Crna Gora
Državna revizorska institucija
Broj: 05-035/24-204/12
Podgorica, 13.02.2024. godine

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

Godišnjeg finansijskog izvještaja Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica za 2022. godinu

(KONAČAN IZVJEŠTAJ)

Podgorica, februar 2024. godine

SADRŽAJ

MIŠLJENJE I PREPORUKE....3

REVIZIJA PRAVILNOSTI 5

I Opšti dio 9

1.1. Pravni osnov za vršenje revizije 9

1.2. Opšti podaci o subjektu revizije 9

1.3. Vrsta, predmet, cilj i obuhvat revizije 13

1.4. Metode vršenja revizije....13

1.5. Kriterijumi revizije 13

II Utvrđeno činjenično stanje 15

2.1. Upravljanje i unutrašnje kontrole 15

Kancelarijsko poslovanje 17

Zaštita na radu....17

Službena vozila 18

2.2. Planiranje 18

Biznis plan....19

Plan razvoja i Investicioni plan 19

2.3. Izvještavanje....21

2.4. Radni odnosi, organizacija i sistematizacija radnih mjesta....22

2.5. Iskaz o finansijskoj poziciji (Bilans stanja) 27

2.5.1. Aktiva....29

Popis sredstava i izvora sredstava 37

2.5.2 Pasiva....37

2.6. Iskaz o ukupnom rezultatu (Bilan uspjeha)....48

2.6.1. Prihodi 50

2.6.2. Rashodi 55

2.7. Iskaz o tokovima gotovine – indirektna metoda....66

2.8. Iskaz o promjenama na kapitalu 67

2.9. Javne nabavke....67

2.10. Sudski postupci 70

MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije i Izjašnjenja subjekta revizije na Preliminarni izvještaj o reviziji „Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ – Podgorica za 2022. godinu, na osnovu člana 12 i 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i člana 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu senator **Zoran Jelić** (rukovodilac Kolegijuma) i senator **dr Milan Dabović** (član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 12.02.2024. godine usvojio je:

Konačni izvještaj o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica za 2022. godinu

Odgovornost subjekta revizije

Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji za 2022. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

U skladu sa Godišnjim planom revizije i Odlukom o vršenju revizije, DRI je izvršila finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti poslovanja Društva za 2022. godinu. Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica za 2022. godinu, sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekta revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obuhvatila sprovođenje postupaka radi pribavljanja adekvatnih dokaza o iznosima objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Sprovedeni postupci uključili su procjenu sistema unutrašnjih kontrola, procjenu primijenjenih računovodstvenih politika, procjenu materijalno pogrešnog prikazivanja iznosa u finansijskim izvještajima i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

MIŠLJENJE

FINANSIJSKOM REVIZIJOM Godišnjih finansijskih izvještaja DOO „Crnogorski elektroditributivni sistem“ – Podgorica za 2022. godinu utvrđeno je da su pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima za 2022. godinu, pojedinačno ili zbirno, imaju materijalan i prožimajući efekat na finansijske izvještaje, te u skladu s navedenim nadležni Kolegijum izražava **NEGATIVNO MIŠLJENJE** na finansijsku reviziju.

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE NEGATIVNOG MIŠLJENJA NA FINANSIJSKU REVIZIJU

Nalaz: U okviru knjigovodstvene evidencije Društva, koja se odnosi na nematerijalnu imovinu, nekretnine, postrojenja i opremu sadašnje vrijednosti na 31.12.2022. godine od 338.776.385,37 € evidentiran je dio sredstava koji se odnosi na zemljište i građevinske objekte sa iskazanom sadašnjom vrijednošću od 5.632.156,23 €, za koje Društvo ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu. Naznačeni iznos Društvo je evidentiralo na pod-računu 41000000 - Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital. Radi se o sredstvima koja služe u svrhu obavljanja djelatnosti, koja je Osnivač prenio u državinu iz razloga što u tom periodu nije postojala dokumentacija o vlasništvu, iz tog razloga ta imovina nije prikazana kao osnivački ulog.

Preporuka F1: Preporučuje se Društvu da u saradnji sa Osnivačem, nastavi aktivnosti koje se odnose na rješavanje imovinsko pravnog statusa imovine i u skladu sa tim realno iskaže pozicije koje se odnose na stanje imovine i kapitala.

Nalaz: Obračun odloženog poreskog sredstva je vršen po stopi 9 %, iako je od 01.01.2022. godine, prema Izmjenama i dopunama zakonu o porezu na dobit pravnih lica, u primjeni progresivni način oporezivanja, te je shodno tome Društvo bilo u obavezi prilikom obračuna odloženih poreskih sredstava primijeniti važeće progresivne stope u skladu sa članom 28 Zakona o porezu na dobit pravnih lica. Primjenom stope 9% na iznos neizmirenih obaveza po osnovu obaveza na zarade i ostalih obaveza Društvo je iskazalo odložene poreske prihode perioda u iznosu od 250.816,34 €, dok bi primjenom propisanih stopa poreza na dobit odloženi poreski prihod perioda trebalo obračunati u iznosu od 370.027,24 €, odnosno početno stanje na računu 288 – Odložena poreska sredstva u iznosu od 208.020,06 € Društvo je uvećalo za 42.795,68 € i pomenuti iznos evidentiralo na računu 722 – Odloženi poreski rashod ili prihod, a primjenom propisanih stopa Društvo je trebalo da početno stanje na računu 288 uveća za iznos od 162.007,18 €. Iz prikazanog obračuna se konstatuje da je Društvo po osnovu primjene neodgovarajuće poreske stope iskazalo odloženi poreski prihod u manjem iznosu za 119.210,90 €.
Obračun odloženih poreskih obaveza: Na osnovu sadašnje vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme u računovodstvene svrhe koja iznosi 293.616.567 € i sadašnje vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme u poreske svrhe u ukupnom iznosu od 233.697.227 €, utvrđena je razliku u iznosu od 59.919.340 €.
Primjenom prosječne poreske stope (14,92%), na iznos razlike sadašnjih vrijednosti sredstava na koja se obračunava amortizacija u računovodstvene i poreske svrhe od 59.919.340 € utvrđen je iznos odloženih poreskih obaveza od 8.939.901 €. Kako je Društvo u Iskazu o finansijskoj poziciji na dan 31.12.2022. godine odložene poreske obaveze iskazalo u iznosu od 5.323.733 €, obračunom je utvrđena razlika u iznosu od 3.616.168 € (dio odloženih poreskih obaveza od 4.305.540,08 € odnosi na odložene poreske obaveze po osnovu revalorizacije sredstava, a dio od 4.634.360,92 € odnosi se na odložene poreske obaveze po osnovu razlike u obračunu amortizacije za računovodstvene i poreske svrhe).
Kako je Društvo prethodno u bilansima prikazalo Odloženu poresku obavezu u iznosu od -42.209,93 €, neophodno je izvršiti korekciju na računu 498 – Odložene poreske obaveze i na računu 722 – Odloženi poreski rashodi ili prihodi iznosom od 3.616.168 €.

Preporuka F2: Društvo treba da vrši obračun odloženih poreskih sredstava i odloženih poreskih obaveza primjenom propisanih stopa shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica, i da izvrši ispravku greške u skladu sa MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

REVIZIJA PRAVILNOSTI

REVIZIJOM PRAVILNOSTI Godišnjih finansijskih izvještaja DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem" – Podgorica za 2022. godinu, utvrđeno je da Društvo nije u potpunosti uskladilo poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima. Revizijom su utvrđena odstupanja i neusklađenosti poslovanja Društva sa sljedećim propisima: Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, Zakonom o radu, Zakonom o obligacionim odnosima, Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o javnim nabavkama i Pravilnikom o kancelarijskom i arhivskom poslovanju. Slučajevi neusklađenosti, pojedinačno ili zbirno imaju i materijalan i prožimajući karakter u odnosu na postavljene kriterijume za reviziju pravilnosti, na osnovu čega nadležni Kolegijum DRI izražava **NEGATIVNO MIŠLJENJE NA REVIZIJU PRAVILNOSTI.**

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE NEGATIVNOG MIŠLJENJA NA REVIZIJU PRAVILNOSTI

Nalaz: Društvo nije u skladu sa čl. 7 i 11 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru odredilo lice odgovorno za koordinaciju aktivnosti na sprovođenju i unaprijeđenju upravljanja i kontrola, niti usvojilo Plan za unapređenje upravljanja i kontrola za 2022. godinu. Plan za unapređenje upravljanja i kontrola donijet je za 2023. godinu. Takođe, Društvo nije preduzelo mjere za sprječavanje i otklanjanje rizika od nepravilnosti i prevara, odnosno, nije donijeta procedura za prijavljivanje i postupanje po sumnjama na nepravilnosti i prevare, niti određeno lice za prijem i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare, što nije u skladu sa članom 52 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru.

Preporuka P1: Društvo treba da u skladu sa čl. 7 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru odredi lice odgovorno za koordinaciju aktivnosti na sprovođenju i unaprijeđenju upravljanja i kontrola. Takođe, u skladu sa čl. 52 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, treba donijeti proceduru za prijavljivanje i postupanje po sumnjama na nepravilnosti i prevare i odrediti lice za prijem i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare u subjektu.

Nalaz: Djelovodnik se ne vodi po sistemu osnovnih brojeva i podbrojeva, odnosno, naknadno primljeni akti u vezi sa jednim predmetom označenim osnovinim brojem ne označavaju se podbrojem, već se svakom aktu dodjeljuje novi osnovni broj. Navedeno nije u skladu sa čl. 14 Pravilnika o kancelarijskom i arhivskom poslovanju.

Preporuka P2: Društvo treba da u skladu sa Pravilnikom o kancelarijskom i arhivskom poslovanju evidenciju akata i zaključivanje djelovodnika vodi po sistemu osnovnih brojeva i podbrojeva.

Nalaz: U Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Društva broj: 10-01-30812 od 08.09.2022. godine (prečišćeni tekst) kod sistematizacije radnih mjesta utvrđeni su nazivi radnih mjesta, opisi poslova (u tabelarnom prilogu koji sadrži naziv radnog mjesta i uslove radnog mjesta) ali nije utvrđen broj izvršilaca. U toku revizije je dostavljen spisak zaposlenih u Društvu sa inicijalima zaposlenih. Pravilnik je zaveden u djelovodniku i arhiviran (bez pratećih priloga) dok se primjerak istog zajedno sa prilozima nalazi u Sektoru za ljudske resurse.

Preporuka P3: Društvo treba da u skladu sa članom 5 Zakona o radu izvrši izmjene postojećeg Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Društva, na način što će Pravilnik sadržati broj izvršilaca i primjerak istog biti zajedno sa pratećim prilozima (opis poslova radnog mjesta; posebni uslovi za zasnivanje radnog odnosa i ostalo) zaveden u djelovodniku kao cjelina i arhiviran u arhivi Društva.

Nalaz: Procedurom koja se odnosi na planiranje, prognoze i izvještavanje, nije detaljno razrađen proces izvještavanja, nijesu definisane vrste izvještaja, njihov sadržaj, namjena, način izrade sa

podjelom odgovornosti, način i rokovi usvajanja, takođe nijesu određeni korisnici izvještavanja (uključujući i finansijske iskaze) i rokovi dostavljanja izvještaja. Finansijski iskazi nijesu blagovremeno usvojeni od strane Skupštine Društva, dok su iskazi za 2022. godinu u konačnoj verziji, Upravi prihoda i carina dostavljeni sa zakašnjenjem.

Preporuka P4: Društvo treba da upotpuni Proceduru - Planiranje, prognoze i izvještavanje u dijelu izvještavanja. Takođe, u saradnji sa Osnivačem treba obezbijedi blagovremeno usvajanje godišnjih finansijskih iskaza i njihovo dostavljanje nadležnom organu uprave u zakonom predviđenom roku.

Nalaz: Društvo je u značajnom broju (u prosjeku 247 lica na mjesečnom nivou) vršilo zapošljavanje putem Sporazuma o preuzimanju, zaposlenih u Agenciji, privrednim društvima, državnim organima (zaposlene i lica u vd stanju), državnim i lokalnim preduzećima, bez sprovođenja javnog oglasa. Kada je u pitanju preuzimanje zaposlenih iz državnih organa, Zakonom o državnim službenicima i namještenicima jasno je definisano kako se zasniva i prekida radni odnos, što u slučaju preuzimanja između ministarstava i Društva nije urađeno, te takvi sporazumi nijesu ni trebali biti potpisani.
Ustanovljavanje navedene prakse dovodi do posredne diskriminacije prema licima koja traže zaposlenje, te iz tog razloga Društvo treba da obezbijedi jednaku dostupnost radnih mjesta nezaposlenim licima i ograniči prostor za diskriminaciju lica koja traže zapošljavanje.

Preporuka P5: Društvo treba da zapošljavanje na radnim mjestima koja su predviđena aktom o sistematizaciji i za koje postoji izražena potreba, zapošljava u skladu sa članom 24 Zakona o radu po pravilu javnim oglašavanjem. Usluge Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih po pravilu treba koristiti samo za poslove koji zahtijevaju privremeni rad.

Nalaz: Sporazum o ustupanju zaposlenih između Društva i Agencije ne sadrži shodno članu 54 Zakona o radu, broj zaposlenih koji se ustupaju korisniku kao i poslove koje će zaposleni obavljati. Društvo je umjesto da broj zaposlenih i poslove koje će obavljati predvidi Sporazumom, broj zaposlenih i poslove koje će obavljati preciziralo tokom godine putem pojedinačnih zahtjeva prema Agenciji za angažovanje izvršilaca.

Preporuka P6: Društvo treba da u skladu sa članom 54 Zakona o radu izvrši izmjene postojećeg Sporazuma na način da Sporazum sadrži naročito broj zaposlenih koji se ustupaju korisniku kao i poslove koje će zaposleni obavljati.

Nalaz: Pored Ugovora o djelu koji su zaključivani za samostalno izvršenje određenog fizičkog ili intelektualnog posla, zaključivani su i Ugovori o djelu i za poslove koji su predviđeni aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. Ugovor o djelu može se zaključiti u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima samo za obavljanje poslova koji imaju za predmet samostalnu izradu ili opravku određene stvari, odnosno, samostalno izvršenje određenog fizičkog ili intelektualnog posla.

Preporuka P7: Društvo treba da ugovore o djelu zaključuje samo za obavljanje poslova koji imaju za predmet samostalnu izradu ili opravku određene stvari u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima, odnosno za vršenje poslova van redovne djelatnosti poslodavca koji nijesu predviđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Društvo je vršilo obračun zarada na način da je dodatak za rad noću, rad na dan državnog ili vjerskog praznika i prekovremeni rad uvećavan za minuli rad.

Preporuka P8: Društvo treba da obračun zarada zaposlenih vrši u skladu sa članom 98 Zakona o radu i da uskladi Kolektivni ugovor u dijelu obračuna zarada.

Društvo nije u skladu sa članom 21 Zakona o radu dostavljalo podatke o isplaćenim otpremninama Zavodu za zapošljavanje i organu uprave nadležnom za upravljanje kadrovima.

Preporuka P9: Društvo treba da shodno članu 21 Zakona o radu dostavlja podatke o isplaćenim otpremninama Zavodu za zapošljavanje i organu uprave nadležnom za upravljanje kadrovima.

Društvo je dijeljenje predmeta nabavki i procjenjivanje vrijednosti nabavki na granicama vrijednostnih razreda internom procedurom prepoznalo kao potencijalnu zonu rizika, međutim, nije preduzelo preventivne mjere za sprječavanje nastanka identifikovanih rizika (objektivna kontrola plana javnih nabavki, podjela predmeta nabavke na partije, objektivno obrazloženje na osnovu restriktivnog tumačenja opravdanosi razloga hitnosti). Društvo je tokom 2022. godine vršilo jednostavne nabavke brojila, građevinskih radova, električnog materijala/opreme, usluga obezbjeđenja objekata, nabavka i ispitivanje PP aparata, nabavka betonskih kućica, kancelarijskog materijala, kancelarijskog namještaja, računarske opreme itd. ukupne procijenjene vrijednosti nabavki 2.023.624,98 € i ukupne ugovorene vrijednost 2.497.040,66 € (sa PDV-om) bez sprovođenja odgovarajućeg postupka javne, odnosno jednostavne nabavke. Navedeno nije u skladu sa članom 26 Zakona o javnim nabavkama kojim je predviđeno je da se nabavke razvrstavaju u vrijednosne razrede u zavisnosti od procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou i članom 27 st. 3 Zakona o javnim nabavkama kojim je predviđeno da naručilac ne smije da vrši podjelu predmeta nabavke kojom se izbjegava primjena zakona. Društvo prilikom sprovođenja nabavki nije poštovalo Zakon o javnim nabavkama i nije sprovelo postupke javnih/jednostavnih nabavki, što je za posljedicu imalo podjelu predmeta nabavke, izbjegavanje postupaka javne nabavke i primjene Zakona o javnim nabavkama.

Preporuka P10: Društvo treba da poštuje vrijednosne razrede predviđene članom 26 Zakonom o javnim nabavkama, ne vrši podjelu predmeta nabavke suprotno čl. 27 st. 3 Zakonom o javnim nabavkama i sprovodi postupke jednostavnih/javnih nabavki u skladu sa Zakonom.

U dva postupka javne nabavke za nabavku vozila i rešetkastih stubova, Ponuđači nijesu ispunjavali obavezni uslov u pogledu izmirenih dospjelih obaveza po osnovu poreza i doprinosa za penzijsko i zdravstveno osiguranje, predviđen čl. 99 Zakona o javnim nabavkama, koje ponude je Komisija za sprovođenje postupka javne nabavke vrednovala kao ispravne, i sa datim ponuđačima je zaključen ugovor. Navedeno nije u skladu sa članom 108 Zakona o javnim nabavkama, kojim je predviđeno da će Naručilac isključiti iz postupka javne nabavke privredni subjekat ako utvrdi da ne ispunjava obavezne uslove za učešće u postupku javne nabavke.

Preporuka P11: Društvo treba da poštuje Zakon o javnim nabavkama i isključi iz postupka javne nabavke privredni subjekat koji ne ispunjava obavezne uslove za učešće u postupku javne nabavke.

Na osnovu člana 13 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji – Primaoci izvještaja o reviziji, nadležni Kolegijum DRI odlučio je da se Izvještaj o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ – Podgorica za 2022. godinu dostavi:

- Odboru direktora kao organu upravljanja i rukovođenja Društva, radi preduzimanja mjera iz svoje nadležnosti.

- AD „Elektroprivreda Crne Gore“ Nikšić kao osnivaču Društva, radi preduzimanja mjera iz svoje nadležnosti.

- Ministarstvu finansija i Ministarstvu energetike i rudarstva, radi preduzimanja mjera iz svoje nadležnosti i unapređenja položaja Društva i jačanja odgovornosti u upravljanju javnim finansijama.

- Da se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Odbor za ekonomiju, budžet i finansije Skupštine Crne Gore.

- Da se sa sadržajem Izvještaja upozna Vrhovno državno tužilaštvo shodno čl. 3 Protokola o saradnji Vrhovnog državnog tužilaštva i Državne revizorske institucije.

- Da Društvo **do 15.03.2024. godine** dostavi DRI **Plan aktivnosti** za realizaciju izdatih preporuka koji treba da sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove. Društvo će **do 02.09.2024. godine** dostaviti Državnoj revizorskoj instituciju **Izvještaj** o sprovedenim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

- Društvo je odgovorno za implementaciju preporuka izdatih od strane Državne revizorske institucije. Državna revizorska institucija će radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti i sprječavanja njihovog ponavljanja izvršiti **provjeru** Izvještaja Društva o sprovedenim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

- Osim ključnim zainteresovanim stranama Izvještaj je namijenjen i nevladinom sektoru i zainteresovanoj javnosti te će se u skladu sa čl. 61 Poslovnika DRI objaviti na internet stranici DRI u roku od 7 dana od dana usvajanja Konačnog izvještaja.

Podgorica, 13.02.2024. godine

SENATOR DRI
Zoran Jelić
Rukovodilac Kolegijuma

I Opšti dio

1.1. Pravni osnov za vršenje revizije

Pravni osnov za vršenje revizije Godišnjeg finansijskog izvještaja „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ DOO Podgorica za 2022. godinu sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 (Sl. list CG, br. 01/07, 038/13),
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Službeni list Republike Crne Gore“ broj: 28/04, 27/06, 78/06 i „Službeni list Crne Gore“ broj: 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2023. godinu broj: 06 – 038/22-277 od 26.12.2022. godine, donešenom od strane Senata Državne revizorske institucije (u daljem tekstu DRI), i Izmjeni Godišnjeg plana revizija Državne revizorske insitucije za 2023. godinu broj: 06 – 038/23-22/2 od 06.03.2023. godine;
- Odluci o vršenju revizije broj: 05-035/23-2419/3, koju je 09.10.2023. godine donio nadležni Kolegijum.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica za 2022. godinu vršila se u skladu sa:

- Poslovnikom DRI („Službeni list Crne Gore“ broj: 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br: 07/15);
- Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS);
- Međunarodnim standardima revizije za javni sektor (ISSAI – nivo III).

1.2. Opšti podaci o subjektu revizije

Opšti akti kojima se uređuje unutrašnji rad Društva su:

- Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, broj: 100-00-32872 od 26.06.2016. godine;
- Statut Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, broj: 10-00-2234 od 28.01.2022. godine;
- Pravilnik o računovodstvenim politikama Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, broj: 10-01-47624 od 28.12.2022. godine;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, broj: 10-01-30812 od 08.09.2022. godine;

Opšta akta Društva donosi Odbor direktora na svoju inicijativu ili na inicijativu Izvršnog direktora kako je to predviđeno članom 112 Statuta. Društvo svojim opštim aktima (pravilnici, poslovnici, odluke, uputstva i dr.) reguliše sljedeća pitanja: Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta; Finansijsko i računovodstveno poslovanje; Upravljanje novčanim tokovima; Stambeni odnosi; Zaštita i zdravlje na radu zaposlenih i zaštita životne sredine; Rad u elektroenergetskom sistemu Crne Gore; Politika naknada; Poslovna tajna; Elektronski rad i poslovanje; Inovacije, racionalizacije i drugi oblici tehničkog unaprjeđenja procesa rada; Vođenje poslovne evidencije i javnosti poslovanja; Utvrđuje oblik, veličinu, sadržaj, broj primjeraka i način upotrebe pečata i štambilja Društva; Standarde vizuelnog identiteta Društva.

DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, osnovan je 30. juna 2016. godine od strane „Elektroprivrede Crne Gore“ AD, Nikšić, izvršena je registracija Društva kod Centralnog registra privrednih subjekata, u Podgorici, pod registracionim brojem 5 - 0766918/ 001. Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić je 100% vlasnik Društva. Članom 38 Statuta propisano je da je Osnovni kapital Društva *288.712.902,92 €.* Promjene osnovnog kapitala, odnosno povećanje ili smanjenje osnovnog kapitala Društva vrši Skupština Društva povećanjem ili smanjenjem uloga shodno odredbama Zakona o privrednim društvima i Statuta. Na teret osnovnog kapitala Društva, njegovim umanjenjem, može se vršiti pokriće gubitaka, shodno Zakonu. Osnovni kapital Društva može se smanjiti na osnovu odluke Skupštine Društva, ali ne ispod iznosa minimalnog osnovnog kapitala koji je propisan Zakonom.

Društvo odgovara za svoje obaveze cjelokupnom svojom imovinom.
Pretežna djelatnost Društva je registrovana i obavlja se pod šifrom 35.13 - distribucija električne energije. Djelatnost Društva, u skladu sa Zakonom o energetici, licencama u energetskom sektoru i Statutom je: Distribucija električne energije; Upravljanje distributivnom mrežom; Održavanje i razvoj distributivne mreže; Izgradnja i održavanje elektro-energetskih objekata; Projektovanje i nadzor; Kablovske telekomunikacije (61.10); Društvo obavlja i druge poslove koji se u skladu sa Zakonom i drugim propisima uobičajeno, u manjem obimu i povremeno obavljaju uz djelatnost.
Distribucija električne energije, upravljanje distributivnom mrežom i održavanje i razvoj distributivne mrežen su djelatnosti od javnog interesa.
U skladu sa Zakonom o energetici i Pravilima o licencama za obavljanje energetskih djelatnosti („Sl. list CG“ br: 50/16), a na osnovu Odluke broj: 16/2889-5 od 24.11.2016. godine, Regulatorne agencije za energetiku, „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ DOO posjeduje Licence za distribuciju električne energije, upisane u Registar izdatih Licenci broj: L-E-018 od 24.11.2016. godine koja važi deset godina.
U Društvu se primjenjuje jednodomni model korporativnog upravljanja.
Organi Društva su: Skupština Društva, Odbor direktora i Izvršni direktor.
Skupština Društva: Donosi Statut Društva; Vrši izmjene i dopune Statuta Društva; Vrši promjenu djelatnosti Društva; Bira i razrješava članove Odbora direktora Društva; Imenuje i razrješava revizora Društva; Imenuje i razješava likvidacionog upravnika Društva; Odlučuje o politici naknada, kao i o visini naknada članova Odbora direktora na svakoj redovnoj godišnjoj sjednici; Usvaja godišnje finansijske iskaze, kao izvještaje revizora o istima; Usvaja izvšeštaje o poslovanju Društva; Donosi odluke o raspolaganju imovinom velike vrijednosti Društva, tj. imovinom vrijednosti preko 1/10 vrijednosti osnovnog kapitala (kupovini, prodaji, zakupu, zamjeni, sticanju ili na drugi način raspolaganju); Donosi odluke o raspodjeli dobiti i pokriću gubitaka Društva; Povećava ili smanjuje osnovni capital Društva utvrđen Statutom; Donosi odluku o dobrovoljnoj likvidaciji Društva, restruktuiranju ili podnošenju predloga za pokretanje stečajnog postupka; Odobrava procjenu nenovčanih uloga; Odobrava zaključenje ugovora i kupovine imovine od osnivača Društva kad ta isplata prelazi 1/10 osnovnog kapitala Društva utvrđenog Statutom i kada ugovor treba zaključiti u roku od dvije godine od registracije Društva; Donosi odluku o pristupanju novog člana Društva; Donosi odluku o samostalnom ili zajedničkom osnivanju drugog društva ili odluku kojom ovlašćuje organe upravljanja u Društvu da donesu odluku o samostalnom ili zajedničkom osnivanju jednog, više ili neodređenog broja; Donosi investicione odluke vrijednosti preko 1/10 osnovnog kapitala Društva; Razmatra pitanja iz nadležnosti Odbora direktora koji se odnose na poslovanje Društva; Donosi Poslovnik o svom radu; Formira radna tijela i komisije, osim iz nadležnosti Odbora direktora; Obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, Statutom i opštim aktima Društva.
Odbor direktora: Ima pet članova, bira ga Skupština Društva, a njegove odluke izvršavaju Izvršni direktor i Sekretar Društva. Odbor direktora upravlja Društvom i daje smjernice Izvršnom direktoru i Sekretaru u pogledu vođenja poslova Društva; Utvrđuje poslovnu politiku Društva; Vrši nadzor nad poslovanjem Društva; Donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Društva; Utvrđuje poslovnu strategiju u skladu sa smjernicama Skupštine Društva; Utvrđuje računovodstvene politike Društva i politike upravljanja rizicima; Saziva sjednice Skupštine Društva i utvrđuje predlog dnevnog reda sa predlozima odluka; Izvršava odluke Skupštine Društva, u skladu sa Zakonom o energetici i Zakonom o privrednim društvima; Utvrđuje predlog Politike naknada; Imenuje i razrješava Izvršnog direktora; Imenuje i razrješava članove Revizorskog odbora; Utvrđuje strukturu menadžmenta Društva na predlog Izvršnog direktora; Odobrava sadržinu ugovora sa Predsjednikom i članovima Odbora direktora, Izvršnim direktorom, Sekretarom Društva i članovima menadžmenta, u skladu sa odlukama Skupštine i politikom naknada; Imenuje i razrješava lica zadužena za sprovođenjeinterne revizije u Društvu na predlog Revizorskog odbora; Daje i opoziva prokuru; Imenuje i razrešava članove stalnih i povremenih radnih tijela; Donosi odluke o eventualnom formiranju komisija za naknade, komisije za imenovanje i ostalih komisija, a za potrebe obavljanja pojedinih stručnih poslova iz nadležnosti Odbora direktora u skladu sa članovima 166 – 170 Zakona o privrednim društvima; Utvrđuje radna mjesta od posebnog značaja za Poslodavca, na predlog Izvršnog direktora; Odlučuje kao drugostepeni organ u

slučajevima obavezne dvostepenosti postupka; Stara se i odgovara za zakonitost rada Društva; Donosi opšta akta koja nisu u nadležnosti Skupštine Društva; Donosi godišnji i srednjoročni biznis plan i plan razvoja Društva; Usvaja tromjesečne izvještaje izvršnog direktora o poslovanju Društva; Donosi odluku o raspolaganju imovinom do 1/10 vrijednosti osnovnog kapitala Društva (kupovini, prodaji, zakupu, zamjeni, sticanju ili na drugi način raspolaganje) koje nisu iz nadležnosti izvršnog direktora; Predlaže Skupštini Društva pokriće gubitaka i raspodjelu dobiti; Donosi godišnji plan javnih nabavki; Bira Predsjednika Odbora direktora iz svojih redova; Usvaja elaborate o rezultatima obavljenog godišnjeg popisa imovine i obaveza Društva; Donosi odluku o prodaji ili opterećenju imovinevrijednosti veće od 500.000 €; Odlučuje o sprovođenju nabavke , utvrđuje kriterijume (kad je primjenjivo) i odobrava ugovore za nabavke u vrijednosti preko 500.000 €; Odlučuje o uzimanju i/ili davanju zajmova pojedinačne vrijednosti veće od 500.000 €; Odlučuje o uzimanju i/ili davanju zajmova vrijednosti veće od 2.500.000 € u toku jedne kalendarske godine; Odobrava ugovore sa i/ili prihvata obaveze u korist povezanih lica, uključujući ali se ne ograničavajući na ugovore o zajmu I ugovore o pružanju konsultantskih usluga; Odobrava ugovore sa i/ili prihvata obaveze u korist povezanih lica, uključujući, ali se ne ograničavjući na ugovore o zajmu i ugovore o pružanju konsultantskih usluga; Odobrava zaključenje poravnanja u vrijednosti preko 150.000 €; Usvaja godišnje i srednjoročne planove rada i razvoja Društva; Organizuje uspostavljanje, razvoj i praćenje ostvarivanja poslovnih ciljeva Društva, unutrašnjih kontrola i procjene rizika; Donosi poslovnik o svom radu; Obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, Statutom i opštim aktima Društva.

Članovi Odbora direktora ne odgovaraju Društvu za štetu prilikomdonošenja uobičajenih poslovnih odluka, ukoliko su postupali sa pažnjom dobrog privrednika i poštovali pravila struke, u razumnom uvjerenju da djeluju u najboljem interesu Društva.

Članovi Odbora direktora imaju jednako pravo glasa;

Predsjednik Odbora direktora: Saziva i predsjedava sjednicama Odbora direktora; Predlaže dnevni red i odgovoran je za vođenje zapisnika sjednice; Organizuje i vodi sjednice Odbora direktora koje se održavaju neposredno, elektronski, telefonski ili drugim sredstvima audio-vizuelne komunikacije; Prisustvuje sjednicama Skupštine Društva i daje ili obezbjeđuje potpune i istinite odgovore na pitanja akcionara u vezi sa utvrđenim tačkama dnevnog red; Daje ili obezbjeđuje odgovore na pitanja članova Skupštine Društva postavljena prije sjednice Skupštine u vezi sa tačkama utvrđenog dnevnog reda; Prati i osigurava realizaciju odluka Odbora direktora; Potpisuje sva akta koja donese Odbor direktora Društva; Zastupa Društvo u okviru ovlašćenja Odbora direktora kao kolektivnog organa upravljanja; Koordinira i ostvaruje poslovnu saradnju sa strateškim domaćim i stranim partnerima I međunarodnim organizacijama; Zaključuje ugovore sa izvršnim direktorom i sekretarom Društva; Učestvuje u izradi, promociji i implementaciji strategije i programa razvoja, prestruktuiranja, reorganizacije i privatizacije Društva; Predstavlja i zastupa Odbor direktora pred drugim organima i subjektima; Vrši i druge poslove u skladu sa Zakonom, Statutom i opštim aktima Društva.

Izvršni direktor: Zastupa i predstavlja Društvo; Stara se o zakonitosti i efikasnosti rada Društva; Zaključuje ugovore u ime Društva iz svoje nadležnosti; Organizuje i vodi poslovanje Društva; Upravlja imovinom Društva do vrijednosti od 500.000 €; Izvršava odluke Odbora direktora i Skupštine Društva; Podnosi finansijske iskaze nadležnom organu; Odlučuje o zapošljavanju i prestanku radnog odnosa, pravima i obavezama zaposlenih po osnovu radnog odnosa; Podnosi Odboru direktora tromjesečne izvještaje o tekućem poslovanju Društva; Predlaže Odboru direktora materijale sa sjednice Odbora direktora i Skupštine Društva; Raspolaže imovinom i odlučuje o pojedinačnim investicijama, zajmovima i poravnanjima do vrijednosti koja nije u nadležnosti Odbora direktora tj. Pojedinačne vrijednosti do 500.000 €; Realizuje poslovne ciljeve, unutrašnje kontrole i procjene rizika i koordinira realizaciju istih u organizacionim cjelinama; Pokreće postupke u ime Društva kod Regulatorne ahencije i drugih nadležnih organa; Donosi akta Društva koja nisu u nadležnosti Odbora direktora i Skupštine Društva; Priprema i predlažeplanove, programe rada i razvoja Društva; Upravlja novčanim tokovima Društva; Predlaže opšta akta Društva; Predlaže strukturu menadžmenta Odboru direktor; Predlaže Odboru direktora radna mjesta od značaja za poslodavca; Prisustvuje sjednicama Skupštine Društva i Odbora Direktora; Odlučuje o sprovođenju javne nabavke iz godišnjeg plana i utvrđuje kriterijume za

javne nabavke do 500.000 €; Odobrava zaključenje poravnanja u vrijednosti do 150.000 €; Odobrava službena putovanja zaposlenih u zemlji i inostranstvu; Obavlja i druge poslove utvrđene Zakonom, Statutom, odlukama Odbora direktora i opštim aktima.
Menadžment: Članovi menadžmenta su lica koja rukovode velikim organizacionim jedinicama i sa izvršnim direktorom čine najviši menadžment Društva. Rukovode i organizuju process rada u organizacionim jedinicama; Staraju se i odgovaraju za zakonitost radaorganizacione jedinice; Pripremaju i predlažu poslovni plan i planove razvoja organizacionih jednica; Pružaju podršku organizacionoj jedinici odgovornoj za ljudske resurse u postupku izrade unutrašnje organizacije i sistematizacije radnih mjestakao i implementaciji ovih opštih akata; Pripremaju periodične i godišnje izvještaje o radu i poslovanju cjelina sa internim finansijskim iskazima; Pripremaju i predlažu akta i pravila neophodna za rad organizacionih jedinica; Realizuje poslovne ciljeve, unutrašnje kontrole i procjene rizika u okviru organizacionih jedinica Društva; Podnosi inicijativu za pokretanje postupka utvrđivanja odgovornosti zaposlenih za povredu radnih obaveza i Obavljaju i druge poslove u skladu sa Zakonom, Statutom i opštim aktima Društva.
Sekretar Društva: Obavlja korporativne i stručno-administrativne poslove za organe Društva I Društvo kao pravno lice.
Revizor: Revizor Društva je ovlašćeno eksterno nezavisno pravno lice izabrano od strane Skupštine Društva za reviziju godišnjih finansijskih iskaza Društva. Revizija dostavlja izvještaj sa mišljenjem Skupštine Društva na bazi koga se izjašnjavaju o predloženim finansijskim iskazima Društva.
U Društvu se formiraju: Revizorski odbor i Tim za internu reviziju.
Podaci Društva iz CRPS – a: DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica; PIB: 03099873; PDV: 30/31-16162-1; Datum osnivanja: 30/06/2016; Adresa sjedišta: Ivana Milutinovića broj: 12, Podgorica; Šifra djelatnosti: 3513; Naziv djelatnosti: Distribucija električne energije; Izvršni direktor: V. Č. e-mail: info@cedis.me;

Finansije raspodjela dobiti i pokriće gubitaka:
Poslovni rezultat Društva za poslovnu godinu utvrđuje se bilansom uspjeha. Dobit Društva može se na predlog Odbora direktora rasporediti odlukom Skupštine Društva za: Pokriće gubitaka iz prethodnih godina; Isplatu dividendi članovima Društva ili Rezerve Društva. Skupština Društva može odlučiti da se dobit i ne raspoređuje već knjiži kao neraspoređena do novog bilansa uspjeha.
Finansijsko izvještavanje: Društvo priprema, usvaja i dostavlja Upravi prihoda i carina Crne Gore revidovane finansijske iskaze sa mišljenjem revizora najkasnije do 30. juna tekuće za prethodnu finansijsku godinu.
Fondovi i rezerve: Društvo je obavezno da formira obaveznu rezervu u skladu sa zakonom i potrebama poslovanja i razvoja Društva. Skupština odlučuje o obrazovanju rezervi koje nijesu obavezne po zakonu.
Poslovni gubitak Društva može se pokriti na predlog Odbora direktora odlukom Skupštine Društva iz: Dobiti Društva, Sredstava rezervi ili na druge načine utvrđene zakonom. Skupština Društva može odlučiti da se poslovni gubitak ne pokriva i da se prenosi u narednu poslovnu godinu koliko i kako to dozvoljavaju Međunarodni računovodstveni standardi. Pokriće gubitka na teret osnovnog kapitala Društva može se vršiti njegovim umanjenjem shodno Zakonu. Osnovni kapital Društva može se smanjiti na osnovu odluke Skupštine Društva, ali ne ispod iznosa minimalnog osnovnog kapitala koji je propisan zakonom.
Imovinska prava Osnivača: Da raspolaže svojim udjelom u skladu sa Zakonom; Da učestvuje u raspodjeli dobiti Društva shodno odluci Skupštine Društva i Druga prava u skladu sa Zakonom i Statutom.
Neimovinska prava Osnivača: Da bude blagovremeno informisan; Da zahtijeva da mu sekretar Društva u toku radnog vremena stavi na uvid i omogući kopiranje o trošku Društva bilans stanja, bilans uspjeha, poreske prijave i izvještaje o plaćenim porezima za tri poslednje poslovne godine, zapisnik sa sjednica Skupštine Društva, spisak lica ovlašćenih za zastupanje Društva, spisak članova Odbora direktora u period na koji je izabran kao i o funkcijama koje oni obavljaju u drugim pravnim licima i drugih dokumenata koje je Društvo dužno da stavi Skupštini na uvid; Da ima uvid u kopije finansijskih iskaza

i izvještaja nezavisnog revizora u skladu sa rokovima utvrđenimzakonom i Druga prava u skladu sa Zakonom i Statutom.
Lice ovlašćeno za raspolaganje finansijskim sredstvima u Društvu za 2022. godinu, shodno dostavljenim kartonima deponovanih potpisa bili su Č.V.;M.J.; B.V.; B.M.

1.3. Vrsta, predmet, cilj i obuhvat revizije

U skladu sa Godišnjim planom revizije i Odlukom o vršenju revizije, DRI je izvršila finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti poslovanja Društva za 2022. godinu.
Predmet revizije bio je Godišnji finansijski izvještaj DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica za 2022. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskim propisima.
Odgovorno lice za sastavljanje finansijskih izvještaja je M. J. šef Službe računovodstva, dok je ovlašćeno lice V. Č. Izvršni direktor.
Predmet revizije su bili sljedeći Godišnji finansijski izvještaj za 2022. godinu:

- Iskaz o finansijskoj poziciji - Bilans stanja;
- Iskaz o ukupnom rezultatu - Bilans uspjeha;
- Iskaz o novčanim tokovima;
- Iskaz o promjenama na kapitalu i
- Napomene uz finansijske iskaze.

Predmet revizije su bili i pravna uređenost i organizaciono ustrojstvo Društva, sistem javnih nabavki i sudski sporovi koje vodi Društvo. Predmet su bili i ostali aspekti poslovanja Društva.

1.4. Metode vršenja revizije

Revizija je izvršena kombinovanjem metoda dokumentarne i terenske revizije. Kroz različite postupke u odnosu na poziciju finansijskog izvještaja koji se ispituje, revizija je obuhvatila ispitivanje i pribavljanje dokaza, na bazi provjere uzoraka, kojima se potkrepljuju iznosi i informacije objelodanjene u finansijskim izvještajima.
Za navedenu reviziju, utvrđena je materijalnost od 0,55% u odnosu na ukupne rashode.
S obzirom da su rashodi za 2022. godine iznosili 133.178.408 €, materijalnost za reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica iznosi 732.481,24 €.
Za kvalitativni aspekt materijalnosti, u navedenoj reviziji, bilo je potrebno ispitati poštovanje propisa koji se odnose na sljedeće oblasti: klasifikacija transakcija u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i druge oblasti, za koje se u reviziji utvrdi da mogu biti značajne; naplaćivanje usluga u skladu sa Zakonom o energetici i važećim metodologijama; poštovanje osnovnih načela postupaka javnih nabavki; ostale obaveze i zaduživanje; zarade, naknade zarada i ostale lične rashode.

1.5. Kriterijumi revizije

Kriterijumi (važeći okvir finansijskog izvještavanja) na osnovu kojih se prosuđuje objektivnost i istinitost finansijskih izvještaja su:

- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica ("Službeni list Crne Gore", broj: 011/20);
- Pravilnik o načinu pripreme, sastavljanja i podnošenja finansijskih izvještaja nezavisnih regulatornih tijela, pravnih lica, akcionarskih društava i društava sa ograničenom odgovornošću u kojima država ili opštine imaju većinski udio u vlasništvu ("Službeni list Crne Gore", broj: 12/08 i 35/10);
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica ("Službeni list Crne Gore", broj: 011/20; 13/2021; 13/2022 – ispravka i 139/2022);
- Pravilnik računovodstvenim politikama DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica;
- Međunarodni računovodstveni standardi.
- Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor.

Kriterijumi na osnovu kojih se vrši ocjena uspostavljenog sistema finansijskog upravljanja i kontrola su Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru i interna akta Društva kojim su regulisana prava, ograničenja i pravdanje pojedinih rashoda kao što su upotreba službenih automobila, potrošnja goriva, upotreba telefona, reprezentacija i drugo.
Kriterijumi za reviziju pravilnosti su ocjena saglasnosti poslovanja Društva sa zakonskim i podzakonskim propisima relevantnim za poslovanje Društva: Zakon o privrednim društvima („Službeni list Crne Gore“, broj: 65/20 i 146/2021); Statut Društva; Zakon o računovodstvu („Službeni list Crne Gore“, broj: 145/2021 i 152/2022); Zakon o reviziji („Službeni list Crne Gore“, broj: 01/17); Zakon o radu („Službeni list Crne Gore“, broj: 74/19, 08/21, 59/21 i 68/21 i 145/2021); Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, broj: 75/2018); Zakon o sprječavanju nelegalnog poslovanja („Službeni list Crne Gore“, broj: 29/2013 i 16/2016 i 152/2022); Zakon o javnim nabavkama („Službeni list Crne Gore“, broj: 74/2019, 3/2023 i 11/2023); Zakon o porezu na dodatu vrijednost („Službeni list Crne Gore“, broj: 16/07, 40/11, 29/13, 09/15, 53/16, 01/17, 50/17, 46/19, 73/19, 80/20 i 08/21, 59/21, 146/21, 49/22, 65/22, 140/22, 3/23 i 3/23); Zakon o porezu na dobit pravnih lica („Službeni list Crne Gore“, broj: 65/01, 12/02 i 80/04 i Službeni list Crne Gore broj: 40/08, 86/09, 73/10, 40/11, 14/12, 61/13, 55/16, 146/21, 152/22); Zakon o svojinsko pravnim odnosima („Službeni list Crne Gore“, broj: 19/2009); Zakon o državnoj imovini („Službeni list Crne Gore“, broj: 21/2009, 40/2011); Zakona o zaštiti i zdravlju na radu (“Službeni list Crne Gore”, broj: 034/14, 044/18); Zakon o energetici ("Službeni list Crne Gore", broj: 5/2016, 51/2017, 82/2020, 29/2022 - Odluka US CG i 152/2022); Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini („Službeni list Crne Gore“, broj: 13/2010); Pravilnik o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije („Službeni list Crne Gore“, broj: 28/2002 i 130/2021); Pravilnik o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica („Službeni list Crne Gore“, broj: 126/2022); Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini („Službeni list Crne Gore“, broj: 47/2011); Metodologija za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije („Službeni list rne Gore“, broj: 32/19 i 50/19;); Metodologija za obračun i naplatu neovlašćeno preuzete električne energije ("Službeni list Crne Gore", broj: 007/17 od 31.01.2017, 051/21 od 20.05.2021); Metodologija za utvrđivanje naknade za priključenje na distributivni sistem električne energije Službeni list Crne Gore", broj: 072/22 od 11.07.2022 i druga interna akta Društva kojim su regulisana prava, ograničenja i pravdanje pojedinih rashoda kao što su upotreba službenih automobila, potrošnja goriva, upotreba telefona, reprezentacija i drugo.

II Utvrđeno činjenično stanje

2.1. Upravljanje i unutrašnje kontrole

Shodno članu 3 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, upravljanje i unutrašnje kontrole u javnom sektoru obuhvataju postupke upravljanja sredstvima subjekta, finansijske i druge kontrole i unutrašnju reviziju, radi uspješnog upravljanja i ostvarivanja poslovnih ciljeva subjekta, na transparentan, pravilan, ekonomičan, efikasan i efektivan način. Zasnivanje upravljanja i kontrola vrši se primjenom elemenata upravljanja i kontrola: kontrolno okruženje, upravljanje rizicima, kontrolne aktivnosti, sistem informacija i komunikacija i praćenje i procjena sistema.

Kontrolno okruženje: Kontrolno okruženje definiše strukturu unutrašnjih kontrola u subjektu, a rukovodioci treba da kreiraju poslovno okruženje u kojem svi zaposleni poštuju uspostavljene kontrole u subjektu. U cilju uspostavljanja dobrog kontrolnog okruženja Drštvo je: donijelo Etički kodeks broj: 10-01-42068 od 23.12.2021. godine i Odluku o imenovanju članova komisije za etička pitanja broj: 10-01-16385 od 11.05.2022. godine; Proceduru o načinu regrutacije, selekcije i zapošljavanju; Delegiralo ovlašćenja rukovodiocima organizacionih jedinica, na koji način se obezbjeđuje veća efikasnost u upravljanju; Donijelo Uputstvo o načinu i postupku zamjene privremeno odsutnog zaposlenog raspoređenog na poslovima šefa službe ili rukovodioca; Napravilo plan obuka; Utvrdilo cilj Društva Biznis planom za 2022. godinu, dok je misija i vizija utvrđena aktom broj: 10-10-3215 od 04.02.2021. godine.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta jasno je utvrđena organizaciona struktura, međutim, ovlašćenja i odgovornosti rukovodilaca i zaposlenih nijesu definisana.

Upravljanje rizicima: Upravljanje rizicima obezbjeđuje predviđanje mogućnosti nastanka nepovoljnih okolnosti ili događaja koji bi mogli spriječiti ostvarivanje ciljeva i usmjeravanje unutrašnjih kontrola i ograničenih resursa na ključne rizike u poslovnim procesima.

Procedurom za menadžment rizika definisano je da se do kraja januara svake godine šefu Službe za IMS od strane rukovodilaca organizacionih jedinica dostavljaju kartoni procesa. U kartonima ključnih procesa koji se odvijaju u Društvu definisane su osnovne informacije o procesu, kao i praćenje procesa – analiza rizika i prilika. Na osnovu dostavljenih kartona procesa, šef Službe za IMS formira/ažurira registar rizika. Podaci o rizicima dokumentovani su u Ažuriranom registru rizika od 17.03.2022. godine i koji sadrži 6 strateških i 163 operativna rizika.

Kontrolne aktivnosti: Svrha kontrolnih aktivnosti je da se osigura zakonito, pravilno, ekonomično, efikasno i efektivno upravljanje prihodima, rashodima, imovinom i obavezama, odnosno spriječi neodgovarajuće upravljanje, neopravdano trošenje, nepravilnosti i prevare.

Društvo implementira sistem kvaliteta menadžmenta prema zahtjevima ISO sa ciljem funkcionisanja IMS-a i obezbjeđenja uslova za uspostavanje politika kvaliteta i ciljeva kvaliteta. Sertifikaciju implementiranog integrisanog sistema uradila je međunarodna sertifikaciona kuća „Dekra“. Kroz integrisani sistem menadžmenta kvalitetom donijet je Priručnik IMS-a broj: 10-10-3216 od 04.02.2021. godine. U cilju uspostavljanja kontrolnih aktivnosti, Društvo je donijelo preko 150 internih procedura kroz integrisani sistem menadžmenta koji se prati od strane Sektora za unapređenje poslovanja i inovativne tehnologije. U postupku revizije dostavljene su sljedeće procedure i akta: Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu broj: 10-01-2087/1 od 12.07.2016. godine; Pravilnik o računovodstvenim politikama broj: 10-01-47624 od 28.12.2022. godine; Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta broj: 10-01-30812 od 08.09.2022. godine; Pravilnik o kancelarijskom i arhivskom poslovanju broj: 11/2 od 01.07.2016. godine; Pravilniku za dodjelu sponzorstva, donacija, pomoći i stipendija broj: 10-01-55856 od 18.12.2020. godine; Procedura nabavki roba, radova i usluga br. 10-10-28141 od 06.07.2020. godine i broj: 10-10-17723 od 20.05.2022. godine; Procedura za priključenje korisnika broj: 10-10-44655 od 09.12.2022. godine; Procedura za internu reviziju broj: 10-01-21055 od 13.06.2022. godine; Procedura o načinu regrutacije, selekcije i zapošljavanju broj: 10-10-56263 od

22.12.2020. godine; Procedura o predaji registraturske građe u arhivski depo broj: 10-10-9262 od 03.03.2020. godine; Procedura – planiranje, prognoze i izvještavanje broj: 10-10-57803 od 29.12.2020. godine; Procedura računovodstveni poslovi broj: 10-10-52431 od 02.12.2020. godine; Procedura o korišćenju službenih mobilnih telefona i SIM kartica broj: 10-10-55795 od 18.12.2020. godine; Procedura za menadžment rizicima broj: 10-10-57199 od 25.12.2020. godine; Procedura o službenim putovanjima broj: 10-10-55798 od 18.12.2020. godine; Procedura podnošenje poreskih prijava, utvrđivanje poreskih obaveza i kontrola poreskih rješenja broj: 10-10-52432 od 02.12.2020. godine; Procedura o upravljanju i održavanju voznog parka broj: 10-10-8895 od 15.03.2021. godine; Uputstvo o načinu i postupku zamjene privremeno odsutnog zaposlenog raspoređenog na poslovima šefa službe ili rukovodioca broj: 10-10-13176 od 14.10.2016. godine; Uputstvo o načinu i postupku dostavljanja dokumentacije za obračun zarada broj: 10-10-19179 od 01.12.2016. godine; Uputstvo za korisnike voznog parka broj: 10-10-8894 od 15.03.2021. godine; Normativ potrošnje goriva vozila DOO CEDIS-a broj: 10-10-33461 od 30.09.2022. godine.
Društvo je uspostavilo sistem dvojnog potpisa u kome nijedna obaveza ne može biti preuzeta ili izvršeno plaćanje bez potpisa rukovodioca subjekta i rukovodioca finansijske službe ili drugog ovlašćenog lica i izvršeno je razdvajanje odgovornosti kojom se sprječava da jedno lice istovremeno bude odgovorno za odobravanje, ovlašćivanje, odnosno izvršenje, evidentiranje ili kontrolu. Fakture potpisane su od strane najmanje tri ili četiri lica – šefova službi i rukovodilaca. Služba za praćenje realizacije ugovora prati da li je faktura u skladu sa zaključenim ugovorom, Služba za finansije kontroliše ispravnost fakture, dok Služba za poreze i naknade kontroliše poresku usklađenost. Služba za finansije vrši plaćanje faktura koje su prethodno proknjižene shodno utvrđenoj listi prioriteta za plaćanje u skladu sa ugovorenim i zakonskim rokovima.

Informacije i komunikacije: Društvo koristi više softverskih rješenje (Oracle’s, E Business Suite – eBS, Bitrix itd.) kojima su podržani ključni poslovni procesi – finansije, nabavke, upravljanje imovinom, obračun zarada, putni nalozi, a koji omogućavaju i razmjenu informacija sa zaposlenima u svim regionima (sedam regiona). Takođe, Društvo je kreiralo aplikaciju za zaposlene - CEDIS klik.
Društvo je uspostavilo sistem komunikacije sa građanima/korisnicima usluga kroz posebnu sekciju na web stranici za postavljanje pitanja i odgovorima na najčešće postavljena pitanja.

Praćenje i procjena: U skladu sa čl. 17 Zakona, rukovodilac subjekta dužan je da obezbijedi redovno praćenje i procjenu upravljanja i kontrola. Praćenje i procjena obavlja se stalnim praćenjem, samoprocjenom, kao i funkcijom unutrašnje revizije.
Društvo nije odredilo lice odgovorno za koordinaciju aktivnosti na sprovođenju i unaprijeđenju upravljanja i kontrola, ali je sačinjen Godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i unutrašnjih kontrola za 2022. godinu. Društvo nije donijelo Plan za unapređenje upravljanja i kontrola za 2022. godinu i nije vršena samoprocjena upravljanja i kontrola.
Aktom o unutrašnjoj organizaciji predviđena je organizaciona jedinica - Tim za internu reviziju. Shodno Godišnjem izvještaju interne revizije za 2022. godinu, u ovoj organizacionoj jedinici sistematizovano je 5 radnih mjesta, dok je tokom 2022. godine bio zaposlen jedan unturašnji revizor (trenutno su dva unutrašnja revizora zaposlena), Zakonom je predviđeno da jedinica za unutrašnju reviziju ne može imati manje od tri unutrašnja revizora sa rukovodiocem jedinice za unutrašnju reviziju. U izvještajnom periodu izvršeno je pet revizija – Kontrola mjernog mjesta; Komunikacija izmedju sistema: eBs (Registar imovine), Tehnička baza, GIS, Billing, ISS; Upravljanje sistemom zaštite životne sredine; Neovlašćena potrošnja (neovlašćeno preuzeta električna energija i samovoljno priključenje) i „Sugurnost e-mail sistema u CEDIS-u“ (Ad hoc revizija).

Utvrđene nepravilnosti:
Društvo nije, u skladu sa čl. 7 i 11 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru odredilo lice odgovorno za koordinaciju aktivnosti na sprovođenju i unaprijeđenju upravljanja i

kontrola, niti usvojilo Plan za unapređenje upravljanja i kontrola za 2022. godinu. Plan za unapređenje upravljanja i kontrola donijet je za 2023. godinu.

Društvo nije preduzelo mjere za sprječavanje i otklanjanje rizika od nepravilnosti i prevara, odnosno, nije donijeta procedura za prijavljivanje i postupanje po sumnjama na nepravilnosti i prevare, niti određeno lice za prijem i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare, što nije u skladu sa članom 52 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru.

Preporuka: Društvo treba da, u skladu sa čl. 7 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru odredi lice odgovorno za koordinaciju aktivnosti na sprovođenju i unaprijeđenju upravljanja i kontrola. Takođe, u skladu sa čl. 52 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, treba donijeti proceduru za prijavljivanje i postupanje po sumnjama na nepravilnosti i prevare, i odrediti lice za prijem i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare u subjektu.

Kancelarijsko poslovanje

Društvo je donijelo Pravilnik o kancelarijskom i arhivskom poslovanju, Proceduru o predaji registraturske građe u arhivski depo i Odluku o sadržini, izgledu, broji, načinu upotrebe, čuvanja i uništavanja pečata i štambilja. Pravilnikom se reguliše primanje, evidentiranje i raspoređivanje predmeta u rad, administrativno-tehničko obrađivanje predmeta, otpremanje pošte, razvođenje predmeta i akata, klasifikacija i arhiviranje, smještanje, čuvanje i održavanje, izlučivanje bezvrijednog registraturskog materijala i predaja arhivske građe nadležnom arhivu. Društvo vodi osnovne evidencije – djelovodnik i upisnik, dok se od pomoćnih evidencija vode interne dostavne knjige i knjiga pošte. U cilju prelaska i vođenja osnovnih evidencija elektronski otvoreni su moduli za rad u Bitrix-u i trenutno se koriste moduli: sudska pismena, prigovori krajnjih korisnika, prigovori od strane snabdjevača, protok dokumenata za fakture, upravljanje nabavkama, nadoknada štete itd.

Utvrđene nepravilnosti*:* Djelovodnik se ne vodi po sistemu osnovnih brojeva i podbrojeva, odnosno, naknadno primljeni akti u vezi sa jednim predmetom označenim osnovinim brojem ne označavaju se podbrojem, već se svakom aktu dodjeljuje novi osnovni broj. Navedeno nije u skladu sa čl. 14 Pravilnika o kancelarijskom i arhivskom poslovanju, kojim je predviđeno da se osnovnim brojem označava predmet svakog primljenog ili sopstvenog akta kada se prvi put zavodi u djelovodnik, a da se podbrojevima označavaju svi naknadno primljeni akti u vezi sa jednim predmetom označenim osnovnim brojem.
Pravilnikom o kancelarijskom i arhivskom poslovanju predviđeno je da se djelovodnik zaključuje na kraju godine, službenom zabilješkom napisanom ispod posljednjeg broja, uz konstataciju koliko je ukupno predmeta zavedeno u toj godini. Djelovodnik je bio zaključivan ranijih godina, dok na kraju 2022. godine nije bio zaključen, već je to urađeno na licu mjesta u toku terenske revizije.

Preporuka: Društvo treba da u skladu sa Pravilnikom o kancelarijskom i arhivskom poslovanju evidenciju akata i zaključivanje djelovodnika vodi po sistemu osnovnih brojeva i podbrojeva i da isti zaključuje na kraju svake poslovne godine.

Zaštita na radu

Članom 14 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu predviđeno je da je poslodavac dužan da obezbijedi mjere zaštite i zdravlja na radu sprječavanjem, uklanjanjem i kontrolom rizika na radu, obavještavanjem i osposobljavanjem zaposlenih za bezbjedan i zdrav rad, uz odgovarajuću organizaciju i potrebna sredstva. Shodno članu 16 Zakona, poslodavac, saglasno prirodi djelatnosti, broju zaposlenih, organizaciji i načinu rada, prava, obaveze i odgovornosti zaštite i zdravlja na radu uređuje opštim aktom ili ugovorom o radu zaključenim sa zaposlenim. Ovim aktom se bliže uređuju mjere zaštite i zdravlja na radu i način njihovog sprovođenja, a naročito: prava, obaveze i odgovornosti svih

zaposlenih; način obavljanja stručnih poslova zaštite i zdravlja na radu; način utvrđivanja i provjere zdravstvenog stanja zaposlenih koji rade na poslovima sa posebnim uslovima rada i drugih zaposlenih; način osposobljavanja zaposlenih i provjere osposobljenosti, korišćenje sredstava i opreme lične zaštite na radu i druga pitanja od značaja za zaštitu i zdravlje na radu. Društvo je od Ministarstva ekonomskog razvoja dobilo ovlašćenje da može obavljati poslove iz čl. 40 i 43 Zakona o zaštiti i zdravlju na radu.
U postupku revizije je utvrđeno da je Društvo: shodno članu 16 Zakona, donijelo Pravilnik o zaštiti i zdravlju na radu i normative opreme i sredstava za ličnu zaštitu na radu, shodno članu 17 Zakona, donijelo Akt o procjeni rizika za radna mjesta[1], shodno članu 20 Zakona, donijelo Program o osposobljavanju zaposlenih za bezbjedan rad[2], shodno članu 30 Zakona, osiguralo zaposlene od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, shodno članu 51 Zakona, sačinilo Godišnji izvještaj o stanju zaštite i zdravlja na radu.

Službena vozila

Društvo je donijelo Proceduru o upravljanju i održavanju voznog parka i Uputstvo za korisnike voznog parka, kojima je definisano normiranje i kontrola potrošnje, održavanje voznog parka, tipovi vozila i način njihovog korišćenja, upotreba službenih vozila, i upotreba kartica za gorivo i tunel.
Prema načinu dodjeljivanja, vozni park se dijeli na: benefit, operativna i slobodna vozila.
Shodno podacima koji su dostavljeni u postupku revizije, Društvo raspolaže sa 482 službena vozila (9 nije u voznom stanju) i 42 vozila koja su rashodovana. Na osnovu fabrički deklarisane potrošne, korigovane tokom vremena korišćenja službenog vozila, donosi se Normativ potrošnje vozila[3]. Za korišćenje službenog vozila, operater za vozni park izdaje nalog za korišćenje vozila (obrazac PN) radi obavljanja određenog zadatka ili kao mjesečni nalog. Kontrolu potrošnje goriva vrši operater za upravljanje voznim parkom, na osnovu dostavljenih računa za točenje naftnih derivata, upoređivanjem normativa i pređene kilometraže, kao i na osnovu Mjesečnih izvještaja o korišćenju službenih vozila. Izvještavanje o različitim pojedinostima procesa upravljanja vozinim parkom vrši se: dnevnim izvještajima o vozilima u servisu, izvještajem o nedostupnim vozilima, mjesečnim izvještajem o korišćenju službenih vozila, periodičnim izvještajem o korišćenju službenih vozila.
Snabdijevanje naftnim derivatima za potrebe voznog parka vrši se preko kartica koje su limitirane, shodno zaključenom ugovoru sa dobavljačem „Jugopetrol“ AD Podgorica.
U postupku revizije nije dostavljeno ovlašćenje za izdavanje naloga za korišćenje vozila.

2.2. Planiranje

Društvo je usvojilo Proceduru - planiranje, prognoze i izvještavanje koja je zavedena u Arhivi Društva 29.12.2020. godine (broj: 10-10-57803). Procedurom je definisano sljedeće: zakonska osnova kao i referentna dokumenta koja su u funkcionalnoj vezi sa procesom planiranja, prognoza i izvještavanja; dat je opseg primjene, tj. na koje se organizacione jedinice primjenjuje u skladu sa datom matricom; Opisan je proces planiranja, prognoze i izvještavanja kroz definiciju strateških ciljeva; elaboracija stavki biznis plana; plan troškova; plan prihoda; vidovi i način kontrole dostavljenih podataka, a koja je u nadležnosti Službe za planiranje, kontrolu i izvještavanje; određen je način izrade biznis plana kao i usvajanja BP; definisane su smjernice i vremenski okvir za izradu prognoza i analiza eventualnih odstupanja; date su odrednice koje se odnose na kontrolu usklađenosti plana javnih nabavki sa usvojenim biznis planom, smjernice za odobravanje zahtjeva za nabavku u skladu sa usvojenim biznis planom kao i smjernice za odobravanje zahtjeva za nabavku koji nijesu u skladu sa biznis planom.

[1] *Broj: 10-10-8740 od 28.02.2020. godine i izmjene i dopune br. 10-10-19301 od 01.06.2022. godine;*
[2] *Broj:n 10-10-34959 od 02.11.2021. godine;*
[3] *Broj: 10-10-33461 od 30.09.2022. godine;*

Biznis plan

U skladu sa procedurom, rukovodilac za ekonomske poslove je nadležan, da u poslednjem kvartalu tekuće godine za narednu, u saradnji sa rukovodiocima organizacionih jedinica, definiše strateške ciljeve Društva i obezbijedi smjernice za definisanje Biznis plana.
Služba za planiranje, kontrolu i izvještavanje, u skladu sa utvrđenim smjernicama i rokovima za dostavu podataka, definiše obrasce za popunjavanje, u elektronskoj formi, u cilju prikupljanja podataka. Obrasci su definisani posebnim uputstvom kao i smjernice za popunjavanje, pri čemu je određeno da se dostavljaju najkasnije do 20. oktobra tekuće godine. Shodno Proceduri - Planiranje, prognoze i izvještavanje, planiranje troškova se vrši na nivou pojedinih poslovnih funkcija i centara odgovornosti. Troškovi su za potrebe planiranja centralizovani po svojoj strukturi i dodijeljeni vlasnicima projekata[4]. Proces planiranja troškova obuhvata, sistematizaciju i konsolidaciju operativnih i finansijskih podataka od svih organizacionih jedinica u cilju izrade odnosno projekcije finansijskih iskaza Društva. Procedurom su određene organizacione jedinice koje popunjavaju obrasce prema pojedinim troškovaima. Procedurom je na sličan način određeno definisanje prihoda – određena su odgovorna lica (službe) za dostavljanje podataka.
Procedurom je obuhvaćen Investicioni plan koji se izrađuje na period od tri godine, dok se ažurira na godišnjem nivou, u cilju usklađivanja eventualnih promjena potreba za investicionim ulaganjem, nastalih iz objektivnih razloga i redefinira dinamika investicionih projekata za naredne tri godine.
U skladu sa Procedurom Biznis plan se donosi za svaku kalendarsku godinu i usvaja najkasnije do kraja tekuće godine za narednu godinu. Društvo je donijelo Biznis plan za 2022. godinu, koji je zaveden 31.12.2021. godine, pod brojem: 10-01-43157, a Odbor direktora Društva je istog dana donio Odluku o usvajanju biznis plana za 2022. godinu (broj: 10-01-43156).

Plan razvoja i Investicioni plan

Društvo je donijelo Plan razvoja distributivne mreže DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica za period 2020 - 2029. godine. Plan je donesen, maja 2019. godine i sadrži sljedeće: ciljeve, vrste planova i specifičnosti planiranja ED sistema; Pregled stanja 35 KV mreže; pregled stanja 10 KV mreže; Pregled stanja niskonaponske mreže; planiranje razvoja EDS-a CEDIS-a; investicioni plan za period 2020. do 2022. godine. Plan razvoja elektrodistributivnog sistema za period 2020 – 2029. godine je dobio saglasnost Regulatorne agencije za energetiku o čemu je donešena Odluka odbora Regulatorne agencije 29.10.2019. godine. U Odluci je naznačeno da se opravdanost pojedinih investicija sadržanih u Planu, cijeni u postupku odobravanja investicionih planova.
Društvo je donijelo investicioni plan za period 2022 – 2023, koji je ažuriran 2022. godine. Na Investicioni plan, kao i na ažurirani investicioni plan, društvo je dobilo saglasnost od Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti.
Investicioni plan sadrži: Tehnički opis projekta, naziv i broj, plan ulaganja po projektima koji sadrži ukupnu cijenu i dinamiku realizacije, očekivane efekte investicija, uključujući i uticaj na troškove poslovanja ako postoje. Društvo, o realizaciji investicionih planova sačinjava Izvještaj o realizaciji investicija. Za posmatrani period Društvo je sačinilo Izvještaj o realizaciji investicija za period 01.01.2022. godine - 31.12.2022. godine.
Upoređenjem planiranih kategorija koje se odnose na prihode, troškove i rezultat poslovanja iz Biznis plana sa knjigovodstvenim podacima o nastalim troškovima, ostvarenom prihodu i poslovnom rezultatu u 2022. godini, utvrđena je znatna razlika između planiranih i ostvarenih veličina. U nastavku je dat prikaz najznačajnih odstupanja:

[4] Projekat u ovom smislu predstavlja centar odgovornosti, a vlasnik projekta je odgovoran za optimalno upravljanje i standardizaciju troškova i isti po zahtjevu SPKI distavljaju popunjene obrasce;

Opis	Planirano	Izvršeno	Razlika	Procenat odstupanja
Poslovni prihodi	104.942.473,00	119.240.673,00	14.298.200,00	13,62%
Trošak nabavke električne energije	17.687.738,00	45.348.695,00	27.660.957,00	156,38%
Trošak materijala	4.011.674,00	4.360.974,00	349.300,00	8,71%
Usluge trećih lica	20.679.948,00	20.767.270,00	87.322,00	0,42%
Ostale usluge i specifični poslovi	1.000.075,00	861.977,00	-138.098,00	-13,81%
Ukupno ostali operativni troškovi	4.891.528,00	4.117.310,00	-774.218,00	-15,83%
Ukupno trošak zarada	29.806.618,00	31.047.321,00	1.240.703,00	4,16%
Ukupni Troškovi bez amortizacije, rezervisanja i troškova finansiranja	78.077.581,00	106.503.547,00	28.425.966,00	36,41%

Poslovni prihodi[5] su ostvareni u većem iznosu od planiranih za 14.298.200 € ili za 13,62%, odstupanje od plana je nastalo usljed povećane distributivne potrošnje, koja je u 2022. godini bila veća u odnosu na prethodnu godinu za 39 GWh a od planirane za 48 GWh.

Kada su u pitanju troškovi Društva prikazani u prethodnoj tabeli, ukupno su veći od planiranih za 28.425.966 € ili za 36,41 %. Dominantan uzrok razlike se odnosi na odstupanje troškova nabavke električne energije, koji su iskazani u knjigovodstvu na podračunu 50101006 - Nabavna vrijednost električne energije za pokrivanje dozvoljenih gubitaka u distributivnom sistemu do vrijednosti iz Metodologije i na podračunu 50101007 - Nabavna vrijednost električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu dio iznad vrijednosti iz Metodologije, u ukupnom iznosu od 45.348.695,34 €, što je više od planiranog za 27.660.957,00 € ili za 156,38%. Osnovni razlog uvećanja ove vrste troška je u većim cijenama nabavke električne energije. Društvo je odredilo kao ključni operativni rizik, promjenu cijena električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu.

Odstupanje u manjem iznosu planiranih i ostvarenih troškova je evidentno kod troškova materijala za 8,71%, troškova zarada 4,16% i troškova usluga od 0,42%, u pozitivnom smjeru (veći od planiranih), dok je ostupanje u negativnom smjeru (manji od planiranih) evidentno kod troškova koji se odnose na ostale usluge -13,81%, ostalih troškova poslovanja -15,83 %.

U skladu sa naznačenim odstupanjima planiranih i ostvarenih pokazatelja koji se odnose na prihode i rashode Društva, evidentno je i ostupanje u rezultatu Društva. U Iskazu o ukupnom rezultatu Društva iskazan je gubitak Društva u iznosu od 11.682.021 €, dok je planom predviđeno ostvarivanje dobitka (nakon oporezivanja), u iznosu od 1.581.054 €, što znači da planirana dobit manja za 13.263.075 €. Razlozi za naznačeno odstupanje su prethodno opisani.

Odnos između iznosa planiranih sredstava za investiciona ulaganja i uloženih sredstava po pojedinim projektima dat je narednom pregledu:

Projekat	Ulaganje 2022	Plan za 2000	Razlika	%
Revitalizacija mreže	4.749.098,74	8.000.000,00	3.250.901,26	40,64%
Sekundarna mreža	3.683.993,24	4.741.093,86	1.057.100,62	22,30%
Primarna mreža	2.205.049,44	3.999.998,97	1.794.949,53	44,87%
Priključci	2.082.891,13	0,00	-2.082.891,13	/
Otkup EEO	1.551.682,80	11.100.000,00	9.548.317,20	86,02%
AMM proširenje III faze	1.122.941,90	2.255.500,00	1.132.558,10	50,21%
Brojila	1.045.818,54	3.755.000,00	2.709.181,46	72,15%
Vozila	671.379,94	1.639.140,50	967.760,56	59,04%
Alat i inventar	648.272,26	295.471,49	-352.800,77	-119,40%
IT Oprema	273.871,48	290.000,00	16.128,52	5,56%
Ostale investicije	205.580,53	1.940.600,00	1.735.019,47	89,41%
Optička mreža	140.301,76	0,00	-140.301,76	/
Kanc. Namjestaj	108.273,41	159.008,26	50.734,85	31,91%
Adaptacija i rekonstrukcija OS	79.690,57	1.691.363,64	1.611.673,07	95,29%
Tehnička zaštita(video nadzor)	3.480,00	500.000,00	496.520,00	99,30%
SCADA	-33.705,00	1.261.157,02	1.294.862,02	102,67%
Ukupno	18.538.620,74	41.628.333,74	23.089.713,00	55,47%

Ostvarenje plana investicionog ulaganja je manje za 23.089.713 € ili 55,47% manje u odnosu na planirana sredstva. Prema pojedinim projektima plan je nadmašio stvarna ulaganja procentualno od 22,30% do 99,30%, što je detaljno prikazano u prethodnom pregledu. Takođe su sredstva uložena u dva projekta koja nijesu planirana (Optička mreža i Priključci) u ukupnom iznosu od 2.223.192,89 €, dok je u Alat i inventar više uloženo 352.800,77 € od planiranog iznosa.

U vezi sa realizacijom planiranih investicionih ulaganja, u Biznis planu su navedeni sljedeći rizici koje je Društvo prepoznalo u vezi sa tim:

- Značajan broj objekata koje je otrebno izgraditi ili rekonstruisati nije obuhvaćen prostorno-planskom dokumentacijom, a njihova izmejna zbog složenih procedura traje dugo;

[5] Izraženi bez prihoda po osnovu vrjednosnog usklađiivanja i ostalih prihoda;

- Rješavanje imovinsko pravnih odnosa. U postupku rješavanja imovinsko pravnih odnosa, Operater distributivnog sistema treba da izvrši eksproprijaciju, potpunu ili djelimičnu, čije rješavanje u skladu sa zakonskim rokovima traje 232 dana, dok iskustvo u praksi pokazuje da je prosječan broj dana za rješavanje potpune, odnosno nepotpune eksproprijacije značajno veći;
- Trajanje postupka javnih nabavki i postupka eksproprijacije u nekim slučajevima traje duže 5 do 6 puta u odnosu na vrijeme potrebno za samu izgradnju i rekonstrukciju.

Sugeriše se Društvu da izvrši detaljnu analizu razloga odstupanja planiranih i ostvarenih vrijednosti u prethodno opisanim planovima, te da u dijelu projekata (procesa), na koje može da utiče i da blagovremono prepozna rizik, preduzme aktivnosti u pravcu realnog planiranja, kako bi se smanjio disbalans između planiranja i izvršenja plana.

2.3. Izvještavanje

U skladu sa Procedurom Planiranje, prognoze i izvještavanje, u dijelu koji se odnosi na izvještavanje, određeno je da se izvještavanje vrši prema: menadžmentu, Odboru direktora, Skupštini akcionara i ostalima. Shodno Proceduri, osnovni principi izvještavanja su prikaz aktivnosti u odnosu na plan i istorijske podatke. Takođe je definisano da se Menadžment izvještaj radi mjesečno, a Služba za planiranje, kontrolu i izvještavanje (SPKI) uz Menadžment izvještaj dostavlja i analitički pregled ostvarenih i planiranih operativnih i kapitalnih rashoda. Vlasnici projekata, po zahtjevu SPKI, dužni su da dostave razloge odstupanja realizovanih i planiranih veličina. Izvještaj menadžmenta se radi na godišnjem nivou kao i izvještaj o poslovanju.

U postupku revizije prezentirani su sljedeći izvještaji:

- Izvještaj o poslovanju za 2022. godinu, usvojen odlukom Odbora direktora Elektroprivrede Crne Gore 28.06.2023. godine, broj: 10-00-23174. Prethodno je Odbor direktora CEDIS-a donio Odluku o utvrđivanju predloga odluke u usvajanju Izvještaja o poslovanju DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica za 2022. godinu;
- Izvještaj o realizaciji investicija za period 01.01.-31.12.2022. godine;
- Društvo u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Statutom društva sačinilo sljedeće Iskaze za 2022. godinu: Iskaz o finansijskoj poziciji; Iskaz o rezultatu za period; Iskaz o promjenama na kapitalu; Iskaz o novčanim tokovima; Statistički aneks; Napomene uz finansijske iskaze i Izvještaj menadžmenta.

Prezentirani finansijski iskazi Društva za 2022. godinu su potpisani, ovjereni i zavedeni 31.03.2023. godine pod brojem: 10-10-12241/2. U skladu sa članom 44 Statuta Društva, Skupština Društva je nadležna za usvajanje godišnjih finansijskih iskaza. U vezi s tim Odbor direktora „Elektroprivrede Crne Gore“ AD Nikšić, je u svojstvu Skupštine Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, na XII redovnoj sjednici održanoj 28. juna 2023. godine, donio Odluku o usvajanju finansijskih iskaza za 2022. godinu i Izvještaja menadžmenta sa izvještajem nezavisnog revizora. Društvo je bilo u obavezi da u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Upravi prihoda i carina dostavi usvojene finansijske iskaze sa izvještajem menadžmenta za 2022. godinu, do 31.03.2023. godine. Prema podacima iz Uprave prihoda i carina „Crnogorski elektrodistributivni sistem PIB 03099873, ima podnijete finansijske iskaze za 2022. godinu, broj: 116470/2022 od 05.10.2023. Takođe, ima dva stornirana finansijska iskaza broj: 89852/2022 od 31.03.2023 i 111865/20 od 31.07.2023. godine.

Društvo je sačinilo i dostavilo sa ostalim iskazima Izvještaj menadžmenta za 2022. godinu. Izvještaj po strukturi zadovoljava formu određenu Zakonom o računovodstvu, dok finansijski podaci korespondiraju sa podacima iz finansijakih iskaza.

Društvo je takođe shodno Zakonu o reviziji, u obavezi da dostavi Upravi prihoda i carina izvještaj o reviziji sa mišljenjem revizora o finansijskim iskazima, u papirnoj i elektronskoj formi, najkasnije do 30. juna tekuće za prethodnu poslovnu godinu.

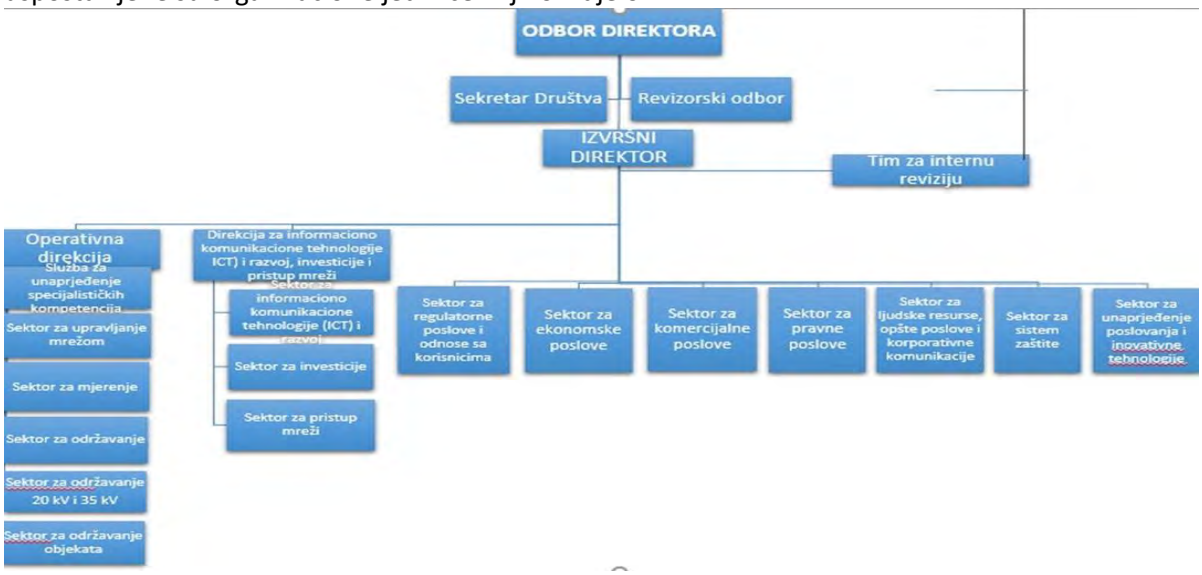
U Društvu je izvršena revizija finansijskih iskaza za 2022. godinu, od strane nezavisnog revizora o čemu je sačinjen izvještaj sa mišljenjem potpisan i ovjeren na dan 13.06.2022. godine.

Utvrđene nepravilnosti: Procedurom koja se odnosi na planiranje, prognoze i izvještavanje, nije detaljno razrađen proces izvještavanja, nijesu definisane vrste izvještaja, njihov sadržaj, namjena, način izrade sa podjelom odgovornosti, način i rokovi usvajanja, takođe nijesu određeni korisnici izvještavanja (uključujući i finansijske iskaze) i rokovi dostavljanja izvještaja.
Finansijski iskazi nijesu blagovremeno usvojeni od strane Skupštine Društva, dok su iskazi za 2022. godinu u konačnoj verziji, Upravi prihoda i carina dostavljeni 05.10.2023. godine.

Preporuka: Preporučuje se Društvu da upotpuni Proceduru - Planiranje, prognoze i izvještavanje u dijelu izvještavanja. Takođe, Društvo treba da u saradnji sa Osnivačem obezbijedi blagovremeno usvajanje godišnjih finansijskih iskaza i njihovo dostavljanje nadležnom organu uprave u zakonom predviđenom roku.

2.4. Radni odnosi, organizacija i sistematizacija radnih mjesta

Upravljanje i nadzor nad organizacijom, poslovanjem i kontrolom Društva, sprovodi se putem Skupštine Društva, Odbora direktora, Revizorskog odbora, Izvršnog direktora, Sekretara Društva, Tima za internu reviziju i eksterne revizije.
Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji poslova u Društvu br: 10-01-30812 od 08.09.2022. godine, uspostavljene su organizacione jedinice i njihovi djelovi:

- Operativna direkcija: Služba za unaprjeđenje specijalističkih kompetencija; Sektor za upravljanje mrežom; Sektor za mjerenje; Sektor za održavanje; Sektor za održavanje 20kV i 35 kV i Sektor za održavanje objekata;
- Direkcija za informaciono komunikacione tehnologije (ICT) i razvoj, investicije i pristup mreži: Sektor za informaciono komunikacione tehnologije (ICT) razvoj; Sektor za investicije i Sektor za pristup mreži; kao i Sektor za regulatorne poslove i odnose sa korisnicima; Sektor za ekonomske poslove; Sektor za komercijalne poslove; Sektor za pravne poslove; Sektor za ljudske resurse, opšte poslove i korporativne komunikacije; Sektor za sistem zaštite; Sektor za unaprjeđenje poslovanja i inovativne tehnologije.

Kolektivnim ugovorom Društva[6] koji su zaključili Sindikalna organizacija zaposlenih DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“, Sindikalna organizacija DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ i direktor Društva uređena su pojedina prava i obaveze zaposlenih, prava i obaveze poslodavca prema zaposlenim, kao i međusobna prava i obaveze ugovornih strana.

[6] *Broj: 10-10-21222 od 15.12.2016.godine;*

Zakonom o radu član 5 stav 1 tačka 9 je određeno: „Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta je akt kojim se kod poslodavca utvrđuje unutrašnja organizacija; radna mjesta; opis poslova radnog mjesta; broj izvršilaca; posebni uslovi za zasnivanje radnog odnosa (kompetencije, znanje, vještine i radno iskustvo, kvalifikacija nivoa obrazovanja, odnosno stručna kvalifikacija u rasponu od najviše dva nivoa obrazovanja, odnosno stručne kvalifikacije)”.

Utvrđene nepravilnosti: u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Društva broj: 10-01-30812 od 08.09.2022. godine (prečišćeni tekst) kod sistematizacije radnih mjesta utvrđeni su nazivi radnih mjesta, opisi poslova (u tabelarnom prilogu koji sadrži naziv radnog mjesta i uslove radnog mjesta) ali nije utvrđen broj izvršilaca. U toku revizije je dostavljen spisak zaposlenih u Društvu sa inicijalima zaposlenih. Pravilnik je zaveden u djelovodniku i arhiviran u arhivi (bez pratećih priloga) dok se primjerak istog zajedno sa prilozima nalazi u Sektoru za ljudske resurse.

Preporuka: Društvo treba da u skladu sa članom 5 Zakona o radu izvrši izmjene postojećeg Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Društva, na način što će Pravilnik sadržati broj izvršilaca i primjerak istog biti zajedno sa pratećim prilozima (opis poslova radnog mjesta; posebni uslovi za zasnivanje radnog odnosa i ostalo) zaveden u djelovodniku kao cjelina i arhiviran u arhivi Društva.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta broj: 10-01-30812 od 08.09.2022. godine (gore pomenuti tabelarni prikaz) sistematizovano je 511 radnih mjesta.
Ukupan broj zaposlenih u Društvu na dan 31. decembar 2022. godine je 1643 od čega 1334 zaposlenih na neodređeno vrijeme i 309 lica zaposlenih na određeno vrijeme (uključujući i zaposlene preko Agencije za ustupanje), što je za 4,8% više u odnosu na 2021. godinu, iako je Planom radne snage **planirano smanjenje** radne snage za 2022. godinu na 1549 zaposlenih.

Organizaciona jedinica	Broj zaposlenih na neodređeno vrijeme		Broj zaposlenih na određeno vrijeme	
	Kraj izvještajnog perioda 2021.	Kraj izvještajnog perioda 2022.	Kraj izvještajnog perioda 2021.	Kraj izvještajnog perioda 2022.
Odbor direktora (OD)	3	3	0	0
Tim za internu reviziju (IR)	2	2	0	0
Izvršni direktor (CEO)	6	6	1	1
Operativna direkcija (OPD)	926	892	190	254
Direkcija za informaciono komunikacione tehnologije (ICT) i razvoj, investicije i pristup mreži (DEV)	111	113	9	12
Sektor za regulatorne poslove i odnose sa korisnicima (REG)	30	32	2	2
Sektor za ekonomske poslove (FIN)	25	26	2	4
Sektor za komercijalne poslove (COM)	42	44	6	7
Sektor za pravne poslove (LEG)	38	40	4	2
Sektor za ljudske resurse, opšte poslove i korporativne komunikacije (HRPR)	100	100	1	12
Sektor za sistem zaštite (SAFE)	47	57	3	11
Sektor za unaprjeđenje poslovanja i inovativne tehnologije (SUP)	16	19	3	4
UKUPNO PO STATUSU	1346	1334	221	309
UKUPNO	1567		1643	

Pregled zaposlenih na određeno, neodređeno i ustupljenih preko Agencije po mjesecima prikazan je u sljedećoj tabeli:

Mjesec u 2022.	Ukupan broj zaposlenih na kraju mjeseca	Broj zaposlenih na neodređeno vrijeme na kraju mjeseca	Broj zaposlenih na određeno vrijeme na kraju mjeseca	Broj ustupljenih preko Agencije na kraju meseca
Januar	1579	1337	35	207
Februar	1594	1320	36	238
Mart	1619	1318	54	247
April	1624	1323	54	247
Maj	1627	1320	53	254
Jun	1642	1332	56	254
Jul	1641	1332	56	253
Avgust	1639	1329	59	251
Septembar	1620	1333	41	246
Oktobar	1620	1335	40	245
Novembar	1623	1336	40	247
Decembar	1643	1334	39	269

U Društvu je tokom 2022. godine od ukupno 78 novozaposlenih, 50 lica zasnovalo radni odnos na neodređeno a 28 na određeno, od čega 50 lica preuzimanjem od drugog poslodavca (Agencije za ustupanje zaposlenih, privrednih društava, državnih i lokalnih preduzeća) na osnovu sporazuma poslodavaca, uz saglasnost zaposlenog.
Preko Programa “Osposobljavanje za rad kod poslodavca” koji je realizovan u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje zaposleno je 19 lica u trajanju od 6 mjeseci dok je putem javnog oglasa zaposleno 9 lica.
Shodno članu 20 Zakona o radu, zaposleni, u čiju personalnu dokumentaciju je izvršen uvid, su ispunjavali opšte uslove za zasnivanje radnog odnosa predviđene zakonom i posebne uslove predviđene zakonom, drugim propisom i aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.
Društvo vodi evidenciju o zaposlenima koji su u radnom odnosu u Društvu kao i angažovanim licima preko Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih. Društvo je ugovorom o radu definisalo ugovorenu zaradu za direktora, članove top menadžmenta i zaposlene od posebnog značaja za ukupno 113 zaposlenih u skladu sa članom 100 Zakona o radu i članom 38 Kolektivnog ugovora.
Ugovori o radu sadrže sve elemente predviđene članom 31 Zakona o radu.
Izmjene ugovorenih uslova rada zaključivani su iz razloga predviđenih članom 47 Zakona o radu i u skladu sa datim ponudama za izmjene ugovora o radu.
Društvo je donijelo Proceduru o uvođenju prekovremenog rada[7] kojom se uređuje proces uvođenja i evidentiranja rada dužeg od punog radnog vremena, koja sadrži: zahtjev za uvođenje prekovremenog rada, odluku o uvođenju prekovremenog rada, izvještaj o prekovremenom radu, obavještenje inspekciji rada, odluku o uvećanju zarade, i izvještaj o broju prekovremenih sati i pripravnosti.
Društvo je donijelo Proceduru o pripravnosti kod kuće[8] kojom se uređuje proces uvođenja pripravnosti, evidentiranja i uvećanja zarade po osnovu pripravnosti kod kuće koja sadrži: zahtjev za odobrenje pripravnosti kod kuće, Odluku o uvođenju pripravnosti, Odluku o uvećanju zarade po osnovu pripravnosti kod kuće, i izvještaj o broju prekovremenih sati pripravnosti.
U postupku revizije je utvrđeno da je Društvo donosilo Odluke o rasporedu radnog vremena, Odluke o preraspodjeli radnog vremena i korišćenju odmora u toku rada i sedmičnog odmora kao i Rješenja o korišćenju prava na rad sa polovinom punog radnog vremena.
Dokumentacija vezana za zasnivanje radnog odnosa, prava i obaveze iz radnog odnosa čuva se u personalnim dosijeima predviđenim za te namjene. Personalni dosijei se adekvatno čuvaju, u zasebnim plakarima, pod ključem.
Postupak zapošljavanja započinje zahtjevom Rukovodioca Direkcije/Sektora prema HR Rukovodiocu. U zahtjevu je naznačeno radno mjesto, profil stručnosti i poželjan datum početka rada kao i obrazloženje potrebe za zapošljavanjem. Rukovodilac Sektora za ljudske resurse provjerava usklađenost zahtjeva sa planiranim brojem zaposlenih i budžetom za tekuću godinu, nakon čega izvršni direktor i HR Rukovodilac vrše analizu obrazloženja, budžeta i broja zaposlenih. Izvršni direktor odobrava ili ne predloženo zapošljavanje, o čemu se obavještava inicijator zahtjeva. Ukoliko je zahtjev odobren, pokreće se postupak traženja kadrova. Društvo posjeduje bazu radnih biografija, koju svakog mjeseca dostavlja svim rukovodiocima, u slučaju da postoji potreba za zapošljavanjem. U postupku zapošljavanja, kandidat prolazi selekciju koja obuhvata dva osnovna koraka: pregled biografije i intervju, nakon čega se priprema izvještaj o obavljenom intervjuu, potpisan od strane lica koja su prisustvovala intervjuu. Intervjuu prisustvuju najmanje tri zaposlena u Društvu, rukovodilac Službe za radne odnose i administraciju u Sektoru za ljudske resurse, opšte poslove i korporativne komunikacije, rukovodilac organizacione jedinice u kojoj se kandidat zapošljava i zaposleni koji priprema izvještaj o obavljenom intervjuu, pri čemu nije zvanično formirana komisija, niti predviđena procedurom o načinu regrutacije, selekcije i zapošljavanju. Nakon podnošenja izvještaja o ocjeni kandidata za prijem u radni odnos od strane Rukovodioca Direkcije/Sektora, izvršni direktor donosi odluku o izboru i zaključuje ugovor sa izabranim kandidatom.

[7] *Broj: 10-10-18508 od 02.06.2021.godine;*
[8] *Broj: 10-10-18509 od 02.06.2021.godine;*

Preporuka: Preporučuje se Društvu da dopuni Proceduru o načinu regrutacije, selekcije, zapošljavanju kojom će predvidjeti formiranje komisije za izbor kandidata (različitih profila), kako bi se izbjegli propusti prilikom selekcije.

Društvo koristi usluge agencije za ustupanje zaposlenih “Nice job” na osnovu potpisanog Sporazuma o ustupanju zaposlenih[9], te je po ovom osnovu na dan 31.12.2022. godine bilo zaposleno 269 lica. Pregled mjesečnih troškova angažovanja lica ustupljenih preko Agencije po mjesečnim fakturama za zarade u 2022. godini prikazan je u sljedećoj tabeli:

Mjesec	Ukupni trošak	trošak provizije agencije
januar	232,767.16	3,757.05
februar	261,557.20	4,337.85
mart	302,015.52	4,483.05
april	286,954.81	4,483.05
maj	311,818.72	4,610.10
jun	305,943.42	4,827.90
jul	299,064.50	4,591.95
avgust	321,574.49	4,610.10
septembar	287,499.97	4,591.95
oktobar	286,238.91	4,483.05
novembar	208,688.87	423.50
decembar	314,043.97	4,900.50
	3,418,167.54	50,100.05

Društvo je posredstvom Agencije za ustupanje zaposlenih, za poslove koji su predviđeni aktom o sistematizaciji ostvarilo troškove u ukupnom iznosu od 3.562.280,41 €, od čega za zarade 3.468.267,59 € a preostali iznos od 94.012,82 € je isplaćen na ime troškova dnevnica, terenskog rada, solidarnih pomoći i slično po ispostavljenim fakturama Agencije.

Utvrđene nepravilnosti:
Društvo je u značajnom broju (u prosjeku 247 lica na mjesečnom nivou) vršilo zapošljavanje putem Sporazuma o preuzimanju, zaposlenih u Agenciji, privrednim društvima, državnim organima (zaposlene i lica u vd stanju), državnim i lokalnim preduzećima, **bez sprovođenja javnog oglasa**. Kada je u pitanju preuzimanje zaposlenih iz državnih organa, Zakonom o državnim službenicima i namještenicima jasno je definisano kako se zasniva i prekida radni odnos, što u slučaju preuzimanja između ministarstava i Društva nije urađeno, te takvi sporazumi **nijesu ni trebali biti potpisani**.
Ustanovljavanje navedene prakse dovodi do posredne diskriminacije prema licima koja traže zaposlenje, te iz tog razloga Društvo treba da obezbijedi jednaku dostupnost radnih mjesta nezaposlenim licima i ograniči prostor za diskriminaciju lica koja traže zapošljenje.

Preporuka: Društvo treba da zapošljavanje na radnim mjestima koja su predviđena aktom o sistematizaciji i za koje postoji izražena potreba, zapošljava u skladu sa članom 24 Zakona o radu po pravilu javnim oglašavanjem. Usluge Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih po pravilu treba koristiti samo za poslove koji zahtijevaju privremeni rad.

Sporazum o ustupanju zaposlenih između Društva i Agencije ne sadrži shodno članu 54 Zakona o radu, broj zaposlenih koji se ustupaju korisniku kao i poslove koje će zaposleni obavljati. Društvo je umjesto da broj zaposlenih i poslove koje će obavljati predvidi Sporazumom, preciziralo tokom godine putem pojedinačnih zahtjeva prema Agenciji za angažovanje izvršilaca.

Preporuka: Društvo treba da u skladu sa članom 54 Zakona o radu izvrši izmjene postojećeg Sporazuma na način da Sporazum sadrži naročito broj zaposlenih koji se ustupaju korisniku kao i poslove koje će zaposleni obavljati.

[9] *Broj: 10-10-10380 od 01.03.2017 i Aneks XI 1606-06 od 27.06.2022.godine;*

Tokom 2022 godine je ugovorima o djelu angažovano u prosjeku 132 lica na mjesečnom nivou, pretežno za ispomoć na terenu, članove komisija za analizu naplate, isključenja i utuženja neovlašćeno utrošene električne energije, ispomoć u evidentiranju u billing-u pravnih i fizičkih lica koja su svoje objekte samovoljom priključila na distributivni sistem, članove koordinacionih tijela za poboljšanje efikasnosti, operativnosti i funkcionalnosti Društva na području regiona, članove komisija za tendere, pružanje konsultantskih usluga stručne podrške u BS (modul zalihe), članove komisija za radno pravne odnose i rješavanje stambenih potreba utvrđivanje vrijednosti stambenih prostora, poslove u vezi sa mašinama posebne namjene, članove radnih grupa, revizije projekata, poslova prevođenja dokumentacije, održavanja i nadogradnje softvera, izrade tehničkih rješenja) a troškovi naknada po ovom osnovu iznose 835.810,03 €, kako slijedi u tabeli:

mjesec	br.ugov. o djelu osiguran	iznos	br. ugovori o djelu neosigur	iznos	ukupno lica
januar	37	21,649.36	89	46,322.28	126
februar	38	22,554.80	93	47,791.49	131
mart	45	28,141.61	92	45,591.34	137
april	44	27,393.23	95	50,120.46	139
maj	45	27,396.51	98	48,458.18	143
jun	47	28,583.66	98	49,711.84	145
jul	40	21,840.85	93	42,211.25	133
avgust	39	22,498.98	84	40,178.68	123
septebar	40	22,381.72	86	43,134.06	126
oktobar	40	21,628.78	84	40,727.43	124
novembar	40	22,188.28	92	45,354.46	132
decembar	41	23,057.81	92	46,892.97	133
		289,315.59		546,494.44	835,810.03

Mjesečna naknada za većinu angažovanih lica najčešće je iznosila 55% i 75% od prosječne neto zarade u Društvu.

Utvrđene nepravilnosti: Pored Ugovora o djelu koji su zaključivani za samostalno izvršenje određenog fizičkog ili intelektualnog posla, zaključivani su i Ugovori o djelu i za poslove koji su predviđeni aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. Ugovor o djelu može se zaključiti u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima samo za obavljanje poslova koji imaju za predmet samostalnu izradu ili opravku određene stvari, odnosno, samostalno izvršenje određenog fizičkog ili intelektualnog posla.

Preporuka: Društvo treba da ugovore o djelu zaključuje samo za obavljanje poslova koji imaju za predmet samostalnu izradu ili opravku određene stvari u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima, odnosno za vršenje poslova van redovne djelatnosti poslodavca koji nijesu predviđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

2.5. Iskaz o finansijskoj poziciji (Bilans stanja)

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/			**na dan 31-.12.2022. godine**	
Matični broj: 03099873				
Naziv: Društvo sa ograničenom odgovornošću "Crnogorski elektrodistributivni sistem" Podgorica				
Sjedište: Ivana Milutinovića broj: 12, Podgorica, Crna Gora				
	AKTIVA		**2022**	**2021**
00	**A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL**	**001**		
	B. STALNA IMOVINA (003+008+016)	**002**	**341.090.706**	**344.626.716**
01	I. NEMATERIJALNA ULAGANJA (004 do 007)	003	1.457.371	1.420.892
010	*1. Ulaganje u razvoj*	*004*		
011 i 014	*2.Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja*	*005*	*1.151.416*	*1.193.138*
012	*3. Goodwil*	*006*		
016 i 015	*4. Avansi za nematerijalna ulaganja i nematerijalna ulaganja u pripremi*	*007*	*305.955*	*227.754*
	II. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (009+010+011+015)	008	338.776.385	342.334.499
020 i 022	*1. Zemljište i objekti*	*009*	*60.029.828*	*59.861.115*
023	*2. Postrojenja i oprema*	*010*	*260.083.401*	*258.619.876*
	3. Ostala ugrađena oprema, alati i oprema (012+013+014)	*011*	*2.883*	*2.883*
024	*3.1. Investicione nekretnine*	*012*		
021 i 025	*3.2. Biološka sredstva*	*013*		
026 i 029	*3.3. Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva*	*014*	*2.883*	*2.883*
028 i 027	*4. Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi*	*015*	*18.660.273*	*23.850.625*
	III. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (017 do 023)	016	856.950	871.325
030, 039 (dio)	*1. Učešće u kapitali zavisnih pravnih lica*	*017*		
033(dio), 039(dio)	*2. Dugoročni krediti matičnom i zavisnim pravnim licima*	*018*		
031(dio), 032(dio), 039(dio)	*3. Učešće u kapitalu kod pravnih lica (sem zavisnih pravnih lica)*	*019*		
033(dio), 039(dio)	*4. Dugoročni krediti pravnim licima kod kojih postoji učešće u kapitalu (sem zavisnih pravnih lica)*	*020*		
031(dio), 032(dio)	*5. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća*	*021*		
032(dio), 034, 035,036, 039(dio)	*6. Dugoročna finansijska ulaganja (dati krediti i hartije od vrijednosti)*	*022*		
038, 039(dio)	*7. Ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja*	*023*	*856.950*	*871.325*
283	**C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA**	**024**	**250.816**	**208.021**
	D. OBRTNA SREDSTVA (026+031+039+043+044)	**025**	**56.919.666**	**69.019.629**
	I. ZALIHE (027 do 030)	026	14.204.599	10.431.716
10	*1. Zalihe materijala (materijal za izradu, rezervni djelovi, sitan inventar i auto gume)*	*027*	*14.179.743*	*10.409.569*
11	*2. Nedovršena proizvodnja*	*028*		
12 i 13	*3. Gotovi proizvodi i roba*	*029*		
15	*4. Dati avansi*	*030*	*24.856*	*22.147*
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (032 do 035)	031	32.714.962	24.446.025
202, 203, 209(dio)	*1. Potraživanja od kupaca*	*032*	*9.542.111*	*2.821.601*
202, 209(dio)	*2. Potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica*	*033*	*18.861.405*	*17.656.184*
201, 202(dio)	*3. Potraživanja od ostalih povezanih lica*	*034*		
	4. Ostala potraživanja (036+037+038)	*035*	*4.311.446*	*3.968.240*
223	*4.1. Potraživanja za više plaćen porez na dobit*	*036*	*37.372*	*37.372*
27	*4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost*	*037*		
21, 22 osim 223	*4.3. Ostala nepomenuta potraživanja*	*038*	*4.274.074*	*3.930.868*
	III. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (040 do 042)	039	3.550.000	21.002.000
236(dio)	*1. Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica namijenjeno trgovanju*	*040*		
237	*2. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udjeli*	*041*		
23 osim 236(dio) i osim 237	*3. Ostali kratkoročni finansijski plasmani*	*042*	*3.550.000*	*21.002.000*
24	IV. GOTOVINA NA RAČUNIMA U BLAGAJNI	043	5.932.083	12.422.752
04	V. STALNA SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	044	518.022	717.136
28 osim 288	**E. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA**	**045**	**219.004**	**300.110**
	F. UKUPNA AKTIVA (001+002+024+025+045)	**046**	**398.480.192**	**414.154.476**

	PASIVA		2022	2021
	A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	101	**311.233.904**	**323.015.082**
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102	288.712.902	288.712.902
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103		
320	III. EMISIONA PREMIJA	104		
	IV. REZERVE (106+107+108+109-110)	105	43.889.073	44.041.747
321	*1. Zakonske rezerve*	*106*		
322(dio)	*2. Statutarne rezerve*	*107*		
322(dio)	*3. Druge rezerve*	*108*		
330 i potražni saldo računa 331, 332, 333, 334, 335, 336 i 337	*4. Pozitivne revalorizacione rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstva i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnogf rezultata*	*109*	*43.889.073*	*44.041.747*
dugovni saldo računa 331, 332, 333, 334, 335, 336 i 337	*5. Negativne revalorizacione rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstva i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnogf rezultata*	*110*		
	V. NERASPOREĐENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	111	-21.368.071	-9.739.567
340	*1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina*	*112*	*160.702*	*107.185*
341	*2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine*	*113*		
350	*3. Gubitak ranijih godina*	*114*	*9.846.752*	
351	*4. Gubitak tekuće godine*	*115*	*11.682.021*	*9.846.752*
	VI. UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU	116		
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (118+122)	**117**	**29.921.070**	**33.989.054**
	I. DUGOROČNA REZERVISANJA (119 do 121)	118	5.840.130	5.979.477
404(dio)	*1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih*	*119*	*5.329.365*	*5.654.503*
400(dio)	*2. Rezervisanje za troškove u garantnom roku*	*120*		
40 sem 400 i 404	*3. Ostala dugoročna rezervisanja*	*121*	*510.765*	*324.974*
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (123+124)	122	24.080.940	28.009.577
414, 415	*1. Dugoročni kredit*	*123*	*18.133.327*	*22.083.535*
41 bez 414, 415	*2. Ostale dugoročne obaveze*	*124*	*5.947.613*	*5.926.042*
498	**C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE**	**125**	**5.323.733**	**5.365.943**
495(dio)	**D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE**	**126**	**1.045.551**	**1.286.844**
	E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRAKTOROČNE OBAVEZE (128+129)	**127**	**24.844.356**	**25.467.557**
467	I. KRATKOROČNA REZERVISANJA	128	1.220.002	1.209.239
	II. KRATKOROČNE OBAVEZE (130 do 137)	129	23.624.354	24.258.318
422(dio), 423(dio), 424(dio), 425(dio) i 429(dio)	*1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije*	*130*	*685.933*	*685.933*
422(dio), 423(dio), 424(dio), 425(dio) i 429(dio)	*2. Obaveze po osnovu kredita od kreditne institucije*	*131*	*3.264.275*	*3.264.275*
430	*3. Primljeni avansi, depoziti i kaucije*	*132*	*67.749*	*111.997*
433, 434, 440-449	*4. Obaveze prema dobavljačima*	*133*	*8.984.036*	*10.462.701*
439(dio)	*5. Obaveze po mjenicama*	*134*		
420 i 431	*6. Obaveze prema matičnim i zavisnim pravnim licima*	*135*	*6.924.073*	*6.958.331*
421 i 432	*7. Obaveze prema ostalim povezanim licima*	*136*		
	8. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze (138 do 142)	*137*	*3.698.288*	*2.775.081*
439(dio)	*8.1. Ostale obaveze iz poslovanja*	*138*	*67.620*	*33.575*
45 i 46	*8.2. Ostale kratkoročne obaveze*	*139*	*2.786.848*	*2.311.341*
47, 48 osim 481	*8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatnu vrijednost i ostalih javnih prihoda*	*140*	*843.820*	*430.165*
481	*8.4. Obaveze po osnovu poreza na dobit*	*141*		
427	*8.5. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno*	*142*		
490, 491, 494, 495(dio), 496, 497 i 499	**F PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA**	**143**	**26.111.578**	**25.029.996**
	G. UKUPNA PASIVA (101+117+125+126+127+143)	**144**	**398.480.192**	**414.154.476**

2.5.1. Aktiva

Društvo je u Iskazu o finansijskoj poziciji na 31.12.2022. godine, iskazalo vrijednost aktive u ukupnom iznosu od 398.480.192 €. Aktiva Društva je na dan bilansa 31.12.2022. godina manja u odnosu na prethodnu godinu za 15.674.284 € ili za 3,78%. Stalna imovina je manja u odnosu na prethodnu godinu za 3.536.010 €, ili za 1,03%, dok su obrtna sredstva iskazana u manjem iznosu od 12.099.963 € ili za 17,53%.

Stalna imovina

Društvo je u sklopu aplikativnih rješenja za DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ razvilo i EBS sistem sa 11 modula koji se koriste za ekonomske i komercijalne poslove, za potrebe Sektora za ljudske resurse, opšte poslove i korporativne komunikacije, kao i za potrebe Sektora za razvoj. Jedan od modula „EBS modul FA“ (Fixed Assets), se koristi za upravljanje osnovnim sredstvima i u odgovornosti je Sektora za ekonomske poslove.

Pomoću naznačenog aplikativnog softvera u Društvu se vrši evidencija i vrjednosno praćenje nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih sredstava, analitički za svako sredstvo prema sljedećim grupama: nematerijalna ulaganja, zemljište, građevinski objekti, oprema, umjetnička djela kao i objekte i zemljište namijenjeno prodaji.

Stalna imovina Društva je iskazana u iznosu od 341.090.706 €, i odnosi se na: Nematerijalna ulaganja u iznosu od 1.457.371 €; Nekretnine, postrojenja i oprema u iznosu od338.776.385 € i Dugoročne finansijske plasmane i potraživanja u iznosu od 856.950 €.

Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja (grupa 01) su iskazana u vrijednosti od 1.457.371 €. Prema strukturi iz analitike nematerijalnih ulaganja, odnose se na:

Koncesije, patenti, licence i slična prava (račun 011), sa početnim stanjem od 603.491,81 € i povećanjem vrijednosti u toku posmatranog perioda (2022. godina) za iznos 208.743,09 € i umanjenjem od 150 €, krajnja vrijednost ovog vida nematerijalnih sredstava iznosi 812.084,90 €. Ako se uzme u obzir ispravka vrijednosti ovih sredstava u ukupnom iznosu od 137.261,92 €, vrijednost ovog nematerijalnog sredstva iznosi 674.822,98 €. Nematerijalna ulaganja iskazana na računu 011 se odnose na prava kojim se uspstavlja službenost na katstarskim parcelama u korist vlasnika povlašćenog dobra, radi postavljanja energetskih objekata u vezi sa čim vlasnik povlašćenog prava plaća naknadu. Osim ovih prava na ovom računu je evidentirana imovina koja se odnosi na licence.

Ostala nematerijalna ulaganja iskazana su na računu 014, sa početnim stanjem 2.600.309,01 €, uvećanjem u toku perioda od 73.643 € i umanjenjem od 19.313 €, na kraju perioda iskazane vrijednosti od 2.654.639,01 €. Ako se uzme ukupna ispravka vrijednosti ovog vida nematerijalnih sredstava od 2.178.046,14 €, vrijednost sa 31.12.2022. godine iznosi 476.592,87 €. Nematerijalna imovina iskazana na ovom računu se odnosi na softvere.

Nematerijalna ulaganja u pripremi iskazana su na računu 015, sa početnim stanjem od 227.753,55 €, povećanjem u tekućem periodu 340.837,46 € i umanjenjem od 262.635,82 €. Na kraju perioda (31.12.2022. godine) vrijednost nematerijalnih ulaganja u pripremi iznosi 305.955,19 €. Nematerijalna ulaganja u pripremi se aktiviraju kada se za to steknu uslovi u skladu sa standardima, a na osnovu kompletirane dokumentacije koja potvrđuju ispunjenost uslova sredstva za aktivaciju.

Sumaran pregled opisanih promjena vrijednosti nematerijalne imovine u toku 2022. godine, prikazan je u sljedećoj tabeli:

Nematerijalna ulaganja	Početno stanje	Povećanje vrijednosti u toku perioda	Smanjenje vrijednosti u toku perioda	Vrijednost na kraju perioda	Ispravka vrijednosti sredstva	Sadašnja vrijednost (31.12.2022)
Koncesije, patenti, licence i slična prava	603.491,81	208.743,09	150,00	812.084,90	137.261,92	674.822,98
Ostala nematerijalna ulaganja	2.600.309,01	73.643,00	19.313,00	2.654.639,01	2.178.046,14	476.592,87
Nematerijalna ulaganja u pripremi	227.753,55	340.837,46	262.635,82	305.955,19		305.955,19
Ukupno	3.431.554,37	623.223,55	282.098,82	3.772.679,10	2.315.308,06	1.457.371,04

Amortizacija nematerijalnih ulaganja se vrši u toku korisnog ekonomskog vijeka trajanja i obračunava se primjenom proporcionalne metode. Procijenjeni korisni vijek trajanja nematerijalnih ulaganja u Društvu je 3-5 godina. Prema podacima iz analitike osnovnih sredstava vrijednost nematerijalnih ulaganja na dan 31.12.2022. godine, iznosi 1.151.415,85 €, što je manje u odnosu na poziciju nematerijalnih ulaganja (1.457.371 €) za vrijednost nematerijalnih ulaganja u pripremi (305.955,19 €). Nematerijalna ulaganja se prema računovodstvenim politikama vrednuju pri početnom priznavanju po nabavnoj vrijednosti. Nakon početnog priznavanja, nematerijalna ulaganja se iskazuju po fer vrijednosti, zasnovanoj na periodičnim procjenama vrijednosti u roku koji nije kraći od tri, odnosno duži od pet godina, koje vrše nezavisni procijenitelji, umanjenoj za kasniju amortizaciju.
Povećanje knjigovodstvene vrijednosti nematerijalnih ulaganja po osnovu revalorizacije iskazuje se u okviru kapitala na računu revalorizacione rezerve. Smanjenja knjigovodstvene vrijednosti kojima se umanjuju prethodna povećanja vrijednosti istih sredstava terete direktno revalorizacione rezerve, sva ostala smanjenja terete bilans uspjeha. Povećanja knjigovodstvene vrijednosti nematerijalnih ulaganja kojima se ukidaju prethodna umanjenja vrijednosti se priznaju u korist bilansa uspjeha.
Prava se ne amortizuju, dok se licence i softveri amortizuju po stopi od 20% , u vezi sa čim je donešena Odluka o razvrstavanju dugotrajne imovine sa uključenim korisnim vijekom trajanja 11.01.2019. godine, br: 10-10-550 u kojoj su posebno kategorisana nematerijalna sredstva.
U postupku revizije je, na osnovu odabranog uzorka, kao i uvidom u sistem evidencije i načina aktiviranja sredstava ispitana pravilnost početnog vrednovanja i naknadnog vrednovanja nematerijalne imovine.
Pravilnik o računovodstvenim politikama je donešen decembra 2022. godine.

Nekretnine, postrojenja i oprema

Prema knjigovodstvenim podacima Društva - *nekretnine, postrojenja i oprema* su iskazane u ukupnoj vrijednosti od 338.776.385,37 €. U narednom pregledu su prikazani podaci po pojedinim kategorijama nekretnina, postrojenja i opreme, o nabavnoj vrijednosti, ispravci vrijednosti, povećanju/smanjenju vrijednosti u toku perioda i sadašnjoj vrijednosti na 31.12.2022. godine:

Konto	Opis	Nabavna vrijednost	ispravka vrijednosti (amort)	Povećanje vrijednosti	smanjenje vrijednosti	Stanje na dan 31.12.2022
02000000	Zemljišta	27.273.804,67		55.182,54	62.711,81	27.266.275,40
02200000	Gradjevinski objekti u funkciji	51.940.175,21	-20.030.774,75	1.110.212,03	256.058,93	32.763.553,56
02300000	Oprema za distribuciju električne energije	659.551.202,24	-495.304.666,08	21.892.666,62	3.008.351,82	183.130.850,96
02307000	Oprema - optička vlakna OPGW i ADSS	19.078.039,75	-2.190.137,55	6.994,00	0,00	16.894.896,20
02309000	Oprema - Mjerne garniture	92.785.370,12	-41.648.282,11	1.369.669,13	17.622,55	52.489.134,59
02310000	Oprema - Vozila	9.940.261,93	-5.870.450,91	1.584.141,00	1.099.749,70	4.554.202,32
02311000	Oprema - Kancelarijska i pomoćna	2.507.005,98	-1.576.843,27	369.356,10	68.893,99	1.230.624,82
02312000	Oprema - Namještaj, električni uredjaji i dekoracija	1.089.249,99	-813.534,68	63.898,16	8.417,78	331.195,69
02313000	Pomoćna oprema i sredstva	2.827.165,46	-2.172.847,28	899.588,26	101.410,00	1.452.496,44
02600000	Alat i inventar sa kalkulativnim otpisom	20.260,00	-17.377,24	0,00	0,00	2.882,76
Ukupno zemljište, objekti, postrojenja i		**867.012.535,35**	**-569.624.913,87**	**27.351.707,84**	**4.623.216,58**	**320.116.112,74**
Sredstva u pripremi						
02700001	Ulaganje u zemljiste	77.394,74		43.073,85	54.153,00	66.315,59
02701000	Oprema - Naponski nivo 35kV	1.506.920,76		1.447.874,09	1.471.083,44	1.483.711,41
02702000	Oprema - Naponski nivo 10kV	11.279.547,24		7.190.969,91	12.020.655,84	6.449.861,31
02703000	Oprema - Naponski nivo 0,4kV	8.037.624,00		4.361.252,94	5.010.585,38	7.388.291,56
02708000	Oprema - Mjerne garniture	845.627,51		2.468.699,67	1.322.768,38	1.991.558,80
02709000	Oprema - Vozila	0,00		671.474,14	671.474,14	0,00
02710000	Oprema - Kancelarijska i pomoćna	3.225,00		302.969,33	302.219,33	3.975,00
02711000	Oprema - Namještaj, električni uredjaji i dekoracija	0,00		63.898,16	63.898,16	0,00
02712000	Oprema - Alat i mjerni instrumenti	195.793,34		648.311,62	798.442,71	45.662,25
02713000	Pomoćna oprema i sredstva	1.882,71		0,00	952,71	930,00
02714000	Gradjevinski objekti	1.742.585,03		1.003.038,69	1.767.339,11	978.284,61
02799000	Investicije u toku - ostalo	39.761,49		0,00	0,00	39.761,49
02799900	Prenos investicija (konsolidacija) na djelove	44.753,35		0,00	0,00	44.753,35
02800000	Avansi za nekretnine	75.510,26		104.522,00	12.865,00	167.167,26
Ukupno sredstva u pripremi i avansi		**23.850.625,43**		**18.306.084,40**	**23.496.437,20**	**18.660.272,63**
Ukupno		**890.863.160,78**	**-569.624.913,87**	**45.657.792,24**	**28.119.653,78**	**338.776.385,37**

Prema knjigovodstvenim podacima ukupna nabavna vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme na početku perioda iznosi 867.012.535,35 €, dok neto povećanje u toku godine iznosi 22.728.491,26 € što daje ukupno stanje na dan 31.12.2022. godine od 889.741.026,61 €. Akumulirana ispravka vrijednosti sa 31.12.2022. godine iznosi 569.624.913,87 €, te je vrijednost nekretnina postrojenja i opreme na 31.12.2022. godine iskazana u iznosu od 320.116.112,74 €. Sredstva u pripremi i avansi za nekretnine sa 31.12.2022. godine su iskazani u iznosu od 18.660.272,63 € što daje ukupnu vrijednost stalne imovine u okviru grupe 02 od 338.776.385,37 €. Podaci koji se odnose na nekretnine,

postrojenja i opremu u funkciji, prikazani u pomoćnoj evidenciji „Analitika osnovnih sredstava“, se slažu sa podacima iz glavne knjige i zaključnog lista.
U analitičkom pregledu sredstava, prikazani su podaci koji se odnose na nabavnu vrijednost, rezidualnu vrijednost, ispravku vrijednosti, propisane koeficijente amortizacije sa iznosima na godišnjem i mjesečnom nivou, kao i sadašnja vrijednost. Prema podacima iz softvera za vođenje analitike osnovnih sredstava, osnovica za obračun amortizacije predstavlja nabavnu vrijednost umanjenu za iznos rezidualne vrijednosti.
U okviru knjigovodstvene evidencije Društva, koja se odnosi na nekretnine, postrojenja i opremu sadašnje vrijednosti na 31.12.2022. godine od 338.776.385,37 € evidentiran je dio sredstava koji se odnosi na zemljište i građevinske objekte sa iskazanom sadašnjom vrijednošću od 5.632.156,23 €, za koje Društvo ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu. Naznačeni iznos Društvo je evidentiralo na pod-računu 41000000 - Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital. Radi se o sredstvima koja služe u svrhu obavljanja djelatnosti, koja je Osnivač prenio Društvu u državinu iz razloga što u tom periodu nije postojala dokumentacija o vlasništvu, iz tog razloga ta imovina nije prikazana kao osnivački ulog. Prema izjašnjenju odgovornih lica iz Društva, proces riješavanja imovinsko pravnih odnosa sprovodi Osnivač i dobija vlasničku dokumentaciju za navedena sredstva, nakon čega se vrši knjiženje na sopstvena sredstva. Tek nakon uknjižavanja sredstava, može se sprovesti postupak prenosa sredstava u vlasništvo Društva, povećanjem nenovčanog uloga.
Prema računovodstvenim politikama Društva, nekretnine, postrojenja i oprema inicijalno se iskazuju po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za naknadno akumuliranu ispravku vrijednosti i akumulirane gubitke od umanjenja, ako ih ima. Nekretnine, postrojenja i oprema se naknadno iskazuju po fer vrijednosti, zasnovanoj na periodičnim procjenama vrijednosti koje se vrše u skladu sa MRS u roku koji nije kraći od tri odnosno duži od pet godina, a koje vrše nezavisni procjenitelji, umanjenoj za kasniju amortizaciju.
Akumulirana ispravka vrijednosti na dan procjene se eliminiše na teret bruto knjigovodstvene vrijednosti sredstva i neotpisana vrijednost se svodi na iznos revalorizovane (procijenjene) vrijednosti. Amortizacija drugih sredstava se obračunava primjenom proporcionalne metode kako bi se rasporedila njihova nabavna ili revalorizovana vrijednost do njihove rezidualne vrijednosti tokom njihovog procijenjenog vijeka trajanja, kao što slijedi:

Vrsta nekretnina, postrojenja i opreme	Procijenjeni vijek trajanja	Stopa amortizacije (%)
Poslovne zgrade	60	1,67
Gradjevinski dio TS	60	1,67
Transformatori	36	2,78
Razvodna postrojenja	36	2,78
Dalekovodi 25-50 2-4	25-50	2-4
Kablovski vodovi	33-50	2-3,03
Optika	30	3,3
Vozila	8-20	5-12
Kancelarijska i pomoćna oprema	5-10	10-20
Namještaj i električni uređaji	8-10	5-12,5
Alat i mjerni instrumenti	3-15	6,67-33,33
Građevinski dio trafostanice	60	1,67
Mjerne garniture	10-15	6,67-10

Društvo je izvršilo sveobuhvatnu procjenu vrijednosti nematerijalnih ulaganja, zemljišta, nekretnina, postrojenja i opreme na dan 31.12.2018. godine. S obzirom da je od zadnje procjene protekao period od 5 godina, Društvo je u novembru 2023. godine zaključilo Ugovor o nabavci usluga – procjena vrijednosti nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalnih ulaganja Društva u skladu sa MRS 16, MRS 36, MRS 38 i MSFI 13, koja će se izvršiti sa stanjem na 31.12.2023. godine.

Utvrđene nepravilnosti: U okviru knjigovodstvene evidencije Društva, koja se odnosi na nematerijalnu imovinu, nekretnine, postrojenja i opremu sadašnje vrijednosti na 31.12.2022. godine od 338.776.385,37 € evidentiran je dio sredstava koji se odnosi na zemljište i građevinske objekte sa iskazanom sadašnjom vrijednošću od 5.632.156,23 €, za koje Društvo ne posjeduje dokumentaciju o vlasništvu. Naznačeni iznos Društvo je evidentiralo na pod-računu 41000000 - Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital. Radi se o sredstvima koja služe u svrhu obavljanja djelatnosti, koja je Osnivač prenio u državinu iz razloga što u tom periodu nije postojala dokumentacija o vlasništvu, iz tog razloga ta imovina nije prikazana kao osnivački ulog.

Preporuka: Preporučuje se Društvu da u saradnji sa Osnivačem, intezivira aktivnosti koje se odnose na rješavanje imovinsko pravnog statusa imovine i u skladu sa tim realno iskaže pozicije koje se odnose na stanje imovine i kapitala.

Utvrđene nepravilnosti: Prema podacima iz Analitike osnovnih sredstava na računu 026 je analitički prikazana struktura računa, po šiframa, uz opis da se radi o umjetničkim djelima (slike), državnim simbolima, reljefu Države (ukupno 44 stavke), koje su označene po mjestima gdje se nalaze. Početna vrijednost iskazana na ovom računu iznosi 20.260 €, dok je ispravka vrijednosti prikazana u iznosu od 17.377,24 €, te je sadašnja vrijednost na 31.12.2022. godine iskazana u iznosu od 2.882,76 €. Međutim u glavnoj knjizi i zaključnom listu društva na računu 026 je iskazana ista vrijednost uz opis „Alat i inventar sa kalkulativnim otpisom“.
U skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica, na računu 026 - Ostale nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se vrijednosti ostalih osnovnih sredstava koja nijesu iskazana na drugim računima ove grupe, kao što su: spomenici kulture i istorijski spomenici, djela likovne, vajarske, filmske i druge umjetnosti, muzejske vrijednosti, knjige u bibliotekama i druga osnovna sredstva. Kao što je naznačeno nabavna vrijednost imovine iskazane na računu 026 je umanjena za ispravku vrijednosti iz prethodnog perioda od 17.377,24 €. U postupku revizije nijesu pruženi na uvid dokazi o načinu umanjenja, kao ni objašnjenje različitog tretmana ovog računa (026) u glavnoj knjizi i zaključnom listu u odnosu na analitičku evidenciju sredstava.

Preporuka: Preporučuje se Društvu da identifikuje imovinu iskazanu na računu 026, da izvrši procjenu njene vrijednosti i uskladi knjigovodstvenu evidenciju sa stvarnim stanjem.

Dugoročni finansijski plasmani i dugoročna potraživanja

Pozicija dugoročni finansijski plasmani i dugoročna potraživanja je iskazana u ukupnom iznosu 856.950,16 € i odnosi se na poziciju „ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja“. U narednom pregledu je prikazana struktura pozicije ostaliih dugoročnih finansijskih plasmana i potraživanja, sa promjenom u toku perioda:

Opis		Početno stanje		Tekući promet		Ukupno		
		Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Saldo
Dugoročni zajmovi zaposlenima (stambeni krediti)	03800000	1.172.871,95	0	142.697,81	237.016,38	1.315.569,76	237.016,38	1.078.553,38
Dugoročni zajmovi zaposlenima-prodaja stanova na rate	03800002	0	0	39.510,00	1.520,10	39.510,00	1.520,10	37.989,90
Ispravka vrijednosti-Ostali dugoročni finansijski plasmani	03800800	0	301.547,19	41.954,07	0	41.954,07	301.547,19	-259.593,12
Ostala dugorocna ulaganja-oročeni depoziti na rok duži od 1 godine	03801000	0	0	700.000,00	700.000,00	700.000,00	700.000,00	0
Ukupno		1.172.871,95	301547,19	924.161,88	938.536,48	2.097.033,83	1.240.083,67	856.950,16

Iz prikazane strukture pozicije koja se odnosi na dugoročne finansijske plasmane i dugoročna potraživanja, podračun 03800000 se odnosi na dugoročna sredstva data zaposlenima u vidu stambenih kredita. Prema analitičkoj kartici konta, stanje sa 31.12.2022. godine iznosi 1.078.553,38 €. Stambeni krediti su dodjeljivani na osnovu ugovora, a prema popisnoj listi obaveza za stambene kredite na 31.12.2022. godine, evidentno je 116 ugovora.
Podračun 03800002 se odnosi takođe na rješavanje stambenog pitanja zaposlenih u vidu kreditiranja prilikom prodaje stambenih jedinica koje su u vlasništvu Društva. Saldo na ovom podračunu na 31.12.2022. godine iznosi 37.989,90 €, a shodno podacima sa analitičke kartice podračuna odnosi se na potraživanja po osnovu prodaje stanova u toku 2022. godine.
Odbor direktora Društva je 03.07.2018. godine, donio Odluku koja se odnosi na prodaju nepokretnosti, putem otkupa 32 stambene jedinice zaposlenima kojima su dodijeljene u zakup po osnovu Oglasa iz

2003. godine. Odlukom je naznačeno da je sadašnja vrijednost objekta 1.138.408,04 €, a ista predstavlja dio osnivačkog uloga „Elektroprivrede Crne Gore“ AD Nikšić. Sadašnja vrijednost objekta na 31.12.2022. godine, iznosi 518.021,75 € i iskazana je na računu 042 - Građevinski objekti namijenjeni prodaji.
Društvo je donijelo Pravilnik o rješavanju stambenih potreba zaposlenih sa nekoliko izmjena i dopuna u proteklom periodu.
U okviru računa 038 je evidentan podračun 03800800 koji se odnosi na ispravku vrijednosti potraživanja, u iznosu od 259.593,12 €. Ispravka vrijednosti je zasnovana na Izvještaju o obračunu sadašnje vrijednosti stambenih kredita, koji je sačinjen od strane ovlašćenog aktuara.

Odložena poreska sredstva

Zakonom o porezu na dobit pravnih lica, članom 11a je određeno da se troškovi zarada, troškovi otpremnina prilikom odlaska u penziju, troškovi usljed tehnološkog viška i ostalih isplata naknada prilikom prestanka radnog odnosa, priznaju kao rashod u poreske svrhe u periodu kad je izvršena njihova isplata. U vezi sa naznačenim, ukoliko primanja zaposlenih nijesu isplaćena u obračunskom periodu kada su rashodi priznati u Bilansu uspjeha, javlja se privremena razlika.
Prema knjigovodstvenim podacima, Društvo je sa 31.12.2022. godine, na računima grupe 45 - Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada iskazalo saldo 2.683.397,84 €, dok je na računima grupe 46 – ostale obaveze iskazan iznos od 103.450,41 €, što ukupno iznosi 2.786.848,25 €.
U skladu sa tim Društvo je izvršilo obračun odloženih poreskih sredstava koja su iskazana na računu glavne knjige i u Zaključnom listu (konto 28800000) u iznosu od 250.816 €, primjenom stope od 9% (stopa poreza na dobit koja je važila do 01.01.2022. godine). Početno stanje na ovom računu je iskazano u iznosu od 208.020,66 €, što znači da promjena (uvećanje) u toku 2022. godine u odnosu na početni saldo iznosi 42.795,68 €. Naznačeni saldo je proknjižen na račun 722 - Odloženi poreski rashodi i prihodi perioda, što je imalo uticaja na povećanje rezultata Društva nakon oporezivanja. Društvo nije izvršilo na kraju perioda „prebijanje“ sredstava i obaveza.
U prijavi poreza na dobit Društva, pod rednim brojem 16 je evidentiran naznačeni iznos od 2.786.848,25 €, dok je pod rednim brojem 35, prikazan iznos od 2.311.341 €, što predstavlja troškove iste kategorije koji nijesu bili priznati u prethodnom izvještajnom periodu (na 31.12.2021. godine), a koje su u periodu 2022. godine u potpunosti izmirene.
Iznos obračunatih odloženih poreskih sredstava je knjižen na račun 722 (odloženi poreski rashod/prihod) perioda), što je uticalo u pozitivnom smjeru na iskazivanje stanja na poziciji “Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja”, u iskazu o ukupnom rezultatu za 2022. godinu.

Utvrđene nepravilnosti: Obračun odloženog poreskog sredstva je vršen po stopi 9 %, i ako je od 01.01.2022. godine, prema Izmjenama i dopunama zakonu o porezu na dobit pravnih lica, u primjeni progresivni način oporezivanja, te je shodno tome Društvo bilo u obavezi prilikom obračuna odloženih poreskih sredstava primijeniti važeće progresivne stope u skladu sa članom 28 Zakona o porezu na dobit pravnih lica. Primjenom stope 9% na iznos neizmirenih obaveza po osnovu obaveza na zarade i ostalih obaveza Društvo je iskazalo odložene poreske prihode perioda u iznosu od 250.816,34 €, dok bi primjenom propisanih stopa poreza na dobit odloženi poreski prihod perioda trebalo obračunati u iznosu od 370.027,24 €, odnosno početno stanje na računu 288 – Odložena poreska sredstva u iznosu od 208.020,06 € Društvo je uvećalo za 42.795,68 € i pomenuti iznos evidentiralo na računu 722 – Odloženi poreski rashod ili prihod, a primjenom propisanih stopa Društvo je trebalo da početno stanje na računu 288 uveća za iznos od 162.007,18 €.
Iz prikazanog obračuna se konstatuje da je Društvo po osnovu primjene neodgovarajuće poreske stope iskazalo odloženi poreski prihod u manjem iznosu za 119.210,90 €.

Preporuka: Društvo treba da vrši obračun odloženih poreskih sredstava o odloženih poreskih obaveza primjenom propisanih stopa shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica, i da izvrši ispravku greške u skladu sa MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

Obrtna sredstva

Obrtna sredstva Društva su evidentirana u iznosu od 56.919.666 €, u manjem iznosu za 12.099.963,74 € ili 21.26% u odnosu na stanje 31.12.2021. godine. Struktura obrtnih sredstava Društva sa promjenom tokom 2022. godine i razlikom u odnosu na prethodnu godinu, data je u sljedećem tabelarnom pregledu:

Obrtna sredstva	Početno stanje		Tekući promet		Ukupan promet		Saldo 31.12.2022.	Stanje 31.12.2021.	Razlika	%
	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje				
Zalihe	11.589.793,91	1.158.077,32	39.187.380,81	35.414.498,99	50.777.174,72	36.572.576,31	14.204.598,41	10.431.716,59	3.772.881,82	26,56%
Kratkoročna potraživanja	40.057.752,44	19.579.967,75	149.457.611,13	141.531.879,80	189.515.363,57	161.111.847,55	28.403.516,02	20.477.784,69	7.925.731,33	27,90%
Ostla kratk. potraživanja	4.414.267,62	446.027,86	1.840.087,96	1.496.881,99	6.254.355,58	1.942.909,85	4.311.445,73	3.968.239,76	343.205,97	7,96%
Kratkoročni finansijski plasmani	21.002.000,48	0	2.862.699,51	20.314.699,99	23.864.699,99	20.314.699,99	3.550.000,00	21.002.000,00	-17.452.000,00	-491,61%
Gotovina na računima i u blagajni	12.422.751,80	0	331.829.803,86	338.320.472,27	344.252.555,66	338.320.472,27	5.932.083,39	12.422.752,00	-6.490.668,61	-109,42%
Stalna sredstva namijenjena prodaji	717.136,00	0	387.345,51	586.459,76	1.104.481,51	586.459,76	518.021,75	717.136,00	-199.114,25	-38,44%
Ukkupno	89.486.566,25	21.184.072,93	525.177.583,27	537.078.433,04	614.664.149,52	558.262.505,97	56.919.665,30	69.019.629,04	-12.099.963,74	-21,26%

Zalihe Društva su iskazane na grupi 10 u ukupnoj vrijednosti sa 31.12.2022. godine od 14.204.598,41 € i veće su u odnosu na period prethodne godine za 3.772.881,82 € ili za 26,56 %. Struktura zaliha sa promjenom vrijednosti u toku perioda, je prikazana u sljedećem tabelarnom pregledu:

Konto	Naziv konta	Početno stanje		Tekući promet		Ukupan promet		Saldo
		Dugovno	Potražno	Dugovno	Potražno	Dugovno	Potražno	
10100000	Sirovine, osnovni i pomoćni materijal	11.039.832,83	0	18.497.937,38	14.756.949,82	29.537.770,21	14.756.949,82	14.780.820,39
10104001	Gorivo	823,88	0	396,83	804,18	1.220,71	804,18	416,53
10105000	Ulja i maziva	7.395,88	0	56.455,07	21.801,98	63.850,95	21.801,98	42.048,97
10200000	Rezervni dijelovi	245.478,30	0	734.270,55	536.005,69	979.748,85	536.005,69	443.743,16
10300000	Sitan inventar	92.945,49	0	243.776,42	251.638,48	336.721,91	251.638,48	85.083,43
10301000	Auto gume	1.700,00	0	0	1.700,00	1.700,00	1.700,00	0
10303000	HTZ sredstva	179.469,93	0	98.665,46	165.754,07	278.135,39	165.754,07	112.381,32
10400000	Zalihe u tranzitu (između magacina EPCG)	0	0	7.722.718,67	7.722.718,67	7.722.718,67	7.722.718,67	0
10400001	Zalihe u tranzitu (između magacina FCD)	0	0	31.561,41	31.561,41	31.561,41	31.561,41	0
10409000	Zalihe na kvalitativnoj kontroli	0	0	11.496.772,07	11.496.772,07	11.496.772,07	11.496.772,07	0
10499000	Zalihe - Konto izuzetaka	0	0	0,1	0,1	0,1	0,1	0
10901000	Ispravka vrijednosti zaliha materijala	0	1.158.077,32	0	126.673,72	0	1.284.751,04	-1.284.751,04
15000000	Dati avansi za zalihe i usluge	22.147,60	0	304.826,85	302.118,80	326.974,45	302.118,80	24.855,65
Ukupno		11.589.793,91	1158077,32	39.187.380,81	35.414.498,99	50.777.174,72	36.572.576,31	14.204.598,41

Društvo je izvršilo popis zaliha, pri čemu je konstatovan rashod zaliha u vrijednosti od 127.846,35 €. Takođe su konstatovani manjkovi u iznosu od 9.008,95 € i viškovi u iznosu od 7.501,95 €. Dat je jasan analitički prikaz po mjestima vođenja zaliha i vrstama zaliha koje se rashoduju i na kojima je utvrđen manjak/višak. Odlukom o usvajanju Izvještaja o rezultatima popisa sredstava i izvora sredstava Društva, sa stanjem na dan 31.12.2022. godine, utvrđeno je da se rashod zaliha u prikazanom iznosu knjiži na teret rashoda po osnovu rashoda zaliha materijala (konta grupe 57), a utvrđeni manjkovi i viškovi na teret i u korist rashoda/prihoda perioda.

Kratkoročna potraživanja

Kratkoročna potraživanja su prikazana u ukupnom iznosu od 32.714.962 €, u odnosu na prethodnu godinu u većem iznosu za 8.268.937 € (25,30%). Struktura kratkoročnih potraživanja sa promjenama u toku perioda je data u narednom tabelarnom pregledu:

Konto	Naziv konta	Početno stanje		Tekući promet		Ukupan promet		Saldo
		Dugovno	Potražno	Dugovno	Potražno	Dugovno	Potražno	
20002000	Kupci matična i zavisna pravna lica za usluge	17.656.183,83	0	119.682.609,48	118.477.387,95	137.338.793,31	118.477.387,95	18.861.405,36
20202000	Kupci u zemlji za prodate usluge	2.374.645,29	0	21.009.404,60	14.386.595,85	23.384.049,89	14.386.595,85	8.997.454,04
20203000	Kupci u zemlji za sporna potraživanja	637.105,96	0	0	0	637.105,96	0	637.105,96
20205000	Kupci u zemlji za neovlašćenu potrošnju-ostala potrošnja	5.608.843,66	0	490.675,10	417.321,42	6.099.518,76	417.321,42	5.682.197,34
20206000	Kupci u zemlji za neovlašćenu potrošnju-domaćinstva	13.453.977,09	0	1.411.825,16	1.213.501,29	14.865.802,25	1.213.501,29	13.652.300,96
20209000	Kupci u zemlji za ostala potraživanja	326.996,61	0	4.037.452,99	4.299.155,21	4.364.449,60	4.299.155,21	65.294,39
20229998	Prel. konto (banke - neovlaštena potrošnja)	0	0	1.651.420,75	1.651.420,75	1.651.420,75	1.651.420,75	0
20302000	Kupci u inostranstvu za prodate usluge	0	0	5.948,04	5.948,04	5.948,04	5.948,04	0
20600002	Potraživanja po osnovu obračunatog stambenog doprinosa	0	0	1.168.270,91	1.168.270,91	1.168.270,91	1.168.270,91	0
20920002	Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca-usluge	0	449.081,77	0	58.489,53	0	507.571,30	-507.571,30
20920003	Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca-sporna potraživanja	0	637.105,96	0	0	0	637.105,96	-637.105,96
20920005	Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca- novlašćena ostala potrošnja	0	5.385.165,59	4,1	75.149,72	4,1	5.460.315,31	-5.460.311,21
20920006	Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca-neovlašćena potrošnja domaćinstva	0	12.962.349,67	0	-118.348,64	0	12.844.001,03	-12.844.001,03
20920009	Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca-ostali kupci	0	146.264,76	0	-103.012,23	0	43.252,53	-43.252,53
Ukupno potraživanja po osnovu prodaje		**40.057.752,44**	**19579967,75**	**149.457.611,13**	**141.531.879,80**	**189.515.363,57**	**161.111.847,55**	**28.403.516,02**
22000000	Potraživanja od kamata	89.699,72	0	217.794,83	293.921,25	307.494,55	293.921,25	13.573,30
22100000	Potraživanja po osnovu akontacija za službena putovanja	12.780,00	0	39.476,00	46.192,00	52.256,00	46.192,00	6.064,00
22100800	Ispravka vrijednosti potraživanja od radnika	0	434.714,94	0	0	0	434.714,94	-434.714,94
22103000	Potraživanja od zaposlenih za manjkove	434.714,94	0	0	0	434.714,94	0	434.714,94
22404000	Potraživanja za poreze iz rezultata	37.372,00	0	0	0	37.372,00	0	37.372,00
22406000	Potraživanja po osnovu pretplaćenih poreza na imovinu	1.285.778,36	0	579.099,96	47.757,35	1.864.878,32	47.757,35	1.817.120,97
22407000	Potraživanja po osnovu pretplaćenih ostalih doprinosa	2.107.583,37	0	160.391,38	131.903,52	2.267.974,75	131.903,52	2.136.071,23
22803000	Potraživanja za ostale naknade radnicima koje se refundiraju	1.191,42	0	128.545,54	75.965,13	129.736,96	75.965,13	53.771,83
22803001	Potraživanja po osnovu bolovanja	318.841,81	0	169.937,11	363.670,59	488.778,92	363.670,59	125.108,33
22803002	Potraživanja po osnovu porodiljskog bolovanja	11.062,86	0	119.210,81	107.839,17	130.273,67	107.839,17	22.434,50
22805000	Potraživanja za naknadu šteta	1.660,84	0	146.475,43	148.136,27	148.136,27	148.136,27	0
22806000	Druga potraživanja	113.582,30	0	279.156,90	281.496,71	392.739,20	281.496,71	111.242,49
22905000	Ispravka vrijednosti ostalih potraživanja	0	11.312,92	0	0	0	11.312,92	-11.312,92
Ukupno druga potraživanja		**4.414.267,62**	**446.027,86**	**1.840.087,96**	**1.496.881,99**	**6.254.355,58**	**1.942.909,85**	**4.311.445,73**
kupno potraživanja								**32.714.961,75**

Najveći iznos kratkoročnih potraživanja od 18.861.405,36 €, odnosi se na potraživanja od matičnog preduzeća „Elektroprivreda Crne Gore“ AD Nikšić, po osnovu ispostavljenih faktura koje se odnose na naknadu za angažovanje mrežnog kapaciteta, odobrene gubitke u distributivnoj mreži i prekomjerno preuzetu reaktivnu električnu energiju. Fakturisanje se vrši na osnovu ugovora o korišćenju distributivnog sistema, kojim se uređuje način i uslovi prema kojima Korisnik („Elektroprivreda Crne Gore“ AD Nikšić), može koristiti distributivni sistem za potrebe snabdijevanja kupaca. Ugovorom je određeno da Korisnik, usluge korišćenja distributivnog sistema plaća po cijenama koje su određene odlukom kojom se utvrđuje regulatorno dozvoljen prihod i cijene za operatora distributivnog sistema i odlukom kojom se utvrđuju cijene za pružanje pomoćnih usluga i usluga balansiranja. Uključujući početno stanje potraživanja sa analitičke kartice „Elektroprivreda Crne Gore“ AD Nikšić kao kupca, ukupno zaduženje iznosi 137.322.901,93 €, dok je na potražnoj strani registvovan iznos od 118.461.496,57 €. Ako se uzme u obzir početno stanje (17.656.183,83 €), naplata potraživanja po ovom osnovu procentualno iznosi 86,26%, odnosno upoređujući tekući promet, pokrivenost potraživanja na računu iznosi 98,99%. Naznačeno navodi na zaključak da se radi u zadovoljavajućem stepenu naplate za ovu vrstu potraživanja.

Potraživanja evidentirana na podračunu 202020000 – kupci u zemlji za prodate usluge, u iznosu od 8.997.454,04 €, se odnose na potraživanja od kupaca u zemlji, u okviru kojih se 79,89% ili 7.188.187,50 € odnosi na potraživanje od DOO „Crnogorskog operatora tržišta električne energije“. Osnov potraživanja su ispostavljene fakture Društva, na mjesečnom nivou a po osnovu Ugovora o finansijskom poravnjanju balansnog obračuna. Uvidom u analitičku karticu kupca DOO „Crnogorskog operatora tržišta električne energije“, utvrđeno je da se naznačeni iznos potraživanja odnosi na zaduženja iz novembra i decembra 2022. godine. Osim ovog poslovnog partnera na naznačenom kontu je promet registrovan sa još 281 partnera.

Na podračunu 20203000 - Kupci u zemlji za sporna potraživanja, su evidentirana sporna potraživanja u ukupnom iznosu od 637.105,96 €. Prema podacima popisa sa 31.12.2022. godine radi se o potraživanju od više poslovnih partnera (kupaca), od kojih na dva kupca otpada 582.357,61 ili 91,40%

ukupnih. U vezi sa naznačenim u knjigovodstvu Društva je evidentan i podračun 20920003 - ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca - sporna potraživanja u istom iznosu. Stanje na naznačenim računima je prenešeno iz predhodnog perioda, u najvćem dijelu je prenešeno od strane osnivača. U cilju objektivnijeg prikaza stanja iskazanog na ovom računu, sugeriše se Društvu da u saradnji sa Osnivačem, izvrši analizu stanja spornih potraživanja, te da u vezi sa tim donese odgovarajuće odluke i sprovede adekvatna knjiženja.
Iz knjigovodstva Društva su stavljeni na uvid izvodi otvorenih stavki sa stanjem 31.12.2022. godine. Sravnjenje stanja potraživanja sa kupcima na 31.12.2022. godinu je izvršeno sa kupcima sa kojima je ostvaren dominantan promet (80,72 % vrijednosti ukupnog potražnog salda podračuna).
U Izvodima otvorenih stavki nijesu konstatovana neslaganja sa kupcima u pogledu iznosa potraživanja. Takođe je izvršeno sravnjenje sa osnivačem u odnosu na naznačeno potraživanje od 18.861.405,36 €, pri čemu je od strane osnivača konstatovano djelimično knjigovodstveno neslaganje u neznatnom iznosu, sa konstatacijom da će Osnivač izvršiti ispravku u narednom periodu.

Druga potraživanja

Druga potraživanja su u knjigovodstvu Društva iskazana u ukupnom iznosu od 4.311.445,73 €. Prema podacima o iznosima po vrstama potraživanja iz prikazane strukture, najveći iznos potraživanja se odnosi na potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih doprinosa, poreza na imovinu, potraživanja od zaposlenih po osnovu manjka iz prethodnog perioda, potraživanja po osnovu bolovanja i sl. Potraživanja su nastala dijelom u prethodnom periodu i jednim dijelom u posmatranom periodu (2022. godina). Potraživanja okarakterisana kao druga potraživanja se uglavnom zatvaraju u skladu sa okončanjem određenih upravno - pravnih postupaka.
Društvo je u svojim računovodstvenim politikama odredilo pravila koja se odnose na potraživanja od kupaca, način utvrđivanja rezervisanja, kao i uslove i način indirektnog i direktnog otpisa potraživanja.

Kratkoročni finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani su prikazani u ukupnom iznosu od 3.550.000 €. Naznačeni iznos se odnosi na stanje po računu 234 od 700.000 €, što predstavlja prenos sa dugoročnih finansijskih plasmana i stanje sa računa 238 u iznosu od 2.850.000 €. Radi se o kratkoročnim depozirima kod banaka. U vezi sa oročenim depozitima kratkoročnog karaktera su prezentirani ugovori sa bankama čije je sjedište u Podgorici.

Gotovina na računu

Stanje gotovine u Društvu je na poziciji Iskaza o finansijskoj poziciji prikazano u ukupnom iznosu od 5.932.083,39 €, i odnosi se na stanje novčanih sredstava 31.12.2022. godine, koja su iskazana na sljedećim kontima: 2410000 - žiro račun Društva u iznosu od 4.968.428,03 €; 24103000 – žiro račun Društva stambena pitanja u iznosu od 950.771,46 € i 24400000 – devizni žiro račun kod banaka u zemlji u iznosu od 12.883,90 €.
Stanje sredstava iskazano u knjigovodstvu odgovara stanju sredstava na žiro računima Društva kod poslovnih banaka i evidentiranom stanju prilikom popisa sa 31.12.2022. godine. Sa poslovnim bankama je izvršena konfirmacija sa stanjem na 31.12.2022. godine, pri čemu se konstatuje slaganje sa knjigovodstvenim podacima.

Aktivna vremenska razgraničenja

Aktivna vremenska razgraničenja iskazana u grupi 28, (osim računa 288), su prikazana u iznosu od 219.004,15 € i odnose se na druge razgraničene troškove (209.382,51 €) i ostala aktivna vremenska razgraničenja (9.621,64 €). Aktivna vremenska razgraničenja predstavljaju unaprijed plaćene troškove koji se u ukupnom iznosu razgraničenja uglavnom odnose na troškove po osnovu osiguranja.

Popis sredstava i izvora sredstava

Popis u Društvu se vrši na osnovu Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine i obaveza pravnog lica i internog uputstva o vršenju popisa imovine i obaveza u DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica. Uputstvom su definisani predmet popisa (imovina i obaveze), kao i učesnici popisnog procesa. Uputstvom su predviđene prethodne i pripremne radnje za vršenje popisa, obaveze pojedinih organizacionih jedinica, poslovi Centralne popisne komisije, obaveze pojedinačnih komisija za popis, obuhvat popisa u dijelu nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava, zaliha, finansijskih plasmana i potraživanja, obaveza, avansa, gotovine i gotovinskih ekvivalenata.
Izvršni direktor Društva je donio Odluku o popisu i obrazovanju komisija za popis sredstava i izvora sredstava Društva na dan 31.12.2022. godine, dana 02.12.2022. godine, sa izmjenom i dopunom od 08.12.2022. godine. U skladu sa Odlukom, a na osnovu Statuta Društva, Izvršni direktor je 02.12.2022. godine, donio Rješenje o imenovanju popisnih komisija za predstojeći popis. Rješenjem je određeno vrijeme vršenja popisa, način određivanja dinamike popisa, kao i navodi propisa na osnovu kojih će komisije sprovesti popis.
Na osnovu pojedinačnih izvještaja popisnih komisija, Centralna popisna komisija je sačinila Izvještaj o popisu sredstava i izvora sredstava Društva, na dan 31.12.2022. godine, uz koji je dostavljen i tabelarni pregled popisa po svim segmentima. Popisom su konstatovani, viškovi i manjkovi, te dat predlog za rashodovanje neupotrebljivih osnovnih sredstava i zaliha. Odbor direktora Društva je na redovnoj sjednici 01.03.2023. godine donio Odluku o usvajanju Izvještaja o rezultatima popisa sredstava i izvora sredstava Društva sa stanjem na dan 31.12.2022. godine.

2.5.2 Pasiva

Ukupna pasiva, prema iskazu o finansijskoj poziciji DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica na 31.12.2022. godine iznosi 398.480.192 € i manja je u odnosu na uporedni period prethodne godine za 15.674.284 € ili za 3,78%.

Kapital

Kapital Društva na 31.12.2022. godine iskazan je u iznosu od 311.233.904 € i isti čine: osnovni kapital u iznosu od 288.712.902 €; rezerve u iznosu od 43.889.073 € i neraspoređeni dobitak ili gubitak u iznosu od -21.368.071 €.

A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	101	**311.233.904**	**323.015.082**
I. OSNOVNI KAPITAL	102	288.712.902	288.712.902
IV. REZERVE (106+107+108+109-110)	105	43.889.073	44.041.747
4. Pozitivne revalorizacione rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstva i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnogf rezultata	*109*	*43.889.073*	*44.041.747*
V. NERASPOREĐENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	111	-21.368.071	-9.739.567
1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	*112*	*160.702*	*107.185*
2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	*113*		
3. Gubitak ranijih godina	*114*	*9.846.752*	
4. Gubitak tekuće godine	*115*	*11.682.021*	*9.846.752*

Kapital Društva predstavlja imovinu (398.480.192 €) umanjenu za ukupne obaveze (54.765.426 €), odložene poreske obaveze (5.323.733 €), dugoročno odložene prihode i primljene donacije (1.045.551 €) i pasivna vremenska razgraničenja (26.111.578 €).
U odnosu na prethodnu godinu, prema iskazanim iznosima kapital Društva je manji za 11.781.178 € ili za 3,65%. Promjene kapitala u 2022. godini, u odnosu na 2021. godinu, nastale su po osnovu iskazanog gubitka tekuće godine u iznosu od -11.682.021 € i smanjenja pozicije rezerve u iznosu od 152.674 €.

Osnovni kapital

Društvo je na računu 301 – Udjeli društva sa ograničenom odovornošću, na kome se iskazuju udjeli svakog člana društva koji čine osnovni kapital u skladu sa aktom o osnivanju, iskazalo iznos od 288.712.902 €.

Promjenu osnovnog kapitala, odnosno povećanje ili smanjenje osnovnog kapitala Društva vrši Skupština povećanjem ili smanjenjem uloga shodno odredbama Zakona o privrednim društvima i Statutu.
Članom 38 Statuta DOO “Crnogorski elektrodistribudivni sistem” Podorica propisano je da je Osnovni kapital Društva 288.712.902,92 €.
Odlukom o osnivanju DOO “Crnogorski elektrodistribudivni sistem” Podorica propisan je iznos početnog kapitala od 278.101.754 €. Članom 23 Statuta DOO “Crnogorski elektrodistribudivni sistem” Podorica, usvojenim nakon osnivanja Društva propisano je da je osnivački kapital Društva 278.101.754 €. Odlukom o povećanju osnovnog kapitala[10] DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, osnovni kapital Društva je uvećan za 3.818.880,46 €, pa je iznosio 281.920.634,46 € (Rješenje[11] Centralnog registra privrednih subjekata o registraciji promjene podataka). Odlukom o povećanju uloga u DOO “Crnogorski elektrodistribudivni sistem” Podorica[12] osnovni kapital je uvećan za 2.257.076,98 €, pa je ukupna vrijednost osnovnog kapitala iznosila 284.177.711,44 €. Odlukom o povećanju osnovnog kapitala DOO “Crnogorski elektrodistribudivni sistem” Podorica[13] za 4.535.191,48 €, osnovni kapital je uvećan i ukupna vrijednost osnovnog kapitala je 288.712.902,92 €.
U toku 2022. godine nijesu donošene odluke o povećanju ili smanjenju kapitala.

Rezerve

Članom 96 Statuta propisano je da je Društvo obavezno da formira obavezne rezerve u skladu sa Zakonom i potrebama poslovanja i razvoja Društva. Rezerve Društva iskazane su u iznosu od 43.889.073 €, i iste se sastoje od pozitivnih revalorizacionih rezervi i nerealizovanih dobitaka po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata.
Društvo je na računu Revalorizacione rezerve, iskazalo iznos od 43.261.231,41 €. Ukidanje revalorizacionih rezervi formiranih po osnovu primjene modela revalorizacije predviđenog MRS 16 i MRS 38 je u korist računa neraspoređene dobiti. Društvo je revalorizacione rezerve rasčlanilo u analitičkoj evidenciji revalorizacionih rezervi.
Društvo je na računu Aktuarski dobici ili gubici po osnovu planova definisanih primanja iskazalo iznos od 627.841,26 €. Radi se o aktuarskim dobicima ili gubicima u vezi sa naknadama poslije prestanka radnog odnosa.

Neraspoređeni dobitak ili gubitak

Društvo je na kraju 2022. godine iskazalo neraspoređeni gubitak u iznosu od 21.368.071 €. Gubitak tekuće godine je iskazan u iznosu od 11.682.021 €.

Neraspoređena dobit

Društvo je neraspoređeni dobitak ranijih godina, na kraju 2022. godine iskazalo u iznosu od 160.702 €, a na kraju 2021. godine iskazan je iznos od 107.185 €, razlika od 53.517 € se odnosi na uvećanje neraspoređenog dobitka ranijih godina, po osnovu ukidanja dijela revalorizacionih rezervi. Članom 95 Statuta Društva je propisano da se dobit Društva može, na predlog Odbora direktora rasporediti odlukom Skupštine Društva za pokriće gubitaka iz prethodnog perioda.
U toku 2022. godine nije vršena raspodjela neraspoređene dobiti.

Neraspoređeni gubitak

Društvo je na 31.12.2022. godine na računu gubitak iskazalo iznos od 21.528.773 €, od čega na računu gubitak ranijih godina 9.846.752 €, a na računu Gubitak tekuće godine 11.682.021 €.
Članom 97 Statuta je propisano da se poslovni gubitak Društva može pokriti na predlog Odbora direktora odlukom Skupštine Društva iz dobiti Društva, sredstava rezervi i na druge načine utvrđene

[10] *Broj: 10-00-32372 od 16.07.2018.godine;*
[11] *Broj: 5-0766918/005 od 16.08.2018. godine;*
[12] *Broj: 10-00-5535 od 20.02.2019. godine;*
[13] *Broj: 10-00-20303 od 18.05.2020. godine;*

Zakonom. Propisano je i da Skupština Društva može odlučiti i da se poslovni gubitak ne pokriva i da se prenosi u narednu poslovnu godinu, koliko i kako to dozvoljavaju MRS, kao i da se pokriće gubitaka na teret osnovnog kapitala Društva može vršiti njegovim umanjenjem shodno Zakonu.
U toku 2022. godine nije vršeno pokrivanje poslovnog gubitka, odnosno isti je prenesen u narednu poslovnu godinu.

Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze

Društvo je na kraju izvještajnog perioda iskazalo Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze u iznosu od 29.921.070 €.

Dugoročna rezervisanja

Stanje na računu Dugoročnih rezervisanja sa 31.12.2022. godine, iznosi 5.840.130 €, i odnosi se na Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade u iznosu od 5.329.365 €, dok su Rezervisanja za sudske sporove 510.765 €.
Shodno Međunarodnom računovodstvenom standardu broj 19 – Naknade zaposlenim, od strane ovlašćenog aktuara je sačinjen Izvještaju o obračunu[14] davanja zaposlenima po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada. Članovima 45 i 46 Kolektivnog ugovora propisano je pravo zaposlenih na isplatu otpremnine prilikom odlaska u penziju u iznosu od šest prosječnih neto zarada zaposlenog ostvarenih u poslednjih šest mjeseci provedenih na radu, odnosno ukoliko je to povoljnije za zaposlenog šest prosječnih neto zarada kod Poslodavca. Kolektivnim ugovorom je propisano i pravo na jubilarnu nagradu za 10, 20, 30 i 40 godina rada u Društvu ili Osnivaču.
Kao osnov za obračun jubilarnih nagrada uzima se obračunska vrijednost koeficijenta u bruto iznosu utvrđena u skladu sa članom 28 Kolektivnog ugovora. Zaključen je Sporazum o utvrđivanju obračunske vrijednosti koeficijenta u bruto iznosu za 2022. godinu za prosječno 174 časa u iznosu od 172 €, kao i Aneks ovog sporazuma o utvrđivanju obračunske vrijednosti koeficijenta u bruto iznosu.
Na osnovu Izvještaja o obračunu, obaveze Društva po osnovu MRS 19 za dugoročna rezervisanja za naknade zaposlenima utvrđene su u iznosu od 2.693.509,53 €:

- Rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju u iznosu od 2.173.854,43 €, od čega se iznos od 1.773.573 € odnosi na dio dugoročnih rezervisanja, a iznos od 400.281,38 € odnosi se na dio rezervisanja za otpremnine, koji može biti isplaćen u 2023. godini i
- Rezervisanja za jubilarne nagrade u iznosu od 519.655,10 €. Od čega se iznos od 466.142 € odnosi na dio dugoročnih rezervisanja, a iznos od 53.513,37 € odnosi se na dio rezervisanja za jubilarne nagrade, koji može biti isplaćen u 2023. godini.

U toku 2022. godine na ime otpremnina za penziju isplaćen je iznos od 113.340.84 €, a na ime jubilarnih nagrada iznos od 74.304 €.
Rezervisanja za stambene kredite iskazana su u iznosu od 3.089.649 € i odnose se na obračun obaveze za rezervisanje za sadašnju vrijednost budućih obaveza za pravo na umanjenje stambenih kredita na dan obračuna za zaposlene. Kolektivnim ugovorom je propisano izdvajanje sredstava za stambene potrebe i to kao obaveza Društva da svakog mjeseca izdvaja sredstva na poseban račun za rješavanje stambenih potreba zaposlenih u visini od 4,5% na obračunate bruto zarade. Kriterijumi, uslovi, način i postupak raspodjele ovih sredstava bliže se uređuju Pravilnikom o rješavanju stambenih potreba zaposlenih, kojim je predviđeno da se stambene potrebe zaposlenih rješavaju dodjelom stambenog kredita za kupovinu, odnosno izgradnju stana ili porodične stambene zgrade. Sredstva za rješavanje stambenih potreba zaposlenih Društvo obezbjeđuje iz: Sredstva izdvojenih u toku kalendarske godine u skladu sa mjesečnim obračunom zarada, shodno odredbama Kolektivnog ugovora; Anuiteta po dobijenim stambenim kreditima; Drugih sredstava namijenjenih za rješavanje stambenih potreba zaposlenih. Kredit se dodjeljuje sa rokom otplate od 20 godina i kamatnom stopom 1% godišnje, na preostali iznos kredita.

[14] *Broj: 10-10-7855 od 03.03.2023. godine;*

Shodno izvještaju o obračunu po MRS 19 – Naknade zaposlenim, od strane ovlašćenog aktuara je izvršen obračun sadašnje vrijednosti budućih obaveza za pravo na umanjenje stambenih kredita, a po osnovu beneficija zaposlenih, koji imaju pravo da ostvare umanjenje kreditne obaveze 3,4% po godini radnog staža, maksimalno do 75% na iznos odobrenog stambenog kredita, od strane Društva.
Prema izvještaju iznos obaveza za rezervisanje za pravo na umanjenje stambenih kredita na početku godine je iznosio 3.552.068,19 €, isti je umanjen za iznose koji se odnose na obračun sadašnje vrijednosti stambenih kredita u tekućem periodu, aktuarske gubitke i uvećan za kamate po aktuarskom obračunu, pa je iznos obaveze za rezervisanje za pravo na umanjenje stambenih kredita na dan obračuna tekuće godine 3.089.649,39 €. Odbor direktora je je odobrio Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o rješavanju stambenih potreba zaposlenih 08.09.2022. godine.
Društvo vrši rezervisanje i za odlive sredstava koji mogu nastati po osnovu aktivnih sudskih sporova koji se vode protiv Društva na dan sastavljanje finansijskih iskaza, a prema očekivanom ishodu pojedinačnih sudskih sporova. Priznavanje rezervisanja se vrši samo u slučaju ako su ispunjena dva uslova: ukoliko vrijednost tužbenog zahtjeva prelazi iznos od 30.000 € i ukoliko postoji procjena gubitka spora veća od 50% da se sudski spor sa negativnim ishodom dogodi, Društvo vrši rezervisanje do iznosa koji je potreban da se izmiri obaveza u cjelosti. Društvo je 02.08.2016. godine potpisalo Sporazum o prenosu svih predmeta, prava, obaveza i odgovornosti u postupcima i sporovima pred nadležnim i drugim organima sa Osnivačem. Predmet Sporazuma je preuzimanje svih predmeta, u postupcima i sporovima, kao i prava i obaveze i odgovornosti u vezi sa istim, koji su započeti do dana osnivanja Društva, u kojima je kao stranka u sporu označen Osnivač, a čiji je osnov vezan za funkcionalnu cjelinu Distribucija kao bivšeg organizacionog dijela Osnivača.
Na 31.12.2022. godine, protiv Društva se vodio 667 parnični postupaka, na isti datum procijenjene su potencijalne obaveze i priznato rezervisanje u iznosu od 510.765 €.

Dugoročne obaveze

Dugoročne obaveze su iskazane u iznosu od 24.080.940 € i odnose se na dugoročne kredite u iznosu od 18.133.327 € i na ostale dugoročne obaveze u iznosu od 5.947.613 €.

Dugoročni krediti

Dugoročni krediti su u bilansu stanja iskazani u ukupnom iznosu od 18.133.327,27 €.
Društvo je na računu Obaveze prema matičnom i zavisnim pravnim licima iskazalo iznos od 1.811.950,52 €. „Elektroprivreda Crne Gore“ AD Nikšić je zaključila Ugovor o zajmu sa EBRD[15] i Aneks I Ugovora o zajmu[16] koji se odnosi na projekat nabavljanja i instalaciju elektronskih brojila zajedno sa povezanim koncentratorima, daljinskim čitanjem i opremom za diskonekciju, opremom za komunikaciju, nadgradnje niske i srednje voltaže, obuku i puštanje u rad na crnogorskoj distributivnoj mreži (Tranša I i II). U procesu pravnog razdvajanja EPCG je Odlukom o osnivanju osnovala DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, kojom je predviđeno da će obaveze po osnovu kredita banaka nastale do dana osnivanja Društva, Osnivač i Društvo urediti posebnim ugovorima. Između „Elektroprivrede Crne Gore“ AD Nikšić i DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica zaključen je Ugovor o regulisanju međusobnih prava, obaveza i odgovornosti po osnovu ovog Ugovora i Aneksa za neiskorišćeni dio sredstava[17]. Ugovorene strane su se saglasile da su opredijeljena sredstva za realizaciju na osnovu Ugovora i Aneksa iznosila 30.000.000 €, od čega neiskorišćeni, povučeni dio iznosi 2.487.363,14 €, a neiskorišćeni i nepovučeni dio iznosi 6.000.000 €. Na iznos glavnice obračunava se pripadajuća kamata, kao i sve ostale obaveze koje Osnivač ima po osnovu Ugovora o zajmu i Aneksa I kao i dodatni troškovi koje Osnivač ima na ime provizija za izvršenje ino doznake.

[15] *Broj: 10-00-13556 od 26.11.2010. godine;*
[16] *Broj: 10-00-19983 od 03.04.2014. godine;*
[17] *Broj: 10-10-23000 od 28.12.2016. godine;*

Društvo je na računu Dugoročni krediti u inostranstvu iskazalo iznos od 16.321.376,75 €. Društvo je zaključilo Ugovor o kreditu sa EBRD[18], za finansiranje nabavke i instalacije uređaja za daljinsko očitavanje potrošnje električne energije (faza III AMM projekta). Planirani ukupni iznos investicije je iznosio 39.000.000 €, od čega 32.000.000 € se finansira iz kredita EBRD, sa varijabilnom kamatnom stopom od 3,75% + 6M Euribor, Društvo je imalo i obavezu da plaća kamatu na nepovučeni dio kredita u procentu od 0,5%. Tokom 2021. godine završen je projekat i povlačenje sredstava po osnovu ugovora sa EBRD, ukupno je povučeno 29.378.478 €. Dopisom od 19. marta 2021. godine EBRD se saglasio da se preostali, nepovučeni dio novčanih sredstava, ugovorenih ovim kreditom u iznosu od 2.621.521,89 € poništi.

Ostale dugoročne obaveze

Društvo je na računu Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital iskazalo iznos od 5.947.613 €, na kraju 2021. godine iskazan je iznos od 5.926.041,70 €. Obaveze koje se mogu konvertovati u kapital sastoje se od:

- Vrijednosti prenijetih nepokretnosti u državini u iznosu od 5.632.156,23 € (u toku 2022. godine izvršeno je isknjižavanje zemljišta u iznosu od 60.450 €) i
- Obaveze po osnovu novčanih sredstava uplaćenih Društvu, od strane EPCG u iznosu od 315.456,77 €, po osnovu Sporazuma o regulisanju međusobnih prava, obaveza i odgovornosti po pitanju stambenih sredstava sa Osnivačem i Anexa tog Sporazuma od 31.07.2017. godine (stanje obaveza iz 2022. godine iznosilo je 82.021,30 €).

U okviru ovih sredstava se evidentiraju građevinski objekti i zemljište, za koje Društvo ne posjeduje odgovarajuću dokumentaciju o vlasništvu, koja su Društvu prenijeta na osnovu Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, gdje je u članu 7 precizirano da Osnivač prenosi Društvu u državinu ovu imovinu neophodnu za obavljanje distributivne djelatnosti, a da će nakon sticanja vlasništva nad ovom imovinom Osnivač istu prenijeti Društvu u vlasništvo. Osnivač nakon rješavanja imovinsko pravnih odnosa i dobijanja dokumentacije o vlasništvu, sredstvo evidentira u svojim poslovnim knjigama, a potom sprovodi postupak prenosa sredstva Društvu, kroz povećanje nenovčanog uloga.

Društvo je u popisnim listama utvrdilo sadašnju vrijednost ovih sredstava u iznosu od 5.999.494,29 €, odnosno iznos od 51.881,29 € veći u odnosu na iskazano stanje u poslovnim knjigama.

Odložene poreske obaveze

Društvo je u svojim poslovnim knjigama na kraju 2022. godine iskazalo Odloženu poresku obavezu u iznosu od 5.323.732,99 €, dok je na kraju uporednog perioda prethodne godine iskazalo iznos od 5.365.942,92 €.

MRS 12 reguliše računovodstveni postupak za utvrđivanje poreza na dobit, kao i priznavanje privremenih razlika, odnosno odloženih poreskih obaveza i odloženih poreskih sredstava.

Društvo je u svojim Računovodstvenim politikama navelo da se odloženi porez na dobit priznaje korišćenjem metode obaveza, za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim iskazima. Navodi se i da se odloženi porezi na dobit odmjeravaju prema poreskim stopama (i zakonu) koje su na snazi do datuma bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primijenjene u periodu u kome će se odložene poreske obaveze izmiriti. Definisano je i da se odložena poreska sredstva i obaveze netiraju, kada postoji zakonski osnov da se netiraju tekuća poreska sredstva sa tekućim poreskim obavezama i kada se odložena poreska sredstva i obaveze odnose na porez na dobit koji propisuje isti poreski organ jednom ili većem broju poreskih obveznika i kada postoji namjera da se računi izmire na neto osnovi.

Društvo je u Iskazu o finansijskoj poziciji na 31.12.2022. godine iskazalo odložene poreske obaveze u iznosu od 5.323.733 €, što je za 42.209,93 € manje od odloženih poreskih obaveza koje su bile iskazane na 31.12.2021. godine u iznosu od 5.365.943 €.

[18] *Broj: 10-10-24819 od 18.05.2017. godine;*

U svrhu obračuna sadašnje vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme u računovodstvene svrhe Društvo je obračunalo iznos od 292.849.839 €, a sadašnju vrijednost sredstava na koje se obračunava amortizacija u poreske svrhe u iznosu od 233.697.227 €, na utvrđenu razliku u iznosu od 59.152.612 € Društvo je primijenilo stopu poreza od 9% i obračunalo iznos odloženih poreskih obaveza. U strukturi obračunatih odloženih poreskih obaveza od 5.323.733 €, dio od 4.305.540,08 € odnosi na odložene poreske obaveze po osnovu revalorizacije sredstava, a dio od 1.018.192,91 € odnosi se na odložene poreske obaveze po osnovu razlike u obračunu amortizacije za računovodstvene i poreske svrhe.
Društvo je u Iskazu o ukupnom rezultatu u periodu od 01.01.2022. godine do 31.12.2022. godine Odložene poreske rashodi ili prihode perioda iskazalo u iznosu od -85.005 € (odložena poreska sredstva u iznosu od 42.795,68 € i umanjene odložene poreske obaveze u iznosu od -42.209,93 €) i za navedeni iznos umanjilo gubitak (sa -11.767.026 € na -11.682.021 €).

Amortizacija u računovodstvene svrhe
Društvo je u Iskazu o finansijskoj poziciji na 31.12.2022. godine iskazalo stalnu imovinu u iznosu od 341.090.706 €, kako se cjelokupna stalna imovina ne amortizuje, u svrhu obračuna sadašnje vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme koja se amortizuje u računovodstvene svrhe isključena su ona sredstva za koja nije vršena amortizacija u toku 2022. godine, ili se u opšte ne amortizuju.
Dobijena sadašnja vrijednost sredstava za koje se obračunava amortizacija u računovodstvene svrhe je vrijednost građevinskih objekata (32.763.555); postrojenja i opreme (260.083.401); koncesija, patenata, licenci i sličnih prava i ostalih nematerijalnih ulaganja na koja se obračunava amortizacija (766.728) i ostale ugrađene opreme, alata i opreme (2.883). Na takav način je dobijena sadašnja vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme za koje se obračunava amortizacija u iznosu od 293.616.567 €.

Amortizacija u poreske svrhe
Društvo je u obrascu OA iskazalo obračun amortizacije u poreske svrhe u iznosu od 21.274.754,09 €, a neotpisanu vrijednost osnovnih sredstava za koja se obračunava amortizacija u poreske svrhe u iznosu od 233.697.227 €.

Obračun odloženih poreskih obaveza
Na osnovu sadašnje vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme u računovodstvene svrhe koja iznosi 293.616.567 € i sadašnje vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme u poreske svrhe u ukupnom iznosu od 233.697.227 €, utvrđena je razliku u iznosu od 59.919.340 €.
Međunarodnim računovodstvenim standardom 12 je propisano da se odložene poreske obaveze mjere po poreskim stopama za koje se očekuje da će se primjenjivati u periodu kada obaveza bude izmirena, na osnovu poreskih stopa koje su usvojene ili su pred usvajanjem do dana bilansa stanja. Standard je propisao i da se, ako se primjenjuju različite poreske stope na različite nivoe oporezivog prihoda, odložene poreske obaveze mjere primjenom prosječnih stopa za koje se očekuje da će biti primijenjene na oporezivi dobitak (oporezivi gubitak) perioda u kojima se očekuje ukidanje privremenih razlika. Shodno članu 28 Zakona o porezu na dobit pravnih lica stope poreza na dobit pravnih lica su progresivne.
Primjenom prosječne poreske stope (14,92%), na iznos razlike sadašnjih vrijednosti sredstava na koja se obračunava amortizacija u računovodstvene i poreske svrhe od 59.919.340 € utvrđen je iznos odloženih poreskih obaveza od 8.939.901 €. Kako je Društvo u Iskazu o finansijskoj poziciji na dan 31.12.2022. godine odložene poreske obaveze iskazalo u iznosu od 5.323.733 €, obračunom je utvrđena razlika u iznosu od 3.616.168 € (dio odloženih poreskih obaveza od 4.305.540,08 € odnosi na odložene poreske obaveze po osnovu revalorizacije sredstava, a dio od 4.634.360,92 € odnosi se na odložene poreske obaveze po osnovu razlike u obračunu amortizacije za računovodstvene i poreske svrhe). Kako je Društvo prethodno u bilansima prikazalo Odloženu poresku obavezu u iznosu od -42.209,93 €, neophodno izvršiti korekciju na računu 498 – Odložene poreske obaveze i na računu 722 – Odloženi poreski rashodi ili prihodi iznosom od 3.616.168 €.

Utvrđene nepravilnosti*:*

- Društvo nije u obračun sadašnje vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme za koje se računa amortizacija u računovodstvene svrhe uključilo i dio nematerijalne imovine koji se odnosi na koncesije, patente, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja u iznosu od 766.728,48 € (Društvo je za pomenuta sredstva u toku 2022. godine obračunalo amortizaciju u iznosu od 304.654,43 €) čijim uključivanjem se dobija vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme u računovodstvene svrhe u iznosu od 293.616.567 €. Društvo je i u svojim Računovodstvenim politikama propisalo da se namaterijalna ulaganja amortizuju u toku korisnog vijeka trajanja, kao i da se amortizacija na ova sredstva obračunava primjenom proporcionalne metode;
- Društvo nije primijenilo poreske stopa propisane Zakonom o porezu na dobit pravnih lica na utvrđenu razliku između sadašnje vrijednosti sredstava na koje se računa amortizacija u računovodstvene svrhe i sadašnje vrijednosti sredstava na koje se računa amortizacija u poreske svrhe, već je primijenilo stopu od 9% i na takav način obračunalo iznos odložene poreske obaveze u iznosu od 5.323.732,99 €;
- Društvo je u Iskazu o ukupnom rezultatu u periodu od 01.01.2022. godine do 31.12.2022. godine iskazalo odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda u iznosu od -85.005 € i za navedeni iznos umanjilo prethodno izračunat gubitak (sa -11.767.026 € na -11.682.021 €).

Dugoročno odloženi prihodi i primljene donacije

Društvo je u Iskazu o finansijskoj poziciji na računu 495 – Dugoročni odloženi prihodi i primljene donacije, iskazalo iznos od 1.045.551 €, dok je u prethodnoj godini iskazalo iznos od 1.286.844 €.
Društvo je iskazalo obaveze po osnovu Ugovora o prenosu izgrađenog priključka u svojini Društva, bez naknade. Predmet ugovora je prenos u svojinu Društva priključka na distributivni sistem električne energije objekta investitora, čija je vrijednost ekvivalent naknade za izvođenje priključaka, koje bi investitor bio dužan da plati na ime naknade za izvođenje priključka, da je radove izvodilo Društvo. Kada investitor, umjesto plaćanja dijela naknade za izvođenje priključaka, samostalno o svom trošku izradi priključak na distributivni sistem električne energije, u skladu sa Zakonom o energetici obavezan je da izgrađeni priključak, bez naknade prenese u svojinu Društva, prije zaključenja ugovora o priključenju.

Utvrđene nepravilnosti: Shodno Pravilniku o Kontnom okviru, na računu Odloženi prihodi i primljene donacije iskazuju se primljene donacije i državna davanja u skladu sa MRS 20 i ostalim relevantnim MSFI. Međunarodni računovodstveni standard 20 – Računovodstvo državnih bespovratnih davanja i objavljivanje državne pomoći, primjenjuje se na računovodstveno obuhvatanje državnih davanja i drugih oblika državne pomoći izvršenih od strane države i njenih organa kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou (vlada, ministarstva, opštine, državne agencije i slična tijela) i inostranih država, organa i međunarodnih organizacija. Društvo je na računu Dugoročno odloženi prihodi i primljene donacije evidentiralo prenos u svojinu Društva izgrađene priključke, koji nisu državna pomoć.

Društvo je u postupku izjašnjenja na Preliminarni izvještaj o reviziji dostavilo dokaz da je ispravilo grešku i na računu 495 – Dugoročni odloženi prihodi i primljene donacije na dan 31.12.2023. godine iskazalo stanje 0,00€.

Kratkoročna rezervisanja i kratkoročne obaveze

Iskazene su u ukupnom iznosu od 24.844.356 €, od čega su kratkoročna rezervisanja iskazana u iznosu od 1.220.002 €, a kratkoročne obaveze u iznosuz od 23.624.354 €.

Kratkoročna rezervisanja

Kratkoročna rezervisanja u Bilansu stanja na 31.12.2022. godine iskazan su u iznosu od 1.220.002 €.

U skladu sa Kolektivnim ugovorom Društvo obezbjeđuje, na zahtjev zaposlenog koji je stekao uslov za odlazak u penziju, isplatu otpremnine u iznosu od šest prosječnih neto zarada zaposlenog ostvarenih u zadnjih šest mjeseci provedenih na radu odnosno, ukoliko je to povoljnije za zaposlenog, poslednjih šest prosječnih neto zarada kod Društva. Društvo je na kraju 2022. godine, na ime kratkoročnog dijela rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju iskazalo iznos od 400.281,38 €.
Pored toga, Društvo isplaćuje i jubilarne nagrade za 10, 20, 30 i 40 godina. Broj mjesečnih zarada za jubilarne nagrade određuju se na osnovu broja godina koje je zaposleni proveo u Društvu i kod Osnivača. Društvo je na kraju 2022. godine, na ime kratkoročnog dijela rezervisanja za jubilarne nagrade iskazalo iznos od 53.513,37 €.
Društvo vrši rezervisanje za neiskorišćene dane godišnjeg odmora, u cilju pravilne primjene osnovnog računovodstvenog načela sučeljavanja prihoda i rashoda za određeni period. Zaposlenima se obračunava zarada za 12 mjeseci, pri čemu postoji određeni broj dana neiskorišćenog odmora koji zaposleni koristi u narednoj godini. Troškove zarada za dane odmora, koji zaposleni koristi u narednoj godini, kalkuliše se u godini na koju se odnosi i to na kraju godine, doknjižavanjem ili smanjivanjem ovog troška. Društvo je na kraju 2022. godine, na ime rezervisanja za neiskorišćene dane godišnjeg odmora iskazalo iznos od 766.207,37 €.

Kratkoročne obaveze

Kratkoročne finansijske obaveze

Društvo je iskazalo kratkoročne finansijske obaveze na kraju 2022. godine u iznosu od 3.950.208,13 €, isti iznos kao i na kraju prethodne poslovne godine. Na računu 420 – Kratkoročni krediti od matičnog i zavisnih pravnih lica iskazuju se obaveze po osnovu primljenih kratkoročnih kredita i zajmova od pravnih lica koja, u skladu sa MSFI 10 i članovima 7 i 8 Zakona o računovodstvu, ulaze u grupu za konsolidaciju. „Elektroprivreda Crne Gore“ AD Nikšić je zaključila Ugovor o zajmu sa EBRD i Aneks I Ugovora o zajmu (Tranša I i II), Odlukom o osnivanju Društva, predviđeno je da će obaveze po osnovu kredita banaka nastale do dana osnivanja Društva, Osnivač i Društvo urediti posebnim ugovorima. Tokom 2022. godine po osnovu ovog ugovora o kreditu vraćen je iznos od 685.933 €.
Na računu 424 – Dio dugoročnih kredita i zajmova koji dospijevaju do jedne godine iskazuju se obaveze po anuitetima, odnosno po otplatama dugoročnih kredita i zajmova koje dospijevaju za plaćanje u roku do godinu dana od dana bilansa. Na dan bilansa na ovaj račun prenose se obaveze za otplatu dugoročnog kredita i zajma koje dospijevaju u roku do godinu dana od dana bilansa. Društvo je zaključilo Ugovor o kreditu sa EBRD, za finansiranje nabavke i instalacije uređaja za daljinsko očitavanje potrošnje električne energije (faza III AMM projekta). Tokom 2022. godine po osnovu ovog ugovora o kreditu vraćen je iznos od 3.264.275,34 €.

Obaveze iz poslovanja

Na računu 430 – Primljeni avansi, depoziti i kaucije iskazuju se unaprijed naplaćeni iznosi i novčana obezbjeđenja za obrtna sredstva. Društvo je tokom godine na ovom računu rasknjižavalo uplate kupaca, sa izvoda prema analitici kupaca.
Na računu 431 – Dobavljači – matično i zavisno pravno lice iskazuju se fakturisane i nefakturisane obaveze prema dobavljačima koji, u skladu sa MSFI 10 i članovima 7 i 8 Zakona o računovodstvu, ulaze u grupu za konsolidaciju. Osnivač i 100% vlasnik udjela u Društvu je „Elektroprivreda Crne Gore“ AD Nikšić, te shodno Zakonu i MSFI Društvo ulazi u grupu za konsolidaciju matičnog pravnog lica. Društvo je na kraju 2022. godine ovom računu iskazalo iznos od 6.924.073 €.
Društvo je u toku 2022. godine na osnovu ugovoru o nabavci električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu[19] vršilo nabavku električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu od „Elektroprivrede Crne Gore“ AD Nikšić.

[19] *Broj: 10-10-13150 od 31.12.2021. godine; Broj: 10-10-10240 od 28.03.2022. godine; Broj: 10-10-22684 od 27.06.2022. godine; i Broj: 10-10-30527 od 06.09.2022. godine;*

Društvo je shodno pozivima za nadmetanje[20] i odlukama o izboru najpovoljnije ponude[21] za nabavku električne energije za pokrivanje gubitaka električne energije u distributivnom sistemu za 2022. godinu zaključilo ugovore za nabavku električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu. Ugovorom je regulisano da „Elektroprivreda Crne Gore“ AD Nikšić – Isporučilac, predaje DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica – Kupac energiju za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu za navedeni period. Planirane količine električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu za navedene periode utvrđuju se pozivima Kupca, koje se nabavljaju od Isporučioca, a Isporučilac se obavezuje da Kupcu isporuči električnu energiju u skladu sa planiranim količinama Kupca. Isporučenu električnu energiju za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu Isporučilac fakturiše Kupcu. Cijena energije za pokrivanje gubitaka je najpovoljnija postignuta cijena u postupku nadmetanja i u toku 2022. godine je iznosila 116,22 €/MWh.

MJESEC	Distributivni gubitci odobreni od strane RAE				Distributivni gubici koji nisu odobreni od strane RAE				UKUPNO			
	KOLIČINA	JEDINICA MJERE	JEDINIČNA CIJENA	IZNOS	KOLIČINA	JEDINICA MJERE	JEDINIČNA CIJENA	IZNOS	KOLIČINA	IZNOS	PDV	UKUPNO SA PDV
Januar	20.945,3730	MWh	116,22	2.434.271,25	23.023,6270	MWh	116,22	2.675.805,93	**43.969,00**	5.110.077,18	1.073.116,21	**6.183.193,39**
Februar	18.676,9420	MWh	116,22	2.170.634,20	18.737,0580	MWh	116,22	2.177.620,88	**37.414,00**	4.348.255,08	913.133,57	**5.261.388,65**
Mart	19.906,0070	MWh	116,22	2.313.476,13	18.993,9930	MWh	116,22	2.207.481,87	**38.900,00**	4.520.958,00	949.401,18	**5.470.359,18**
April	18.068,2460	MWh	116,22	2.099.891,55	14.475,7550	MWh	116,22	1.682.372,25	**32.544,00**	3.782.263,80	794.275,40	**4.576.539,19**
Maj	16.658,6340	MWh	116,22	1.936.066,44	7.123,3660	MWh	116,22	827.877,60	**23.782,00**	2.763.944,04	580.428,25	**3.344.372,29**
Jun	17.935,8960	MWh	116,22	2.084.509,83	6.067,1040	MWh	116,22	705.118,83	**24.003,00**	2.789.628,66	585.822,02	**3.375.450,68**
Jul	21.233,8810	MWh	116,22	2.467.801,65	10.490,1190	MWh	116,22	1.219.161,63	**31.724,00**	3.686.963,28	774.262,29	**4.461.225,57**
Avgust	21.557,1380	MWh	116,22	2.505.370,58	10.467,8620	MWh	116,22	1.216.574,92	**32.025,00**	3.721.945,50	781.608,56	**4.503.554,06**
Septembar	16.546,8910	MWh	116,22	1.923.079,67	6.618,1090	MWh	116,22	769.156,63	**23.165,00**	2.692.236,30	565.369,62	**3.257.605,92**
Oktobar	15.823,0520	MWh	116,22	1.838.955,10	10.731,9480	MWh	116,22	1.247.267,00	**26.555,00**	3.086.222,10	648.106,64	**3.734.328,74**
Novembar	17.535,9390	MWh	116,22	2.038.026,83	14.892,0610	MWh	116,22	1.730.755,33	**32.428,00**	3.768.782,16	791.444,25	**4.560.226,41**
Decembar	21.213,1350	MWh	116,22	2.465.390,55	22.474,8650	MWh	116,22	2.612.028,81	**43.688,00**	5.077.419,36	1.066.258,07	**6.143.677,43**
	226.101,13			**26.277.473,79**	**164.095,87**			**19.071.221,66**	**390.197,00**	**45.348.695,46**	9.523.226,05	**54.871.921,50**

Isporučilac je Društvu u toku 2022. godine isporučio 390.197 MWh električne energije za pokrivanje gubitaka, po jediničnoj cijeni od 116,22 €/MWh, što je ukupno 45.348.695,34 €, odnosno sa PDV-om 54.871.921,36 €.

Metodologijom za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije propisano je šta se priznaje kao troškovi opravdanih gubitaka.

Iznos od 26.277.473,79 € je nabavna vrijednost električne energije za pokrivanje dozvoljenih gubitaka u distributivnom sistemu do vrijednosti iz Metodologije, a iznos od 19.071.221,66 € je nabavna vrijednost električne energije za pokrivanje dozvoljenih gubitaka u distributivnom sistemu iznad vrijednosti iz Metodologije.

„Elektroprivreda Crne Gore“ AD Nikšić, Društvu dostavlja fakture i po osnovu ugovora o pružanju usluga, prema obračunskim elementima i za druge pružene usluge kao i zbirne račune na mjesečnom nivou za utrošenu električnu energiju.

Društvo je u cilju usaglašavanja stanja obaveza prema dobavljačima poslalo izvode otvorenih stavki. Izvod otvorenih stavki na 31.12.2022. godine je osporen od dobavljača „Elektroprivrede Crne Gore“ AD Nikšić za iznos računa od 11.385.643,77 €[22], koji Društvo nije knjižilo, kao i za iznos od 3.224,23 € (razlika po početnom stanju). Račun je vraćena Dobavljaču uz dopis[23] sa obrazloženjem neprihvatanja.

Na računu 433 – Dobavljači u zemlji, iskazuju se fakturisane i nefakturisane obaveze prema dobavljačima u zemlji, osim prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima. Društvo je na kraju poslovne godine, na ovom računu iskazalo iznos od 8.280.971,82 €.

Na računu 434 – Dobavljači u inostranstvu iskazuju se fakturisane i nefakturisane obaveze prema dobavljačima u inostranstvu, osim prema matičnom, zavinsnim i ostalim povezanim pravnim licima. Na kraju 2022. godine Društvo je na ovom računu iskazalo iznos od 703.063,40 €.

[20] Broj:10-10-43147 od 28.12.2021. godine; Broj: 10-10-9320 od 22.03.2022. godine; Broj:10-10-22065 od 22.06.2022. g godine; Broj: 10-10-30086 od 02.09.2022. godine;

[21] Broj: 10-10-43148 od 31.12.2021. godine; Broj: 10-10-10107 od 28.03.2022. godine; Broj: 10-10-22647 od 27.06.2022. godine; i Broj: 10-10-30440 od 06.09.2022. godine;

[22] Broj: 122/2022 od 02.03.2023. godine;

[23] Broj: 10-10-8138 od 06.03.2023. godine;

Na računu 439 – Ostale obaveze iz poslovanja iskazuju se ostale kratkoročne obaveze iz poslovanja koje nisu iskazane na drugim računima grupe 43. Na ovom računu iskazuju se i obaveze po izdatim mjenicama koje su predate povjeriocima za izmirenje obaveza. U okviru ovog računa na posebno otvorenom računu evidentira se kamata budućeg perioda koja je sadržana u mjeničnoj vrijednosti.
Društvo je na kraju 2022. godine iskazalo iznos od 67.620,39 €. Društvo je na ovom računu evidentiralo obaveze za naknadu štete nad sredstvima drugih pravnih i fizičkih lica, po osnovu ugovora o poravnanju kojim se regulišu međusobna prava i obaveze o visini pravične naknade matrerijalne štete ošećenom, koja je nastala tokom poslovne godine sječom stabala i drugog rastinja ili u vezi sa opasnom stvari koja dovodi do prekida nultog provodnika, kao i usljed drugih obaveza iz poslovanja.

Ostale kratkoročne obaveze

Društvo je na kraju 2022. godine po osnovu obaveza za zarade i naknade zarada iskazalo iznos od 2.683.397,84 €. Društvo je Obaveze za neto zarade i naknade zarada, osim naknada zarada koje se refundiraju, iskazalo u iznosu od 1.470.774,87 €. Društvo je Obaveze za porez na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog, iskazalo u iznosu od 365.856,91 €, dok je Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog iskazalo u iznosu od 517.937,75 €. Obaveze za poreze i doprinose na zarade i naknade zarada na teret poslodavca, Društvo je iskazalo u iznosu od 328.828,31 €.
Društvo je po osnovu drugih obaveza iskazalo iznos od 103.450,41 €. Društvo je u okviru Drugih obaveze evidentiralo nastale obaveze, od kojih su se tokom godine najznačajnije odnosile na obaveze po osnovu kamata na kredite, obaveze za zimnicu, obaveze za otkup radnog mjesta i na obaveze prema fizičkim licima po osnovu ugovora o djelu. Društvo je po osnovu drugih obaveza iskazalo iznos od 103.450,41€.

Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda

Društvo je na 31.12.2022. godine na ovom računu iskazalo iznos od 843.819,74 €, od čega iznos od 839.408,99 € se odnos i na obaveze za porez na dodatu vrijednost, a iznos od 4.410,75 € na obaveze po osnovu ostalih javnih prihoda.
Porez na dodatu vrijednost je sadržan u vrijednosti prodatih proizvoda i usluga pri čijem prometu se obračunava PDV po opštoj stopi, na osnovu djelatnosti Društva, odnosno distribucije električne energije, odnosno korišćenja distributivnih kapaciteta, naknada za priključenje na distributivnu mrežu i neovlašćene potrošnje. Društvo ne ostvaruje promet po sniženoj stopi od 7%.
Uprava prihoda i carina Crne Gore je vršila inspekcijski nadzor kojim je obuhvatila provjeru pravilnosti obračunavanja prijavljavanja i plaćanja poreza i drugih dažbina kojim je obuhvaćen i period 2022. godine. O izvršenom inspekcijskom nadzoru kod subjekta revizije Uprava prihoda i carina je sačinila zapisnik.

Pasivna vremenska razgraničenja

Društvo je na računu 491 - Obračunati prihodi budućeg perioda iskazalo iznos od 1.277.372,51 €, koji se odnosi na razgraničen prihod, na 15 godina po osnovu Ugovora o korišćenju optičkih vlakana[24] sa „Crnogorski telekom“ AD Podgorica i Ugovora o korišćenju optičkih vlakana[25] sa DOO „Telemach Crna Gora“ Podgorica. Takođe, odnosi se i na razgraničen prihod po osnovu prodaje stanova zaposlenim po povoljnim uslovima.
Na računu 496 - Razgraničeni prihodi po osnovu potraživanja, koji su iskazani na 31.12.2022. godine u iznosu od 18.781.765,98 €, i koji su na 31.12.2021. godine bili iskazani u iznosu od 19.386.914,96 €. Društvo je na ovom računu evidentiralo razgraničene prihode, na 30 godina po osnovu sporazuma sa DOO „MTEL“ Podgorica koji se odnosi na fakturisano pravo korišćenja nadzemne elektrodistributivne infrastrukture, a u skladu sa Sporazumom o poslovno tehničkoj saradnji[26] između „Elektroprivrede Crne Gore“ AD Nikšić i DOO „MTEL“ Podgorica. DOO „MTEL“ Podgorica je dozvoljeno provlačenje i

[24] *Broj: 10-10-16031 od 05.04.2018. godine;*
[25] *Broj: 10-10-455 od 11.01.2018. godine;*
[26] *Broj: 10-00-45329 od 02.07.2015. godine;*

korišćenje optičkih vlakana na nadzemnoj elektrodistributivnoj infrastrukturi Društva, a za uzvrat Društvo je dobilo vlasništvo nad 50% instaliranih optičkih vlakana. Optička vlakna fakturisana od DOO „MTEL“ Podgorica priznaju su kao osnovna sredstva i formirana je obaveza prema DOO „MTEL“ Podgorica, dok je fakturisanje korišćenja nadzemne infrastrukture evidentirano zaduženjem kupaca i odobrenjem pasivnih vremenskih razgraničenja. DOO „MTEL“ Podgorica fakturiše Društvu optička vlakna, a da Društvo u istom iznosu fakturiše pravo korišćenja nadzemne infrastrukture i korišćenje namjenskog prostora u svojim objektima za smještaj telekomunikacione i optičke opreme. Društvo ukida pasivna vremenska razgraničenja tj. priznaje prihode od zakupa tokom korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava, u skladu sa iznosom amortizacije. Ugovorom o ustupanju ugovora o poslovno tehničkoj saradnji[27] između „Elektroprivrede Crne Gore“ AD Nikšić, DOO „Crnogorski elektodistributivni sistem“ Podgorica i DOO „MTEL“ Podgorica, „Elektroprivreda Crne Gore“ AD Nikšić ustupila je Društvu Ugovor.

Društvo je na računu Ostala pasivna vremenska razgraničenja iskazalo iznos od 6.014.328,35 €. Ostala pasivna vremenska razgraničenja uglavnom se odnose na: rezervisanja za ukalkulisane poreze na imovinu; ukalkulisane troškove održavanja, troškove električne energije, mobilne telefonije i interneta, ukalkulisane godišnje troškove postavljanja kablova na trasama lokalnih puteva; ukalkulisane troškove otpisanog dijela stambenih kredita; ukalkulisane troškove održavanja softvera; ukalkulisane troškove angažovanja radnika preko „Nice job“; ukalkulisane troškove kamata i dr. koje su fakturisane u 2023. godini.

[27] *Broj: 10-10-9878 od 23.09.2016. godine;*

2.6. Iskaz o ukupnom rezultatu (Bilans uspjeha)

Društvo je na kraju 2022. godine iskazalo ukupno ostvarene prihode u iznosu od 121.411.382 €, a ukupne rashode u iznosu od 133.178.408 €, Društvo je rezultat prije oporezivanja iskazalo u iznosu od 11.767.026 €, a gunitak nakon oporezivanja u iznosu od 11.682.021 €.

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/ u periodu od 01.01.2022. do 31.12.2022. godine				
Matični broj: 03099873				
Naziv: Društvo sa ograničenom odgovornošću "Crnogorski elektrodistributivni sistem" Podgorica				
Sjedište: Ivana Milutinovića broj: 12, Podgorica, Crna Gora				
Grupa	**Pozicija**	R.B.	**2022**	**2021**
60 i 61	**1. Prihod od prodaje - neto prihod**	**201**	**118.350.398**	**102.652.109**
630 i 631	**2. Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje**	**202**		
62	**3. Prihod od aktiviranja učinaka i roba**	**203**		
	4. Ostali prihodi iz poslovanja (205 do 207)	**204**	**2.679.740**	**2.782.394**
64 i 65	*a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja*	*205*	*890.276*	*866.346*
67,691 i 692	*b) Ostali prihodi iz poslovanja*	*206*	*1.578.802*	*1.916.048*
68, sem 683 i 685	*c) Prihodi po osnovu vrijedonosnog usklađivanja imovine*	*207*	*210.662*	
	5. Troškovi poslovanja (209+210)	**208**	**98.907.716**	**83.071.185**
50 i 51	*a) Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala*	*209*	*49.709.669*	*33.171.114*
53, 54 i 55	*b) Ostali troškovi poslovanja (rezervisanja i ostali poslovni rashodi)*	*210*	*27.614.684*	*28.025.235*
	Amortizacija	210 a	21.583.363	21.874.836
	6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (212+213)	**211**	**31.047.321**	**27.753.621**
52 (dio)	*a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi*	*212*	*23.131.682*	*16.777.235*
	b) Troškovi poreza i doprinosa (214 do 216)	*213*	*7.915.639*	*10.976.386*
52 (dio)	1/ Troškovi poreza	214	1.993.654	2.556.864
52 (dio)	2/ Troškovi doprinosa za penzije	215	5.256.922	5.167.453
52 (dio)	3/ Troškovi doprinosa	216	665.063	3.252.069
	7. Rashodi po osnovu vrijedonosnog usklađivanja imovine (osim finansijske) (218+219)	**217**	**390.718**	**573.341**
580, 581, 582 589 (dio)	*a) Rashodi po osnovu vrijedonosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)*	*218*	*53.382*	*427.904*
584, 589 (dio)	*b) Rashodi po osnovu vrijedonosnog usklađivanja obrtne imovine (osim finansijske)*	*219*	*337.336*	*145.437*
57, 591 i 592	**8. Ostali rashodi iz poslovanja**	220	1.646.419	1.856.290
	I. Poslovni retultat (201+202+203+204-208-211-217-220)	**221**	**-10.962.036**	**-7.819.934**
	9. Prihod po osnovu učešća u kapitalu (223 do 225)	**222**		
660 (dio)	*a) Prihod po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica*	*223*		
661 (dio)	*b) Prihod po osnovu učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica*	*224*		
669 (dio)	*c) Prihod po osnovu učešća u kapitalu nepovezanih pravnih lica*	*225*		
	10. Prihod od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamata, kursnih razlika i efekti ugovorene zaštite) (227 do 229)	**226**	**217.376**	**410.827**
660 (dio)	*a) Prihod od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od matičnog i zavisnih pravnih lica*	*227*		
661 (dio)	*b)Prihod od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od ostalih povezanih pravnih lica*	*228*		
662 (dio), 663 (dio), 664 (dio), 669 (dio)	*c. Prihod od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica*	*229*	*217.376*	*410.827*

	11. Ostali prihodi po osnovu kamata, kurnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (231 do 233)	**230**	**674**	**659**
660 (dio)	*a. Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica*	*231*		
661 (dio)	*b. Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica*	*232*		
662 (dio), 663 (dio), 664 (dio, 669 (dio)	*c. Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih pravnih lica*	*233*	*674*	*659*
	12. Vrijedonosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine (235-236)	**234**	**88.044**	**-1.341.140**
683, 685	*a. Prihod po osnovu vrijedonosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine*	*235*	*163.194*	
583,585	*b. Rashodi po osnovu vrijedonosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine*	*236*	*75.150*	*1.341.140*
	13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (238 do 240)	**237**	**1.111.084**	**1.262.593**
560	*a. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licem*	*238*	*945.951*	*1.076.841*
561	*b. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa povezanim licima*	*239*		
562, 563, 564, 569	*c. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepovezanim licima*	*240*	*165.133*	*185.752*
	II. Finansijski rezultat (222+226+230+234-237)	**241**	**-804.990**	**-2.192.247**
	III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (221+241)	**242**	**-11.767.026**	**-10.012.181**
690-590	**IV. Neto rezultat poslovanja koje je obustavljeno**	**243**		
	V. Rezultat prije oporezivanja (242+243)	**244**	**-11.767.026**	**-10.012.181**
	14. Poreski rashod perioda (246+247)	**245**	**-85.005**	**-165.429**
721	**1.** Tekući porez na dobit	246	0	
722	**2.** Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	247	-85.005	-165.429
	15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (244-245)	**248**	**-11.682.021**	**-9.846.752**
	VI. Bruto rezultat drugih stavki rezultata /povezanih sa kapitalom/ (250 do 257)	**249**	**-99.156**	**-2.532**
330	**1.** Promjena revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih ulaganja i bioloških sredstava	250		
331	**2.** Promjena nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja	251		
332	**3.** Promjena nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala	252		
333	**4.** Promjene aktuarskih dobitaka i gubitaka po osnovu planova definisanih naknada aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa definisanim planovima penzionih naknada	253	-99.156	-2.532
334	**5.** Promjena učešća u ostalom sveobuhvatnom rezultatu pridruženog društva	254		
335	**6.** Promjena nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje	255		
336	**7.** Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžonga tokova gotovine	256		
337	**8.** Ostale promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka	257		
	VII. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda u vezi sa drugim stavkama rezultata / povezanim sa kapitalom/	**258**		
	VIII. Neto rezultat drugih stavki rezultata povezanih sa kapitalom (249-258)	**259**	**-99.156**	**-2.532**
	IX. Neto sveobuhvatni rezultat (248+259)	**260**	**-11.781.177**	**-9.849.284**
	X. Zarada po akciji	**261**		
	1. Osnovna zarada po akciji	262		
	2. Umnjena (razdvojena) zarada po akciji	263		
	XI. Neto rezultat koji pripada vlasnicima matičnog pravnog lica	**264**	**0**	
	XII. Neto rezultat koji pripada učešćima koji ne obezbjeđuju kontrolu	**265**		

2.6.1. Prihodi

Prema podacima iz Bilansa uspjeha Društvo je u 2022. godini ostvarilo prihode u iznosu od 121.411.382 €. U ukupno ostvarenim prihodima, najznačajnije učešće imaju prihodi od prodaje robe, proizvoda i usluga (97,48%) koji su realizovani u iznosu od 118.350.398 € dok svi ostali prihodi iznose 3.060.984 €, od čega su najznačajniji Ostali prihodi koji su iznosili 1.578.802 ili 1,30% €. Struktura realizovanih prihoda data je u tabeli:

KONTO	OPIS	PRIHODI	%
60	Prihod od prodaje robe		
61	Prihod od prodaje proizvoda i usluga	118.350.398	97,48%
62	Prihod od aktiviranja učinaka i roba		
63	Promjena vrijednosti zaliha učinaka		
65	Drugi poslovni prihodi	890.276	0,73%
66	Finansijski prihodi	218.050	0,18%
67	Ostali prihodi	1.578.802	1,30%
68	Prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine	373.856	0,31%
69	Dobitak poslovanja koje je obustavljeno, prihodi iz prethodnih izvještajnih perioda i prenos prihoda		
	UKUPNI PRIHODI:	121.411.382	100,00%

Računi grupr 61 - Prihod od prodaje proizvoda i usluga

Društvo je na kraju 2022. godine iskazalo prihod po ovom osnovu u iznosu od 118.350.398 €, što je za 15.698.290 € ili 15,29 % više od ostvarenog prihoda od prodaje roba i usluga u toku 2021. godine.

Na računu 612 – Prihod od prodaje proizvoda i usluga na domaćem tržištu: iskazuje se prihod od prodaje proizvoda i usluga na domaćem tržištu, osim prihoda iz odnosa prema matičnom, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima.
Društvo je na računu 6120 – Prihod od prodaje proizvoda na domaćem tržištu iskazalo iznos od 1.572.062,83 €, koji se odnosi na prihod Društva po osnovu neovlašćene potrošnje (domaćinstvima i ostalo).
Neovlašćeno korišćenje električne energije popisano je članom 222 Zakona o energetici, Društvo ostvaruje prihode za neovlašćeno preuzetu električnu energiju, a shodno obračunu po Metodologiji za obračun i naplatu neovlašćeno preuzete električne energije. U slučaju kada se ne može utvrditi početak neovlašćene potrošnje, period obračuna ne može biti duži od: Tri mjeseca za mjerna mjesta kod kojih se očitavanje vrši najmanje jednom u tri mjeseca ili Šest mjeseci za mjerna mjesta kod kojih se očitavanje vrši najmanje jednom u šest mjeseci. Operator distributivnog sistema sačinjava Pravila za sprovođenje postupka otkrivanja, utvrđivanja i sprječavanja neovlašćenog korišćenja električne enrgije. Pravno ili fizičko lice kod kojeg se u skladu sa pravilima utvrdi neovlašćeno korišćenje električne energije, dužno je da operatoru prenosnog ili distributivnog sistema nadoknadi pričinjenu štetu.
Zakonom o energetici propisana su prava, obaveze i odgovornosti operatora distributivnog sistema električne energije, između ostalog da Društvo godišnje izvještava Regulatornu Agenciju za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti o primjeni mjera za suzbijanje neovlašćenog korišćenja električne energije. Društvo do okončanja revizije, nije revizorimo dostavilo dokaz da je Agenciji dostavilo godišnji izvještaj za 2022. godinu.

Društvo je na računu 6121 – Prihod od pružanja usluga na domaćem tržištu iskazalo iznos od 15.648.727,69 €, koji se odnosi na:

- Prihod od priključenja, iskazan je u iznosu od 16.403,20 €, knjiženi su zahtjevi za priključenje iz prethodnog perioda, koji su rješavani shodno staroj Metodologiji.
- Prihod od ponovnog uključenja, iskazan je u iznosu od 326.833,09 €, shodno Odluci o utvrđivanju cijena za pružanje nestandardnih usluga Društvo ispostavlja mjesečne račune za uključenje prema zahtjevu snadbjevača.
- Prihod od saglasnosti, iskazan je iznos od 1.824.067,59 €, na osnovu rješenja o izdavanju saglasnosti, propisuje se naknada za priključenje koja se sastoji od naknade za stvaranje tehničkih uslova u sistemu, u skladu sa Metodologijom za utvrđivanje naknade za priključenje na distributivni sistem električne energije i Odlukom o određivanju naknada za priključenje na distributivni sistem električne energije. Prilikom izdavanja rješenja o saglasnosti za priključenje donesenom po zahtjevu,

plaća se naknada za priključenje u dijelu stvaranja tehničkih uslova u sistemu. U slučaju kada podnosilac zahtjeva izgradi infrastrukturu za priključenje o svom trošku, operator sistema je dužan da obezbijedi procjenu vrijednosti tako izgrađene infrastrukture angažovanjem nezavisnog procjenitelja. Vrijednost izgrađene infrastrukture na naponskom nivou 0/4 kV, nadležni operater utvrđuje na osnovu Cjenovnika za otkup infrastrukture.
Operator sistema vrši otkup izgrađene infrastrukture na osnovu ugovora o otkupu koji se zaključuje najkasnije u roku od šest mjeseci, od dana dobijanja upotrebne dozvole odnosno drugog akta nadležnog organa, u skladu sa zakonom. Danom zaključenja ovog ugovora izgrađena infrastruktura postaje dio distributivnog sistema i evidentira se kao osnovno sredstvo u poslovnim knjigama operatora sistema.

- Prihod od balansne odgovornosti za debalans balansne grupe iskazan je iznos od 85.254,66 €.
- Prihod za pokriće gubitaka koji nisu odobreni od Agencije iskazani su u iznosu od 12.783.588,48 €.

MJESEC	JM	KOLIČINA	JEDINIČNA CIJENA	IZNOS
Januar	MWh	3.745,30	161,699479	605.613,06
Februar	MWh	5.957,10	151,142819	900.372,89
Mart	MWh	3.952,20	243,637827	962.905,42
April	MWh	5.175,50	177,536752	918.841,46
Maj	MWh	4.601,30	189,921703	873.886,73
Jun	MWh	1.814,30	221,193237	401.310,89
Jul	MWh	1.362,90	264,811321	360.911,35
Avgust	MWh	3.864,60	429,079224	1.658.219,57
Septembar	MWh	4.864,00	350,969042	1.707.113,42
Oktobar	MWh	5.977,10	183,987849	1.099.713,77
Novembar	MWh	6.078,30	212,708833	1.292.908,10
Decembar	MWh	7.822,90	235,323926	1.840.915,54
				12.622.712,20

U toku 2022. godine evidentirana je i faktura iz decembra 2021. godine u iznosu od 160.876,28 €.
Na osnovu člana 129 Zakona o energetici, Licence za obavljanje djelatnosti Operatora tržišta električne energije i tržišnih pravila, Operator tržišta električne energije, shodno članu 54 Tržišnih pravila, utvrđuje količinski obračun odstupanja balansno odgovornog subjekta Društva po mjesecima.
Na osnovu Ugovora o finansijskom poravnanju balansnog obračuna (potpisnici ugovora su Učesnik finansijskog poravnanja balansnog obračuna - Društvo i Operator tržišta - DOO „Crnogorski operator tržišta električne energije“ Podgorica), Operator tržišta za svaki obračunski interval (1 sat) obračunskog perioda (jedan mjesec), utvrđuje količinska odstupanja za Društvo, na osnovu konačnog i prihvaćenog obračuna odstupanja i troškova kupovine balansne električne energije za poravnanje odstupanja izrađuje se i podnosi konačan mjesečni finansijski obračun Društvu. Društvo može ostvariti ili prihode ili rashode. Ukoliko je Društvo ostvarilo pozitivna odstupanja u toku obračunskog perioda, Operator tržišta dužan je da izda mjesečnu fakturu Društvu, najkasnije posljednjeg radnog dana u tekućem mjesecu za prethodni mjesec. Ukoliko je Društvo ostvarilo negativna odstupanja u toku obračunskog perioda, Društvo je dužno da izda mjesečnu fakturu Operatoru tržišta, najkasnije posljednjeg radnog dana u tekućem mjesecu za prethodni mjesec. U toku 2022. godine Društvo je ostvarivalo negativna odstupanja i iznose fakturisalo Operatoru tržišta. Poravnanje, za svaki obračunski interval se vrši na osnovu utvrđene osnovne cijene odstupanja, koja mora odražavati stvarne troškove operatora prenosnog sistema u procesu balansiranja. Rast cijena električne energije u toku 2022. godine je prouzrokovao da utvrđena cijena odstupanja u najvećem dijelu obračunskih intervala u toku 2022. godine bude znatno veća od prosječnih cijena električne energije u prethodnim godinama. Poremećaji na tržištu električne energije prouzrokovali su značajno veći prihod Društva po osnovu finansijskog poravnanja balansnog obračuna u toku 2022. godine.

- Prihod od prekomjerno knjižene reaktivne energije, iskazan je iznos od 611.065,80 €. DOO “Crnogorski elektrodistributivni sistem” Podgorica, prekomjerno preuzetu reaktivnu električnu energiju fakturiše snabdjevačima za kupce koje snabdijevaju i zatvorenim distributivnim sistemima, prema izmjerenim količinama u obračunskom periodu. Korisnici distributivnog sistema, prekomjerno preuzetu reaktivnu električnu energiju, plaćaju preko računa za utrošenu električnu energiju po cijeni utvrđenoj Odlukom o utvrđivanju cijena za pomoćne usluge i usluge balansiranja, za period 01.01.2020 - 31.12.2022. godine. DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica je dužan da sredstva fakturisana snabdjevačima i zatvorenim distributivnim sistemima prenese „Crnogorskom elektroprenosnom sistemu“ AD Podgorica;

Društvo je na računu 6122 – Prihod od pružanja usluga na domaćem tržištu iskazalo iznos od 101.129.607,16 €. Odlukom su propisane i cijene za korišćenje distributivnog sistema električne energije i to: Cijene za korišćenje distributivnog sistema za proizvođače priključene na distributivni sistem električne energije; Cijene za korišćenje distributivnog sistema za ostale korisnike priključene na distributivni sistem električne energije; Cijena opravdanih gubitaka električne energije u distributivnom sistemu, po naponskim nivoima; Cijene za korišćenje distributivnog sistema za ostale korisnike i Cijena opravdanih gubitaka električne energije u distributivnom sistemu primjenjuju se na ostale korisnike priključene na distributivni sistem električne energije i na operatore zatvorenih distributivnih sistema koji su priključeni na distributivni sistem električne energije.

- Odlukom Agencije regulatorno dozvoljen prihod i cijene za treću godinu regulatornog perioda (01.01.2022. – 31.12.2022. godine), DOO „Crnogorskom elektrodistributivnom sistemu“ Podgorica utvrđen je regulatorno dozvoljen prihod koji se transponuje u tarife za 2022. godinu, u iznosu od 82.386.381 €.

  Pregled ostvarenih prihoda, po osnovu fakturisanja „Elektroprivredi Crne Gore“ AD Nikšić od strane Društva po osnovu angažovanja mrežnih kapaciteta, gubitaka u mreži i prekomjerno preuzete reaktivne energije prikazan je u sljedećoj tabeli:

	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Jun	Jul	Avgust	Septembar	Oktobar	Novembar	Decembar
Angažovani mrežni kapacitet 35 kV -VT	53.426,30	51.450,95	52.537,00	53.873,96	49.719,98	56.924,22	59.647,12	61.837,35	61.522,77	53.162,14	55.934,38	57.391,58
Angažovani mrežni kapacitet 10 kV -VT	599.569,99	612.154,20	627.922,00	594.702,79	637.922,64	738.654,40	759.125,08	739.332,04	727.435,56	599.519,36	634.858,56	654.702,15
Angažovani mrežni kapacitet 0,4 kV sa mjerenjem snage VT	977.346,39	971.609,34	975.620,10	908.267,00	850.843,36	963.689,46	1.002.458,43	992.765,74	944.684,92	832.061,80	971.675,73	1.014.836,66
Angažovani mrežni kapacitet 0,4 kV bez mjerenja snage VT	4.248.771,23	3.766.027,25	4.054.348,01	3.296.887,19	2.840.963,20	3.332.518,70	4.024.120,48	4.217.597,01	3.061.466,74	2.897.065,08	3.418.199,68	4.197.938,96
Angažovani mrežni kapacitet 0,4 kV bez mjerenja snage NT	1.238.469,42	1.057.084,59	1.109.879,06	930.067,20	825.914,55	864.963,77	1.129.578,50	1.077.407,68	807.109,53	851.412,02	909.909,09	1.107.781,19
Angažovani mrežni kapacitet 0,4 kV bez mjerenja snage JT	60.189,93	54.975,14	58.271,66	54.468,80	53.939,42	61.780,55	74.447,83	78.523,83	64.793,43	63.643,11	66.189,28	68.053,09
Angažovani mrežni kapacitet 0,4 kV bez mjerenja snage 0 (0 < kupac ≤ 8 kW)	68.674,35	68.743,28	68.846,88	69.014,09	69.130,15	69.270,83	69.385,49	69.579,62	69.709,75	69.954,54	70.104,36	70.481,38
Angažovani mrežni kapacitet 0,4 kV bez mjerenja snage 0 (8 < kupac ≤ 16 kW)	417.282,08	417.705,50	418.985,60	419.359,78	420.572,35	421.320,72	421.890,43	423.072,06	423.712,11	425.255,26	426.363,74	428.013,80
Angažovani mrežni kapacitet 0,4 kV bez mjerenja snage 0 (16 < kupac ≤ 34,5 kW)	54.303,38	54.533,90	55.186,04	55.355,90	55.604,62	55.844,25	56.014,10	56.314,39	56.575,25	56.833,07	57.227,38	57.694,50
Angažovani mrežni kapacitet kupac - proizvođač 10 kV VT	191,32	176,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Angažovani mrežni kapacitet kupac - proizvođač 0,4 kV sa mjerenjem snage VT	7.051,18	8.375,52	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Angažovani mrežni kapacitet kupac - proizvođač 0,4 kV bez mjerenja snage VT	737,73	893,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Angažovani mrežni kapacitet kupac - proizvođač 0,4 kV bez mjerenja snage NT	288,59	367,59	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Angažovani mrežni kapacitet kupac - proizvođač 0,4 kV bez mjerenja snage (0< kupac ≤ 8 kW)	1,41	1,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Angažovani mrežni kapacitet kupac - proizvođač 0,4 kV bez mjerenja snage (8< kupac ≤ 11 kW)	2,81	2,81	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Angažovani mrežni kapacitet kupac - proizvođač 0,4 kV bez mjerenja snage (11 < kupac ≤ 34.5 kW)	24,27	48,53	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gubici u mreži 35 kV - VT	12.287,74	11.029,25	13.153,50	10.962,77	11.590,59	13.364,18	14.873,28	15.766,71	13.122,14	12.613,21	10.288,25	11.319,03
Gubici u mreži 35 kV - NT	5.501,07	4.709,95	5.522,21	4.710,17	5.614,01	5.556,43	6.004,88	6.301,73	5.541,66	5.341,46	4.235,99	4.884,66
Gubici u mreži 10 kV - VT	96.083,97	95.324,82	105.655,79	92.780,94	101.543,29	127.789,57	139.536,54	144.440,59	116.138,09	99.309,13	100.090,46	108.167,29
Gubici u mreži 10 kV - NT	28.465,72	26.040,49	27.931,58	25.362,13	29.145,96	33.167,11	40.482,87	38.732,59	31.199,88	29.259,66	26.888,38	28.462,25
Gubici u mreži 0,4 kV - sa mjerenjem snage VT	81.533,00	80.337,35	85.993,63	71.505,13	67.659,91	85.367,13	96.019,46	99.069,47	79.515,70	69.651,65	77.910,60	88.990,17
Gubici u mreži 0,4 kV - sa mjerenjem snage NT	22.339,88	20.252,21	21.507,77	18.973,78	19.216,54	21.001,47	26.476,36	25.319,23	20.546,97	19.822,90	19.521,18	21.728,75
Gubici u mreži 0,4 kV - bez mjerenja snage VT -DT	909.638,45	806.290,82	868.051,95	705.878,38	608.240,31	713.500,23	861.519,45	903.080,47	655.644,05	620.375,27	731.821,73	898.790,63
Gubici u mreži 0,4 kV - bez mjerenja snage NT -DT	265.133,61	226.302,44	237.604,57	199.111,53	176.813,14	185.172,89	241.822,06	230.668,69	172.796,54	182.271,71	194.794,99	237.155,65
Gubici u mreži 0,4 kV - bez mjerenja snage JT	12.869,52	11.750,92	12.428,02	11.628,44	11.534,01	13.193,91	15.943,89	16.759,10	13.731,59	13.510,34	14.157,40	14.525,41
Gubici u mreži kupac - proizvođač 10 kV - VT	0,00	16,69	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gubici u mreži kupac - proizvođač 10 kV - NT	0,00	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gubici u mreži kupac - proizvođač 0,4 kV - VT sa mjerenjem snage	837,51	757,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gubici u mreži kupac - proizvođač 0,4 kV - NT sa mjerenjem snage	319,33	274,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gubici u mreži kupac - proizvođač 0,4 kV - VT bez mjerenjem snage	157,94	191,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Gubici u mreži kupac - proizvođač 0,4 kV - NT bez mjerenjem snage	61,78	78,69	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Prekomjerno preuzeta reaktivna energija - kupci sa mjerenjem snage (35 kV, 10 kV, 0,4 Kv) i 0,4 kV bez mjerenja snage sa mjerenjem reaktivne i mali kupci VT	26.044,53	26.271,89	32.606,90	36.506,99	41.648,39	48.320,04	43.601,76	47.484,84	43.704,59	38.786,95	35.412,90	34.921,66
Prekomjerno preuzeta reaktivna energija - kupci sa mjerenjem snage (35 kV, 10 kV, 0,4 Kv) i 0,4 kV bez mjerenja snage sa mjerenjem reaktivne i mali kupci NT	10.444,44	9.028,53	10.795,54	13.237,74	13.945,90	16.935,94	16.113,21	16.204,09	14.261,04	12.780,06	10.774,93	11.232,94
	9.198.048,87	**8.382.806,81**	**8.842.847,81**	**7.572.654,71**	**6.891.562,32**	**7.828.335,80**	**9.099.061,22**	**9.260.257,23**	**7.383.212,31**	**6.952.628,72**	**7.836.359,01**	**9.117.071,75**

- Prihodi od korišćenja mreže iskazan je u iznosu od 82.948.638 €, priznaje se kada Društvo izvrši distribuciju električne energije korisnicima distributivnog sistema i onda kada distribuirana energija još uvijek nije fakturisana. Prihod od korišćenja mreže zavisi od količine distribuirane električne energije i od cijena korišćenja distributivnih kapaciteta, shodno Odluci o utvrđivanju Regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije koju je donio Odbor Regulatorne agencije za energetiku, na osnovu Zakona o energetici i Metodologije za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog sistema električne energije, u postupku, po Zahtjevu br: 10-00-41596 od 02.09.2019. godine DOO

„Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica, za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za period od 01.01.2020. godina – do 31.12.2022. godine.
Prihod je ukupni godišnji prihod DOO “Crnogorskog elektrodistributivnog sistema” Podgorica, koji pokriva: ukupne troškove poslovanja, trošak amortizacije i povrat na sredstva, umanjen za ostale prihode i korekcije iz prethodnog perioda u korist kupaca. Prihod se obezbjeđuje iz naknada koje plaćaju korisnici distributivnog sistema, i to: po osnovu angažovanja distributivnog kapaciteta i po osnovu opravdanih gubitaka električne energije u distributivnom sistemu. Dio prihoda obezbjeđuje se iz naknada koje plaćaju proizvođači električne energije priključeni na distributivni sistem, i to za naponski nivo 35kV, po osnovu angažovanja distributivnog kapaciteta.
Shodno mjesečnim fakturama ka „Elektroprivredi Crne Gore“ AD Nikšić, Društvo je ostvarilo prihod po osnovu angažovanja mrežnih kapaciteta u iznosu od 82.610.019,81 €.

- Korisnici sistema nadoknađuju i dio prihoda operatora prenosnog sistema za 2022. godinu utvrđenog Odlukom o utvrđivanju regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena, koji se alocira na operatora distributivnog sistema kao korisnika prenosnog sistema, i to: a) po osnovu angažovanja prenosnog kapaciteta u iznosu od 11.327.138 €, b) po osnovu opravdanih gubitaka električne energije u prenosnom sistemu u iznosu od 3.588.850 €.
- Naknada za priključenje, shodno članu 180 Zakona iskazana je u iznosu od 2.932.852,86 €. Društvo ostvaruje prihod po osnovu priključenja na distributivni sistem električne energije i to shodno Metodologiji za utvrđivanje naknade za priključenje na distributivni sistem električne energije kojom je propisano da: Podnosilac zahtjeva za priključenje ili povećanje priključne snage, odnosno kapaciteta na distributivni sistem električne energije koji je zaključio ugovor o izgradnji infrastrukture za priključenje i priključenju u skladu sa Zakonom o energetici, dužan je da plati naknadu za priključnu snagu; Naknada za priključnu snagu se plaća po mjernom mjestu; Visinu naknade, utvrđuje nadležni operator sistema na osnovu jedinične naknade, u skladu sa Metodologijom; Naknada za prilključenje predstavlja proizvod priključne snage i jedinične naknade utvrđene u skladu sa Metodologijom; Utvrđena naknada mora biti jednaka za priključke iste snage na istom naponskom nivou.

Računi grupe 65 - Drugi poslovni prihodi

Društvo je na kraju godine iskazalo Druge poslovne prihode u ukupnom iznosu od 890.275,57 €.
Na računu 650 – Prihod od zakupnina iskazuju se prihodi po osnovu zakupnine nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme. Društvo je na kraju godine iskazalo iznos od 745.450,74 € koji se odnosi na razgraničeni prihodi po osnovu naplate transakcionih troškova prenesenih u prihode u periodu naplate plasmana po osnovu kojih su nastali. Društvo je na ovom kontu evidentiralo razgraničene prihode, na 30 godina po osnovu sporazuma sa DOO „MTEL“ Podgorica koji se odnosi na fakturisano pravo korišćenja nadzemne elektrodistributivne infrastrukture, a u skladu sa Sporazumom o poslovno tehničkoj saradnji između „Elektroprivrede Crne Gore“ AD Nikšić i DOO „MTEL“ Podgorica. Društvo priznaje prihode od zakupa tokom korisnog vijeka upotrebe osnovnih sredstava, u skladu sa iznosom amortizacije.
Na računu 659 – Ostali poslovni prihodi iskazuju se ostali poslovni prihodi za koje nije predviđen poseban račun u okviru računa grupe 65. Društvo je na kraju 2022. godine na ovom računu iskazalo iznos od 144.824,83 €, koji se pretežno odnosi na: Ugovor o pravu korišćenja optičkih vlakana[28] zaključenog sa DOO “Telemach“ Podgorica čiji je predmet regulisanje međusobnih odnosa u vezi sa sticanjem u korist TELEMACH-a neopozivog prava korišćenja optičkih vlakana u vlasništvu Društva, zašta TELEMACH plaća naknadu. Ugovor je zaključen na period od 15 godina. Društvo je u toku 2022. godine po osnovu ovog Ugovora ostvarilo prihod u iznosu od 45.653,03 € i Ugovor o pravu korišćenja optičkih vlakana[29] zaključenog sa „Crnogorskim telekomom“ AD Podgorica čiji je predmet regulisanje međusobnih odnosa u vezi sa sticanjem u korist „Crnogorskog telekoma“ AD neopozivog prava korišćenja optičkih vlakana u vlasništvu Društva, zašta „Crnogorski telekomom“ AD plaća naknadu.

[28] *Broj: 10-10-455 od 11.01.2018. godine;*
[29] *Broj: 10-10-16031 od 05.04.2018. godine;*

Ugovor je zaključen na period od 15 godina. Društvo je u toku 2022. godine po osnovu ovog Ugovora ostvarilo prihod u iznosu od 93.653,61 €.

Računi grupe 66 - Finansijski prihodi

Društvo je na kraju 2022. godine iskazalo finansijski prihod u iznosu od 218.050 €, a na kraju prethodnog uporednog perioda iskazan je prihod od 411.486 €.

Prihod od kamata se priznaje na vremenski proporcionalnoj osnovi primjenom metode efektivne kamatne stope. U slučaju umanjenja vrijednosti potraživanja, Društvo umanjuje knjigovodstvenu vrijednost potraživanja do nadoknadivog iznosa, koji predstavlja procijenjeni budući novčani tok diskontovan po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog instrumenta, i nastavlja da prikazuje promjene diskonta kao prihod od kamate. Prihod od kamate na zajmove čija je vrijednost umanjena utvrđuje se primjenom metode prvobitne efektivne kamatne stope.

Na računu 662 – Prihodi od kamata iskazuju se prihodi od kamata po datim kreditima, po potraživanjima iz dužničko-povjerilačkih odnosa, zateznim i drugim kamatama, osim kamata po osnovu obaveza prema matičnom, zavisnom i ostalim povezanim pravnim licima. Na ovaj račun se kod davaoca finansijskog lizinga iskazuju prihodi od kamata po finansijskom lizingu.

Najznačajniji finansijski prihod Društvo ostvaruje po osnovu oročenih novčanih sredstava kod poslovnih banaka u Crnoj Gori, po tom osnovu Društvo je na kraju 2022. godine iskazalo prihod u iznosu od 217.194,90 €. Društvo je ovaj prihod evidentiralo po osnovu devetnest ugovora o oročenom depozitu i tri aneksa ugovora o oročenom depozitu.

Banka	Ugovor	Iznos oročenja	Rok oročenja	Kamatna stopa
Erste bank AD Podgorica	*Broj: 10-10-27195 od 26.08.2021. godine*	2.000.000,00	*12 mjeseci*	*0,45%*
	Broj: 10-10-20630 od 09.06.2022. godine	600.000,00	*12 mjeseci*	*0,40%*
	Broj: 10-10-19823 od 14.06.2021. godine	600.000,00	*12 mjeseci*	*0,45%*
Lovćen banka AD Podgorica	*Broj: 10-10-26867 od 24.08.2021. godine*	1.500.000,00	*13 mjeseci*	*2,00%*
	Broj: 10-10-32976 od 18.10.2021. godine	1.500.000,00	*13 mjeseci*	*1,90%*
	Broj: 10-10-30724 od 08.09.2022. godine	700.000,00	*13 mjeseci*	*1,80%*
	Broj: 10-10-25046 od 29.07.2021. godine	1.000.000,00	*13 mjeseci*	*1,90%*
Ziraat Bank Montenegro AD Podgorica	*Broj: 10-10-27193 od 26.08.2021. godine*	500.000,00	*12 mjeseci*	*1,50%*
	Broj: 10-10-21582 od 17.06.2022. godine - Aneks Ugovora broj:10-10-20996 od 23.06.2021. godine	700.000,00	*12 mjeseci*	*1.75%*
	Broj: 10-10-20996 od 23.06.2021. godine	700.000,00	*12 mjeseci*	*1,90%*
	Broj: 10-10-4119 od 11.02.2021. godine - Aneks 1 Ugovora broj: 001-410-1200069.1 od 06.02.2020. godine			*1,90%*
Addiko bank AD Podgorica	*Broj: 10-10-32786 od 15.10.2021. godine*	1.500.000,00	*12 mjeseci*	*1,50%*
	Broj: 10-10-30723 od 08.09.2022. godine	300.000,00	*12 mjeseci*	*1,80%*
	Broj: 10-10-27194 od 26.08.2021. godine	1.500.000,00	*12 mjeseci*	*1,80%*
	Broj: 10-10-19925 od 15.06.2021. godine	700.000,00	*12 mjeseci*	*2,00%*
	Broj: 10-10-21398 od 15.06.2022. godine - Aneks br. 1 Ugovora broj: 10-10-19925 od 15.06.2021. godine	700.000,00	*12 mjeseci*	*1,90%*
Prva banka Crne Gore AD Podgorica	*Broj: 10-10-32788 od 15.10.2021. godine*	2.000.000,00	*12 mjeseci*	*2,25%*
	Broj: 10-10-26781 od 23.08.2021. godine	500.000,00	*12 mjeseci*	*2,25%*
	Broj: 10-10-7701 od 09.03.2022. godine	550.000,00	*12 mjeseci*	*2,15%*
Hipotekarna banka AD Podgorica	*Broj: 10-10-32787 od 15.10.2021. godine*	2.000.000,00	*12 mjeseci*	*0,60%*
	Broj: 10-10-27674 od 31.08.2021. godine	3.000.000,00	*12 mjeseci*	*0,60%*

Na računu 669 – Ostali finansijski prihodi, Društvo je na kraju godine iskazalo iznos od 181,26 € koji se odnosi na iskorišćena knjižna odobrenja.

Računi grupe 67 - Ostali prihodi

Društvo je u Iskazu o finansijskoj poziciji na 31.12.2022. godine iskazalo iznos od 1.578.802,46 €.

Na računu 670 – Dobici od prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme iskazuju se prihodi od prodaje ovih oblika imovine u iznosu većem od knjigovodstvene vrijednosti.

Na računu 674 - Viškovi iskazuju se viškovi sredstava koji se utvrde na osnovu redovnog ili vanrednog popisa, osim viškova učinaka. Društvo je shodno utvrđenom stvarnom stanju prilikom obavljanja redovnog popisa utvrilo i evidentiralo višak u iznosu od 7.501,01 €.

Na računu 678 – Prihodi od ukidanja rezervisanja iskazuju se ukidanja neiskorišćenih rezervisanja zaduženjem odgovarajućih računa grupe 40. Društvo je na kraju 2022. godine na ovim računima iskazalo ukupan iznos od 994.259,25 €. Iznos od 187.473,03 € se odnosi na ukidanje rezervisanja troškova iz prethodnih godina (Opština Pljevlja po osnovu Rješenja broj: 422-508-2016-2, Opština Plužine po osnovu Rješenja broj: 422/16-04-UPI-74, Opština Nikšić po osnovu Rješenja broj: UPI/Io 11-422/504, sva rješenja iz 2016. godine; Iz 2021. godine rezervisanja po osnovu NVU iz Pljevalja i RTV

Nikšić; I na ukidanje rezervisanja spora sa M.R. iz Kragujevca.); Iznos od 806.786,22 € se odnosi na ukidanje rezervisanja po osnovu stambenih kredita u iznosu od 209.384,04 €; Aktuarski gubici za otpremnine za jubilarne nagrade, za odlazak u penziju i za neiskorišćene godišnje odmore u iznosu od 597.402,18 €).
Na računu 679 – Ostali nepomenuti prihodi iskazuju se ostali nepomenuti prihodi za koje nije propisan poseban račun u okviru grupe 67. Društvo je na kraju godine iskazalo iznos od 561.778,46 € koji se odnosi na prihode po osnovu aktiviranja garancija, ugovorenih kazni za kašnjenja u isporuci, prinudnih naplata od strane javnog izvršitelja i dr.)
Ostali prihodi po osnovu naplate štete iz odgovornosti u 2022. godini su netirani sa troškovima naknada trećim licima po osnovu štete nastale sječom rastinja ili prekidom nultog provodnika.
Društvo je sa osiguravajućom kućom zaključilo ugovor o poravnanju (na maksimalan iznos sume osiguranja) i po tom osnovu ostvarilo prihod.

Računi grupe 68 - Prihod od usklađivanja vrijednosti imovine

Društvo je na kraju 2022. godine u svojim poslovnim knjigama iskazalo iznos od 373.856 €.
Na računu 684 – Prihod po osnovu usklađivanja vrijednosti zaliha materijala i robe iskazuje se povećanje knjigovodstvene vrijednosti zaliha materijala i robe zaduženjem odgovarajućeg računa grupe 10 i 13 odobrenjem ovog računa. Za priznavanje i vrjednovanje prihoda koji se iskazuju na računu 684 primjenjuju se odredbe MRS 2 Zalihe, i iskazuju se prihodi po osnovu ukidanja ranije priznatog obezvrjeđenja zaliha materijala i roba. Društvo je u toku 2022. godine po ovom osnovu iskazalo prihod u iznosu od 210.661,88 €.
Na računu 685 – Prihod po osnovu usklađivanja vrijednosti potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana iskazuje se povećanje knjigovodstvene vrijednosti potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana zaduženjem odgovarajućih računa klase 2 i odobravanjem ovog računa. Za priznavanje i vrednovanje prihoda koji se iskazuju na računu 685 primjenjuju se odredbe MRS 39 Finansijski instrumenti ili MSFI 9 Finansijski instrumenti. Iskazuju se prihodi po osnovu ukidanja ranije priznatog obezvrjeđenja potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana. Društvo je na kraju 2022. godine po ovom osnovu iskazalo prihod u iznosu od 163.193,55 €.

2.6.2. Rashodi

Ukupni rashodi iskazani u Bilansu uspjeha Društva na 31.12.2022. godine iznose 133.178.407 €, najznačajniji rashodi odnose se na nabavnu vrijednost prodate robe koji su iskazani u iznosu od 45.348.695 € (ili 34,05%), potom trškovi zarada i naknada zarada i ostali lični rashodi koji su iskazani u iznosu od 31.047.321 € (23,31%), troškovi amortizacije i rezervisanja su iskazani u iznosu od 23.451.491 € (17,61%), a troškovi proizvodnih usluga u iznosu od 20.866.063 € (15,67%), nematerijalni troškovi su iskazani u iznosu od 4.880.493 € (3,66%), troškovi materijala za izradu u iznosu od 4.360.974 € (3,27%),, ostali rashodi u iznosu od 1.646.419 € (1,24%), finansijski rashodi u iznosu od 1.111.084 € (0,83%) i rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine u iznosu od 465.867 € (0,35%).
Struktura prikazanih troškova Društva, procentualno učešće u ukupnim troškovima i materijalnos zbirna i po grupama računa prikazana je u narednoj tabeli:

KONTO	OPIS	RASHODI	%	MATERIJALNOST
50	*Nabavna vrijednost prodate robe*	*45,348,695*	34.05%	249,418
51	*Troškovi materijala za izradu*	*4,360,974*	3.27%	23,985
52	*Troškovi zarada i naknada zarada i ostali lični rashodi*	*31,047,321*	23.31%	170,760
53	*Troškovi proizvodnih usluga*	*20,866,063*	15.67%	114,763
54	*Troškovi amortizacije i rezervisanja*	*23,451,491*	17.61%	128,983
55	*Nematerijalni troškovi*	*4,880,493*	3.66%	26,843
56	*Finansijski rashodi*	*1,111,084*	0.83%	6,111
57	*Ostali rashodi*	*1,646,419*	1.24%	9,055
58	*Rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine*	*465,867*	0.35%	2,562
59	*Gubitak poslovanja koje je obus. , rashodi iz pret. izvješt. perioda i prenos rashoda*			
		133,178,407	***100.00%***	***732,481***

Računi grupe 50 – Nabavna vrijednost prodate robe

Društvo je na računu grupe 50, iskazalo ukupan iznos troškova od 45.348.695,34 € sa analitičkim prikazom dva podračuna:

- 50101006 - Nabavna vrijednost električne energije za pokrivanje dozvoljenih gubitaka u distributivnom sistemu do vrijednosti iz metodologije u iznosu od 26.277.473,78 € i
- 50101007 - Nabavna vrijednost električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu, dio iznad vrijednosti iz metodologije u iznosu od 19.071.221,56 €.

Naznačeni troškovi se odnose na nabavku električne energije za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu o čemu Društvo zaključuje ugovore sa Osnivačem na kvartalnom nivou. Dobavljač („Elektroprivreda Crne Gore“ AD Nikšić), u skladu sa ugovorom mjesečno fakturiše naknadu za isporučenu električnu energiju za pokrivanje gubitaka u distributivnom sistemu.

Računi grupe 51 – Troškovi materijala za izradu

Troškovi materijala u 2022. godini ostvareni su u iznosu od 4.554.372.,44 €. Struktura računa grupe 51, data je u tabeli:

Grupa	Račun	Opis	Iznos (€):
51	**Troškovi materijala**		**4,554,372.44**
	511	Troškovi materijala za izradu	2,476,760.24
	512	Troškovi ostalog materijala (režijskog)	527,729.01
	513	Troškovi goriva i energije	1,549,883.19

Društvo evidenciju o stanju, nabavci i troškovima materijala vodi na računima grupe 10 - Zalihe materijala, što znači da se prilikom trošenja (izlaz materijala iz magacina) odobravaju računi zaliha uz zaduženje odgovarajućeg računa troškova. Izlaz zaliha se vrednuje po prosječnoj cijeni, što je definisano Pravilnikom o računovodstvenim politikama Društva.
Proces upravljanja zalihama je sadržan u Proceduri za skladišno poslovanje koju je Društvo donijelo 09.05.2022. godine.
Prema podacima iz glavne knjige i zaključenog lista Društva u 2022. godinu, na računima 511 i 512 su iskazani troškovi u ukupnom iznosu od 2.874.729,80 € sa strukturom prikazanom u tabelarnom prikazu:

Konto	Opis	Iznos
51100000	Troškovi sirovina i osnovnog materijala	2.392.995,55
51200000	Troškovi materijala za održavanje higijene	29.191,45
51201000	Troškovi kancelarijskog materijala	101.700,42
51202000	Troškovi rezervnih djelova za tekuće održavanje sredstava rada(osim transportnih sredstava)	7.875,22
51203000	Troškovi rezervnih djelova za tekuće održavanje transportnih sredstava	2.425,19
51204000	Troškovi alata iinventara	135.451,39
51205000	Troškovi HTZ opreme	92.445,92
51206000	Troškovi materijala za održavanje poslovnih objekata	5.708,08
51209000	Troškovi ostalog materijala	27.739,26
51210000	Troškovi auto guma	79.197,32
Ukupno		**2.874.729,80**

Troškovi materijala u 2022. godini ostvareni su u iznosu od 4.554.372,44 €. Struktura računa grupe 51, data je u tabeli:

Grupa	Račun	Opis	Iznos (€):
51	**Troškovi materijala**		**4,554,372.44**
	511	Troškovi materijala za izradu	2,476,760.24
	512	Troškovi ostalog materijala (režijskog)	527,729.01
	513	Troškovi goriva i energije	1,549,883.19

Na računu 513 evidentirani su troškovi goriva i energije u iznosu od 1.549.883,19 € i isti se odnose na:

- troškove električne energije 503.072,48 € po osnovu računa „Elektroprivrede Crne Gore“ AD Nikšić za utrošenu električnu energiju;
- troškove goriva za vozila 1.035.725,90 €, shodno zaključenim ugovorima sa “Jugopetrol” AD Podgorica, troškove maziva i ulja za pogon u iznosu od 10.401,08 €, i
- druge troškove goriva i energije u iznosu od 683,73 €.

Računi grupe 52 – Troškovi zarada i naknada zarada i ostali lični rashodi

Na računima grupe 52 - Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi iskazuju se troškovi zarada, naknada zarada i drugih primanja zaposlenih, kao i troškovi po osnovu obračunatih naknada

po ugovorima sa fizičkim licima. Društvo je na ime zarada, naknada zarade i ostalih ličnih rashoda evidentiralo iznos od 31.047.320,50 €.

Struktura računa grupe 52 - troškovi zarada, naknada i ostali lični rashodi data je tabeli:

KONTO	NAZIV KONTA	2022
52000000	Troškovi neto zarada za redovan rad	15,846,277.48
52008000	Troškovi poreza na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog	1,753,565.26
52009000	Troškovi doprinosa na naknade zarada na teret zaposlenog	120,005.12
52009001	Troškovi doprinosa za penzije na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog	3,716,866.82
52100001	Troškovi doprinosa za penzije na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	1,540,055.02
52100002	Troškovi prireza porezu	240,088.80
52101000	Troškovi doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	265,879.91
52101001	Troškovi doprinosa privrednoj komori Crne Gore	64,822.26
52101002	Troškovi doprinosa za rekreaciju i prevenciju invalidnosti	48,018.59
52102001	Troškovi doprinosa sindikatu EPCG-stari	42,067.33
52102002	Troškovi doprinosa Sindikatu EPCG-novi	124,270.05
52200000	Troškovi naknada po ugovoru o djelu-osigurani	289,315.59
52200001	Troškovi naknada po ugovoru o djelu-neosigurani	546,494.44
52500000	Troškovi naknada fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora	3,562,280.41
52600000	Troškovi naknada članovima odbora direktora-rezidenti	59,385.48
52900001	Naknada zaposlenim za zimnicu	1,178,479.17
52900004	Otkup radnog mjesta	1,186,867.05
52900005	Pomoć zaposlenom i članovima porodice zaposlenog	134,131.73
52900007	Dnevnice za službena putovanja u zemlji	2,646.00
52900008	Dnevnice za službena putovanja u inostranstvu	36,761.09
52900009	Naknada troškova smještaja i ishrane na službenom putu	3,234.19
52900011	Naknada troškova prevoza na službenom putu	2,413.85
52900013	Troškovi naknade za plaćene rente	8,291.16
52900015	Obaveza naknade za smještaj i ishranu na terenu	124,855.95
52900016	Troškovi stipendija učenicima i studentima	1,711.20
52900017	Ostale naknade troškova zaposlenima	148,536.55
	UKUPNO:	31,047,320.50

Na računima 520 i 521 iskazuju se troškovi obračunatih zarada i naknada zarada, koje je Društvo evidentiralo u iznosu od 21.436.714,68 € i troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca evidentirano u iznosu od 2.325.201,96 €. Obračun zarada se vrši softverom, gdje operater za obračun zarada vrši obračun zarada i unos podataka za zaposlene u toj organizacionoj jedinici (sedam regiona, podijeljeni po gradovima) dok za Centralu i organizacionu jedinicu Podgorica se obračun i unos vrši u Službi za obračun zarada u Centrali.

Društvo je donijelo Proceduru o kontroli radnog vremena i evidenciji prisustva na radu[30] kojom se uređuju pitanja koja se odnose na elektronsku evidenciju radnog vremena o prisustvu i korišćenju radnog vremena zaposlenih i na drugi način radno angažovanih lica (vrijeme dolaska i odlaska sa rada,vrijeme početka i prestanak korišćenja odmora (pauze) u toku dnevnog rada. Evidenciju o prisustvu na poslu odnosno radnom vremenu vodi operater za ljudske resurse na osnovu podataka dostavljenih od strane administratora sistema. Evidencija služi neposrednom rukovodiocu kod kontrole radnog vremena. List mjesečne evidencije radnog vremena za zaposlenog popunjava njegov neposredni rukovodilac. Neposredni rukovodioci formiraju dokumentaciju za svakog zaposlenog, odobravaju karnet zaposlenog i zajedno sa pratećom dokumentacijom dostavljaju nadležnom rukovodiocu Direkcije/sektora/regiona na ovjeru. Nadležni rukovodilac vrši provjeru dostavljenih karneta, ovjerava iste i dostavlja Službi za obračun zarada-nadležnom operateru za obračun zarada.

Šefica Službe za obračun zarada vrši kontrolu obračuna zarada i nakon završene kontrole potpisuje rekapitulaciju i šalje Sektoru za ekonomske poslove odnosno Službi računovodstva na isplatu.

Uz popunjeni karnet dostavlja se sledeća dokumentacija: specifikacija terenskog dodatka, izvještaj za obračun naknade zarade za vrijeme privremene spriječenosti za rad, rješenja o godišnjem odmoru, odluke o plaćenom ili neplaćenom odsustvu, odluke o korekciji zarade po osnovu koeficijenta ostvarenog radnog učinka. Odluke o korekciji zarade imaju pisano obrazloženje za korekciju zarade zaposlenih.

HR operateri iz Službe za upravljanje ljudskim resursima dostavljaju obračunskim radnicima iz Službe za obračun zarada obrazac 4a - Pregled prekovremenih sati i pripravnosti, iz kojeg operateri unose podatke u sistem.

[30] *Broj: 10-10-55797 od 18.12.2020.godine*

U postupku revizije je utvrđeno da je Društvo je donijelo Sporazum[31] o utvrđivanju obračunske vrijednosti kojeficijenta u bruto iznosu za 2022. godinu za prosječno 174 časa u iznosu od 172 €, kao i Aneks[32] ovog sporazuma o utvrđivanju obračunske vrijednosti koeficijenta u bruto iznosu.
Društvo je donijelo uputstvo o načinu i postupku dostavljanja dokumentacije za obračun zarada[33] i Uputstvo o načinu obustava od zarade[34].
Društvo je uredno podnosilo IOPPD obrasce Upravi prihoda i carina. U IOPPD-u su evidentirane sve isplate koje su izvršene po osnovu zarada, naknada zarada i ostalih ličnih primanja kako slijedi:

Mjesec	Broj	Bruto zarada	Neto zarada
januar	1529	2,364,832.64	1,878,043.19
februar	1507	2,016,646.02	1,603,732.85
mart	1529	2,247,940.98	1,765,464.99
april	1527	2,064,414.36	1,631,626.32
maj	1544	2,181,611.38	1,715,851.89
jun	1554	2,204,106.75	1,746,311.76
jul	1537	1,987,792.80	1,566,714.28
avgust	1524	2,044,722.82	1,602,647.78
septembar	1532	2,004,205.78	1,578,229.45
oktobar	1513	1,975,974.51	1,559,632.86
novembar	1521	2,047,458.05	1,610,783.88
decembar	1523	3,601,102.32	2,717,307.66
ukupno		26,740,808.41	20,976,346.91

Društvo je Kolektivnim ugovorom, članom 24 definisalo način obračuna zarade zaposlenog po sledećem obrascu:
Z = SDZ + OVK x K1 x K2 x K3 X KOU
gdje je: *Z*-zarada zaposlenog za obavljeni rad i vrijeme provedeno na radu; *SDZ* - startni dio zarade; *OVK* - obračunska vrijednost koeficijenta; *K1*-koeficijent stručnosti i složenosti poslova; *K2*-koeficijent težih uslova rada od normalnih; *K3*-koeficijent minulog rada i KOU-koeficijent ostvarenog radnog učinka.

Takođe, Društvo je donijelo Pravilnik o mjerilima za vrednovanje ostvarenog radnog učinka zaposlenih [35]kojim se definišu kriterijumi, mjerila i postupak za vrednovanje ostvarenog radnog učinka zaposlenih u cilju utvrđivanja uslova za korekciju zarade po osnovu ostvarenog radnog učinka zaposlenih u Društvu, koja se može uvećati odnosno umanjiti u iznosu od 20%. Odluku o korekciji zarade, na osnovu predloga rukovodioca, donosi izvršni direktor ili lice koje on ovlasti. Osnovna zarada zaposlenog uvecava se za rad na poslovima sa posebnim uslovima rada. Aktom o sistematizaciji radnih mjesta utvrduju se radna mjesta sa posebnim uslovima rada, uticaj okoline, psiho-fizicka opterecenja, opasnost po zdravlje i zivot na radnom mjestu i sl. Kolektivnim ugovorom i Aktom o procjeni rizika[36] na nivou Društva definisan je stepen pojedinih uticaja a koji se određuje srazmjerno vremenu provedenom na radu.
Društvo je zaključilo Sporazum o utvrđivanju naknade troškova prevoza na posao i sa posla zaposlenim u Društvu kojim se definiše naknada troškova prevoza na posao i sa posla od 1,80 € dnevno u neto iznosu.
Odluku o rasporedu radnog vremena, preraspodjeli radnog vremena, smjenskom radu, pripravnosti kod kuće, radu dužem od punog radnog vremena, donosi Izvršni direktor ili lice koje on ovlasti.
Naknadu troskova prevoza na posao i sa posla, u visini cijene koštanja karte u javnom međugradskom prevozu imaju zaposleni koji su zasnovali radni odnos uz unaprijed utvrdeni uslov priznavanja prava na naknadu ovih troškova,definisan ugovorom o radu, koji se zbog potreba Poslodavca raspoređuju za obavljanje poslova u drugom mjestu rada, a Poslodavac nije organizovao prevoz zaposlenih.
Zaposlenom za vrijeme rada van mjesta rada pripada terenski dodatak ukoliko boravi na terenu u kontinuitetu dužem od 24 sata i to: ako na terenu nije organizovan smjestaj i ishrana, dnevno 30% obračunske vrijednosti koeficijenta i ako je obezbijeđen samo smještaj, 20% obračunske vrijednosti koeficijenta ,ako je zaposlenom organizovan smještaj i ishrana na terenu 10% od dnevnog terenskog dodatka.

[31] *Broj: 10-10-43182 od 31.12.2021. godine;*
[32] *Broj: 10-10-10144 od 28.03.2022. godine;*
[33] *Broj: 10-10-19179 od 01.12.2016. godine;*
[34] *Broj: 10-10-5621 od 22.12.2020.godine;*
[35] *Broj:10-01-55858 od 18.12.2020.godine;*
[36] *Akt o procjeni rizika, februar 2020.godine;*

Ukoliko nije organizovan prevoz od strane poslodavca, zaposleni ima pravo na naknadu putnih troskova za odlazak na teren i povratak po obavljenom poslu, kao i za odlazak i dolazak u dane sedmičnog odmora u mjesto rada po priloženim putnim kartama.
Terenski rad se uvodi posebnom odlukom poslodavca.
Odluka o radnom zadatku van mjesta rada i obračunu terenskog dodatka se donosi i dostavlja zaposlenom prije upućivanja na terenski rad.[37]
Dnevnice i terenski dodatak medusobno se isključuju.
Članom 98 Zakona o radu, predviđeno je da se zarada zaposlenog uvećava, u skladu sa kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu, po osnovu: godina radnog staža (minuli rad); rada noću, rada na dan državnog ili vjerskog praznika i prekovremenog rada (uvećanje po času).

Utvrđene nepravilnosti: Društvo je vršilo obračun zarada na način da je uvećanje zarada, osim na na osnovnu zaradu (minuli rad) uvećavalo i za rad noću, rad na dan državnog ili vjerskog praznika i prekovremeni sa uvećanjem za minuli rad.

Preporuka: Društvo treba da obračun zarada zaposlenih vrši u skladu sa članom 98 Zakona o radu i da uskladi Kolektivni ugovor u dijelu obračuna zarada.

Utvrđene nepravilnosti: Postojeće Uputstvo o načinu i postupku dostavljanja dokumentacije za obračun zarada i Uputstvo o načinu obustava od zarade ne obuhvataju kompletan postupak obračuna zarada, već samo djelove procesa.

Preporuka: Preporučuje se Društvu da donese cjelovito Uputstvo/proceduru na način da se obuhvati kompletan proces vezan za zarade, od dostavljanja dokumentacije, do obračuna zarada.

Na računu 52200000 i 5200001-troškovi naknada po ugovoru o djelu iskazuju se troškovi naknada po osnovu ugovora o djelu za osigurana (289.315,59€) i neosigurana lica (546.494,44€), koje je Društvo evidentiralo u ukupnom iznosu od 835.810,03 eura, za 132 lica u prosjeku mjesečno.
Na računu 52500000 - Troškovi naknada fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora, iskazani su troškovi u ukupnom iznosu od 3.562.280.41 €. Društvo je posredstvom Agencije za ustupanje zaposlenih, za 12 mjeseci 2022. godine angažovalo u prosjeku 249 lica na mjesečnom nivou, a u vezi sa čim su nastali troškovi u ukupnom iznosu od 3.562.280,41 €.
Na kontu 52500000 knjiženi su isključivo troškovi po fakturama Agencije za ustupanje zaposlenih – “Nice job”, odnosno: Troškovi neto zarada; Troškovi poreza I doprinosa; Troškovi provizije na agencijsku uslugu; Troškovi po osnovu dnevnica za službena putovanja I Troškovi solidarnih pomoći.

Na računu 52600000 - Troškovi naknada članovima odbora direktora iskazani su troškovi naknada članovima odbora direktora-rezidenti u iznosu od 59.385,48 €, a u korist računa 464- Obaveza prema članovima Upravnog i nadzornog odbora. Odlukom o profesionalizaciji funkcije i utvrđivanju zarade predsjednika odbora direktora[38], imenovan je predsjednik Odbora direktora i utvrđena je naknada u iznosu od 3,5 prosječne zarade Društva, ostvarene u mjesecu koji prethodi mjesecu za koji se vrši obračun. Odlukom o utvrđivanju naknade za članove odbora direktora Društva[39], utvrđena je naknada u iznosu od jedne prosječne zarade u Društvu ostvarene u mjesecu koji prethodi mjesecu za koji se vrši obračun. Odlukom o imenovanju predsjednika, članova i sekretara Revizorskog odbora, Odbor direktora je imenovao tročlani Revizorski odbor i sekretara odbora i utvrdio naknadu u iznosu od 600 € za predsjednika, 400 € za članove i 100 € za sekretara, što je i evidentirano u IOPPD-u pod šifrom 029 - Naknada imenovanih lica i članova radnih tijela i komisija koje su zaposlene kod drugog poslodavca.

[37] *Broj: 90-00-9520 od 23.03.2022.godine;*
[38] *Broj:10-00-13250 od 14.04.2021.godine;*
[39] *Broj: 10-00-32379 od 16.07.2018.godine;*

Na računu 5290001 - Naknada zaposlenim za zimnicu, iskazan je trošak u iznosu od 1.178.479.17 €. Shodno Odluci Odbora direktora broj: 10-10-43041 od 30.11.2022. godine a na osnovu člana 17 Kolektivnog ugovora, za 1361 zaposlenog u Društvu je isplaćena zimnica u visini od 5 obračunskih vrijednosti koefcijenta. Zimnica je isplaćena i licima angažovanim preko Agencije za ustupanje “Nice job”.
Na računu 5290004 - Otkup radnog mjesta, iskazani su troškovi u ukupnom iznosu od 1.186.867.05 €, koji se odnose na isplatu otpremnine za 42 zaposlena , kojima je prestao radni odnos po zaključenom sporazumu a na osnovu člana 165 Zakona o radu, člana 69 Statuta Društva, Odluke o uslovima za sporazumni prestanak radnog odnosa uz otpremninu[40] i zahtjeva zaposlenog. Za određivanje otpremnine u punom iznosu uzimaju se kriterijumi iz odluke o isplati otpremnine, a u svim slučajevima gdje su zaposleni prešli granicu godinama života ili godinama za odlazak u penziju po sili zakona iznos se umanjuje u skladu sa tabelarnim pregledom isplativosti i periodima do odlaska u penziju.

Utvrđene nepravilnosti: Društvo nije u skladu sa članom 21 Zakona o radu dostavljalo podatke o isplaćenim otpremninama Zavodu za zapošljavanje i organu uprave nadležnom za upravljanje kadrovima.

Preporuka: Društvo treba da shodno članu 21 Zakona o radu dostavlja podatke o isplaćenim otpremninama Zavodu za zapošljavanje i organu uprave nadležnom za upravljanje kadrovima.

Na računu 52900005 -Pomoć zaposlenom i članovima porodice, iskazani su troškovi u ukupnom iznosu od 134.131,73 € a koji se odnose na pomoći u cilju liječenja zaposlenog, teže bolesti člana porodice, novčana pomoć porodici zbog smrti zaposlenog, novčana pomoć na ime troškova sahrane, shodno donesenim Odlukama o dodjeli pomoći a u skladu sa članom 48 i 49 Kolektivnog ugovora[41] Društva, kao i Sporazumom o utvrđivanju kriterijuma za dodjelu novčane pomoći zaposlenima.[42] Visina jednokratnih novčanih pomoći je iznosila od jedne do trideset bruto obračunskih vrijednosti koeficijenta.
Na računima 52900007 -Dnevnice za službena putovanja u zemlji (2.646 €) i 52900008 - Dnevnice za službena putovanja u inostranstvu (36.761,09 €) iskazani su troškovi u ukupnom iznosu od 39.407,09 € koji se odnose na troškove dnevnica u zemlji i inostranstvu zaposlenih u Društvu.
Službena putovanja moraju biti unaprijed odobrena od strane Izvršnog direktora, uz prethodno pribavljenu saglasnost Rukovodioca Direkcije/Sektora. Odobrenje za službeno putovanje u zemlji mora se obezbijediti najkasnije 10 dana prije odlaska na službeno putovanje, odnosno najkasnije 2 dana u slučaju opravdanih okolnosti, a za službeno putovanje u inostranstvo najkasnije 20 dana, odnosno u opravdanim slučajevima 2 dana prije polaska na službeno putovanje. Nakon odobrenja službenog putovanja zaposleni u Sektoru za ljudske resurse priprema Rješenje o službenom putovanju i Putni nalog za službeno putovanje u skladu sa odobrenim Zahtjevom. Zaposleni je obavezan ispuniti Putni nalog, potpisati ga i dati na ovjeru Rukovodiocu Direkcije/Sektora, te priložiti račune i ispuniti Izvještaj sa puta. Putni nalog sa računima i Izvještajem dostavlja se arhivi, za Sektor za ljudske resurse – Službi za obračun zarada, najkasnije u roku od 3 dana od dana povratka sa puta.
Isplata akontacija za službeno putovanje vrši se na osnovu Naloga za službeno putovanje i Rješenja o upućivanju na službeno putovanje.
Društvo je donijelo Proceduru o službenim putovanjima u zemlji i inostranstvu[43], kojim su uređeni uslovi za realizaciju službenih putovanja, obaveze i postupanje zaposlenih u vezi sa realizacijom službenih putovanja. Uvidom u dokumentaciju koja se odnosi na službena putovanja utvrđeno je da se za službena putovanja popunjavaju i izdaju putni nalozi, evidentiraju u djelovodniku a zatim se evidentiraju u Info Dom- softveru za evidenciju službenih putovanja gdje se unose datum i broj rješenja,vrsta putovanja softver vrši obračun u odnosu na datum i vrijeme odlaska i dolaska sa

[40] Broj: 10-01-9398 od 22.03.2022.godine;
[41] Broj:10-10-21222 od 15.12.2016.godine;
[42] Broj: 10-1030730 od 28.06.2017.godine;
[43] Broj:10-10-55798 od 18.1.2020. godine;

putovanja. Za službena putovanja u inostranstvo donosi se posebno Rješenje kojim se odobrava službeni put zaposlenom, definiše cilj putovanja, datum polaska i povratka, prevozno sredstvo, iznos odobrene akontacije i dr. Po povratku sa službenog puta, zaposleni podnose Izvještaj o službenom putovanju sa računima za troškove prevoza, smještaja i druge troškove. Prilikom pravdanja troškova, ukoliko su troškovi puta veći od uplaćene akontacije, zaposleni podnosi zahtjev za isplatu akontacije/razlike po obračunu za službeno putovanje, ukoliko su troškovi manji od uplaćene akontacije, obustava se vrši kroz obračun zarada u mjesecu koji slijedi.
Na računima 5200009 - Naknada troškova smještaja i ishrane na službenom putu (3.234,19 €) i 52900011 - Naknada troškova prevoza na službenom putu (2.413,85 €) evidentirani su troškovi u ukupnom iznosu od 5.648,04 € koji se odnose na troškove smještaja, ishrane i prevoza na službenom putu. Obračun i isplata troškova za službena putovanja (dnevnice, troškovi prevoza, smještaja itd.) vršen je u skladu sa Pravilnikom o službenim putovanjima u zemlji i inostranstvu.
Na računu 52900013 - Troškovi naknada za plaćene rente, iskazan je trošak u iznosu od 8.291,16 €, koji se odnosi na troškove rente po osnovu Odluke o isplati rente porodici preminulog zaposlenog [44].
Na računu 52900015 - Troškovi naknada za smještaj i ishranu na terenu , iskazan je trošak u iznosu od 124.855,95 €, koji se odnosi na troškove smještaja, avio karata, transfera a koji se uplaćuju po ispostavljenim fakturama od Agencije sa kojom Društvo ima potpisan ugovor za nabavku avio karata, putnih osiguranja i smještaja u zemlji i inostranstvu[45].
Na računu 52900016 - Troškovi stipendija učenicima i studentima, iskazan je trošak u iznosu od 1.711,20 € koji se odnosi na ime štete koja se ogleda u izgubljenom izdržavanju i pomoći, po osnovu Odluke o isplati rente[46].
Na računu 52900017 - Ostale naknade troškova zaposlenima, iskazan je trošak u iznosu od 148.536,55 € i odnosi se na naknade za komisiju za popis, stambenu komisiju, druge komisije, naknade po Odluci Regulatorne agencije, naknade iz Ugovora o dopunskom radu, naknada po osnovu Odluka o isplati 8. marta naknade iz Anexa Ugovora o radu zaposlenih.

Računi grupe 53 – Troškovi proizvodnih usluga

Troškovi proizvodnih usluga u 2022. godini ostvareni su u iznosu od 21.616.686,98 €. Struktura računa grupe 53, data je u tabeli:

Grupa	Račun	Opis	Iznos (€):
53		**Troškovi proizvodnih usluga**	**21,616,686.98**
	531	Troškovi transportnih usluga	497,400.43
	532	Troškovi usluga održavanja	4,179,403.46
	533	Troškovi zakupnina	338,691.84
	535	Troškovi reklame i propagande	102,871.61
	538	Troškovi naknada za korišćenje, gubitke i dr.	16,250,453.40
	539	Troškovi ostalih usluga	247,866.24

Na računu 531 evidentirani su troškovi transportnih usluga u iznosu od 497.400,43 € i isti se odnose na troškove po osnovu: usluga prevoza u zemlji (taxi prevoz), PTT usluga u zemlji, telefonskih usluga (usluge fiksne i mobilne telefonije i mobilnog interneta, shodno zaključenim ugovorima sa “Crnogorski Telekom” AD[47]), interneta (Sporazum broj: 10-10-35336 od 11.10.2022. godine), troškovi prevoza materijala (stubova, brojila, transformatora, biljnog otpada, utovara i istovara robe dizalicom, troškovi usluga rent a car za potrebe radnika (shodno zaključenim ugovorima i sprovedenog otvorenog postupka javne nabavke[48]).
Na računu 532 evidentirani su troškovi usluga održavanja u iznosu od 4.179.403,46 € i isti se pretežno odnose na troškove nastale shodno zaključenim ugovorima i sprovedenim postupcima javnih nabavki

[44] broj: 10-10-4894 od 07.02.2018 godine Odluka o isplati rente;
[45] Broj:10-10-40130 od 09.12.2021. godine;
[46] Broj: 10-10-22820 od 23.52.2018 god. Odluka o isplati rente;
[47] Ugovor o nabavci usluga broj: 10-10-30420 od 27.09.2021. godine, br. 10-10-7970/1 od 11.03.2022. godine i br. 10-10-33956 od 01.10.2022. godine;
[48] Ugovori o nabavci usluga broj: 10-10-26061, br. 10-10-26065, br. 10-10-26064 i br. 10-10-26063 od 25.7.2022. godine, zaključeni sa „D&M Popović“ DOO Podgorica;

po osnovu: usluga održavanja osnovnih sredstava (remont transformatora[49], regulisanja međusobnih prava i obaveza na mjestu razgraničenja odgovornosti sa EPCG[50], izvođenja fizičkih radova na održavanju distributinih objekata[51], farbanja stubova, sječa rastinja i adaptacija objekta[52], građevinskih radova na održavanju distributivnih objekata[53]), usluga održavanja transportnih sredstava [54], održavanja softvera[55].
Na računu 533 evidentirani su troškovi zakupnina u iznosu od 338.691,84 € i isti se odnose na troškove po osnovu korišćenje tetra licence i zakup otvorenog i zatvorenog magacina i betonskog platoa[56] i dr.
Na računu 535 evidentirani su troškovi reklame i propagande u iznosu od 102.871,61 € i isti se odnose na troškove po osnovu reklame i propaganda u zemlji (postavljanje banera, reklamiranje na portalu, radiju i sl.), troškove marketinga, troškove robe upotrebljene za reklamu i propagandu itd.
Na računu 538 evidentiraju se troškovi naknada za korišćenje prenosne mreže. Ukupni troškovi koji se odnose naknadu za korišćenje prenosne mreže u 2022. godini iznose 11.465.873,39 €. Troškovi se odnose na korišćenje prenosnog sistema za potrebe preuzimanja električne energije u vezi sa čim Društvo sačinjava ugovore na godišnjem nivou sa pružaocem usluga u svojstvu operatora prenosnog sistema - „Crnogorski elektroprenosni sistem“ AD Podgorica. U vezi sa naznačenim poslovnim odnosom zaključen je Ugovor o korišćenju prenosnog sistema za potrebe preuzimanja električne energije za period pd 01.01.2022. do 31.12.2022. godine. Ugovorom se uređuju pitanja prenosa električne energije za potrebe snabdijevanja korisnika priključenih na distributivni sistem. Naknadu za korišćenje prenosnog sistema Korisniku usluga (Društvu), Pružalac usluga („Crnogorski elektroprenosni sistem“ AD Podgorica) obračunava na osnovu cijene za angažovani prenosni kapacitet, cijene za opravdane gubitke u prenosnom sistemu i cijene za prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju. Naznačene cijene se određuju aktima Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti. Pružalac usluga fakturiše naznačene usluge Društvu na mjesečnom nivou. U knjigovodstvu Društva uz fakture je priložena propratna dokumentacija koja se odnosi na obračun pojedinih stavki. Na računima su osim troškova koji se evidentiraju na podračunu 5380000, sadržane i pozicije koje se odnose na troškove evidentirane na podračunima 53801 - Troškovi nadoknada za gubitke u prenosnoj mreži i 53802 - Troškovi prekomjerno preuzete reaktivne električne energije u ukupnom iznosu od 4.578.654,56 €.
Na računu 539 evidentirani su troškovi ostalih usluga u iznosu od 247.866,24 € i isti se odnose na troškove vode, komunalnih usluga, usluga zaštite na radu (obuka zaposlenih za pružanje prve pomoći, rukovanje PP aparatima, kontrola korišćenja PP aparata, DDD prostorija) i troškova naknada za korišćenje auto-puta, tunela i trajekata.

Računi grupe 54 – Troškovi amortizacije i rezervisanja

Društvo je na kraju 2022. godine u poslovnim knjigama iskazalo rashod po osnovu amortizacije i rezervisanja u iznosu od 23.451.490,98 €.
Na računu Troškovi amortizacije iskazuju se troškovi amortizacije nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava obračunati prema računovodstvenoj politici pravnog lica, u korist odgovarajućih računa ispravke vrijednosti nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava otvorenih u okviru računa grupe 01 i 02. Društvo je na kraju godine na ovom računu iskazalo iznos od 21.583.33,26 €.

---

[49] “Baranka – Rade Končar” Bar, Ugovori broj: 10-10-24784 od 11.07.2022. godine, 10-10-37071 od 18.11.2021. godine i broj: 10-10-29629 od 20.09.2021. godine;
[50] Ugovor broj: 10-10-43162 od 31.12.2021. godine;
[51] “Electro team” DOO, Ugovor broj: 10-10-35518 od 12.10.2022. godine i broj: 10-10-27916 od 01.09.2021. godine i PTT inžinjering, Ugovor broj: 10-10-28592 od 08.09.2021. godine, broj: 10-10-27989 od 10.08.2022. godine, 10-10-7968 od 11.03.2022. godine, Ugovor o izvođenju radova broj: 10-10-26288 od 16.08.2021. godine;
[52] „Eurozox“, Ugovor broj: 10-10-38875 od 02.12.2021. godine i boj:. 10-10-26880 od 24.08.2021. godine.
[53] Ramel, Ugovor broj: 10-10-24667 od 26.7.2021. godine;
[54]Osmanagić 10-10-34499 od 05.10.2022. godine, broj: 10-10-19390 od 09.06.2021. godine i broj: 10-10-55759 od 18.12.2020. godine, Alliance, Ugovor broj: 10-10-26480 od 28.7.2022. godine;
[55] Atos Italia, Ugovor broj: 10-10-31059 od 27.07.2020. godine, Infodom, Sporazum o regulisanju međusobnih prava i obaveza broj: 10-10-47377 od 27.12.2022. godine i ugovor broj: 10-10-28656 od 09.09.2021. godine;
[56] Eurozox, Ugovor o zakupu poslovnog prostora i zemljišta broj: 10-10-57203 od 25.12.2020. godine i Wireless Montenegro, Ugovor 10-10-34545 od 29.10.2021. godine;

Društvo je po osnovu amortizacije nematerijalnih ulaganja, proporcionalnom metodom iskazalo trošak u iznosu od 304.645,43 €; Društvo je ispravku vrijednosti građevinskih objekata iskazalo u iznosu od 724.754,91 € a ispravku vrijednosti opreme u iznosu od 20.553.962,92 €.
Društvo je na računu 545 - Troškova rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih na kraju godine iskazalo iznos od 1.488.619,80 €, od čega se iznos od 528.700,81 odnosi na rezervisanje po osnovu otpremnina, jubilarnih nakrada i stambenih kredita zaposlenih, dok se iznos od 959.918,99 € odnosi na Ukalkulisane troškove dijela stambenih kredita za 2022. godinu. U skladu sa članom 5 Pravilnika za rješavanja stambenih potreba zaposlenih definisani su izvori iz kojih Društvo obezbjeđuje sredstva za rješavanje stambenih potreba zaposlenih. Obzirom je Pravilnik u toku 2022. godine izmijenjen u toku te godine nisu vršene isplate sredstava, već je ista izvršena u toku 2023. godine. Za obezbijeđena, a ne iskorišćena sredstva izvršeno je ukalkulisavanje troškova tog dijela stambenih kredita.
Društvo je na računu 546 iskazalo troškove rezervisanja sudskih sporova za 2022. godinu u iznosu od 379.507,92 €.

Računi grupe 55 – Nematerijalni troškovi

Nematerijalni troškovi u 2022. godini ostvareni su u iznosu od 5.060.245,26 €. Struktura računa grupe 55, data je u tabeli:

Grupa	Račun	Opis	Iznos (€):
55		Nematerijalni troškovi	5,060,245.26
	550	Troškovi neproizvodnih usluga	1,516,399.81
	551	Troškovi reprezentacije	24,163.87
	552	Troškovi premija osiguranja	467,491.62
	553	Troškovi platnog prometa	12,565.47
	554	Troškovi članarina	72,658.80
	555	Troškovi poreza	2,012,212.12
	559	Ostali nematerijalni troškovi	954,753.57

Na računu 550 evidentirani su troškovi neproizvodnih usluga u iznosu od 1.516.399,81 € i isti se odnose na troškove po osnovu: zdravstvenih pregleda zaposlenih[57] i covid testiranja, čišćenje i održavanje higijene u poslovnim i magacinskim prostorijama[58], troškove advokatskih usluga (shodno zaključenim ugovorima o pružanju pravne pomoći i advokatskom zastupanju), troškova usavršavanja i obrazovanja zaposlenih (kotizacije za učešće na seminarima, kongresima, savjetovanje, kursevi, polaganje stručnih ispita), troškove obezbjeđenje objekata (obavezno štićeni objekti)[59], troškovi usluga trećih lica (zaključen sporazum sa Osnivačem), notarskih i drugih usluga. Troškovi vršenja finansijske revizije za 2022. godinu su iskazani u iznosu od 16.500,00 €. Naznačeni iznos troškova je proknjižen sa 31.12.2022. godine i odnosi se na troškove vršenja revizije za 2022. godinu, uz odobravanje računa 499 – Ostala pasivna vremenska razgraničenja jer u vezi sa tim nije još uvijek ispostavljen račun od strane Osnivača. Knjiženje je izvršeno na osnovu troškova iz prethodne godine, koji su nastali na osnovu računa Osnivača, koja prenosi dio ukupnih troškova revizije po Ugovoru o pružanju usluga revizije finansijskih izvještaja za 2021. godinu. Ugovor je zaključen sa Društvom za reviziju BDO i istim je, pored ostalog, predviđena i revizija zavisnog Društva (DOO „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ Podgorica).
Planom troškova poslovanja za 2022. godine, za troškove reprezentacije je predviđen iznos od 29.000 €, dok je na računu troškova reprezentacije evidentiran iznos od 23.768,66 €, što predstavlja manje ostvaren trošak reprezentacije od planiranog za 5.213,34 €. Prikazani troškovi reprezentacije u iznosu 23.768,66 €, iznose 0,02% od ukupnog prihoda Društva. Sredstva za potrebe poslovne reprezentacije se utvrđuju u okviru plana troškova poslovanja na godišnjem nivou. Društvo posjeduje Proceduru o troškovima poslovne reprezentacije kojom se uređuje način i uslovi korišćenja sredstava za reprezentaciju[60]. Pomenuta procedura se odnosi na troškove reprezentacije nastale isključivo putem

[57] *PZU Nova medicina rada, Ugovor broj: 10-10-7474 od 07.03.2022. godine;*
[58] *Higijena prostora DOO, Ugovor broj: 10-10-5686 od 23.02.2021. godine;*
[59] *“Security guard”, Ugovor broj: 10-10-21411 od 15.6.2022. godine, boj:. 10-10-27856 od 09.08.2022. godine i Guardian world, Ugovor broj: 10-10-29045 od 14.09.2021. godine;*
[60] *Broj: 10-10-56988 od 25.12.2020.godine;*

biznis kartice. Izvršni direktor posebnom odlukom određuje visinu godišnjih limita ovlašćenim zaposlenima na početku svake godine za tekuću godinu[61] dok Odluku o visini godišnjeg limita troškova poslovne reprezentacije za Izvršnog direktora donosi Predsjednik Odbora direktora[62]. Troškovi poslovne reprezentacije se na osnovu izdatog računa, plaćaju neposredno od strane zaposlenog kojem je odobrena poslovna reprezentacija putem biznis kartice otvorene kod banke sa kojom Društvo ima ugovor o saradnji. Pravo na korišćenje biznis kartice u skladu sa Procedurom imaju 23 ovlašćena zaposlena. Troškovi nastali putem korišćenja biznis kartica za 2022. godinu iznose 12.695,98 €

Utvrđena nepravilnost: Troškovi reprezentacije u iznosu od 11.072,68 €, evidentirani po fakturama dobavljača kao i troškovi za potrebe bifea u upravnoj zgradi nisu pokriven internom procedurom.

Preporuka: Preporučuje se Društvu da izvrši izmjene i dopune Procedure o troškovima poslovne reprezentacije kojom će osim troškova nastalih korišćenjem biznis kartice obuhvatiti i ostale troškove reprezentacije.

Na računu 552 evidentirani su troškovi premija osiguranja u iznosu od 467.491,62 € i isti se odnose na troškove po osnovu osiguranja imovine[63], osiguranja od odgovornosti prema trećim licima i osiguranja zaposlenih u toku rada[64].
Na računu 553 evidentirani su troškovi platnog prometa u iznosu od 12.565,47 €.
Na računu 554 evidentirani su troškovi članarina u iznosu od 72.658,80 € i isti se odnose na troškove po osnovu članarina poslovnim udruženjima i druge troškove članarina.
Na računu 555 evidentirani su troškovi poreza u iznosu od 2.012.212,12 €, odnose se na troškove po osnovu: poreza na imovinu (u ukupnom iznosu od 968.672,36 €, radi se o trošku koji nastaje iz obaveze Društva po osnovu poreza na nepokretnosti po rješenjima iz jedinica lokalne samouprave koja se donose na godišnjem nivou), naknada za postavljanje kablova pri lokalnim i magistralnim putevima i željezničkoj infrastrukturi, naknada za elektronske komunikacije, naknada za zaštitu i unapređenje životne sredine (naknada za stvaranje i deponovanje opasnog otpada), troškove carina, naknade za prekopavanje lokalnih puteva, naknade operatoru tržišta električne energije[65].
Na računu 559 evidentirani su ostali nematerijalni troškovi u iznosu od 954.753,57 € i isti se odnose na troškove po osnovu: sudskih troškova i troškova vještačenja, administracione, registracione, konzularne, lokalne i druge takse, troškove javnog oglašavanja, troškovi registracije vozila, zeleni karton, troškovi izdavanja licence (troškovi izdavanja licenci su iskazani u ukupnom iznosu od 390.681,81 €, odnose se na obavezu plaćanja licence koju posjeduju imaoci licence za obavljanje energetske djelatnosti. Obaveza se utvrđuje kvartalno od strane Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, u vezi sa čim Agencija donosi rješenja na kvartalnom nivou), troškove stručne literature i časopisa, sponzorstva (shodno Pravilniku za dodjelu sponzorstva, donacija, pomoći i stipendija), ostali nematerijalni troškovi, izrade laborata i izrade i revizije projekata, troškovi kompjuterskih softvera i licence, troškovi pomoći trećim licima[66] i troškove naknade sudskim izvršiteljima.

Računi grupe 56 - Finansijski rashodi

Društvo je na kraju 2022. godine iskazalo rashod po osnovu kamata u iznosu od 1.103.084,02 €, od čega najznačajniji iznos po osnovu rashoda kamata po investicionim kreditima u iznosu od 945.950,59 €, obračun kamata po dva investiciona kredita se vrši dva puta godišnje: za period prve polovine godine obračunat je u iznosu od 480.792,29 € (kredit EBRD za III fazu – obračun kamate za povučena sredstva

[61] *Broj: 10-01-2149 od 27.01.2022 godine;*
[62] *Broj: 10-10-2148 od 27.01.2022.godine;*
[63] *Generali osiguranje Montenegro Ad Podgorica, Ugovor boj:. 10-10-23742 od 19.07.2021. godine;*
[64] *Ugovori „Generali osiguranje Montenegro“ AD Podgorica broj: 10-10-39661 od 07.12.2021. godine i „Lovćen osiguranje“ AD Podgorica broj: 10-10- 17388 od 25.05.2021. godine i broj: 10-10-17375 od 18.05.2022. godine;*
[65] *Ugovor o plaćanju naknade za rad Operatora tržišta za 2022. godinu, broj: 10-10-40744 od 14.12.2021. godine;*
[66] *Shodno Odluci o dodjeli sponzorstva, donacije OD;*

433.196,54 €, kamata za kredit EBRD-a preuzetog od Osnivača je 47.595,75 €) i za period druge polovine godine obračunat je u iznosu od 465.158,30 € (kredit EBRD za III fazu – obračun kamate za povučena sredstva 413.416,25 €, kamata za kredit EBRD-a preuzetog od Osnivača je 51.742,05 €).
Rashodi drugih kamata su iskazani u iznosu od 4.246,24 €, rashodi kamata po obavezama za poreze, doprinose i druge dažbine iskazani su u iznosu od 569,02 €, a rashodi kamata po obavezama iz dužničko-povjerilačkih odnosa u iznosu od 338,09 €. Rashodi kamata po aktuarskim obračunima iskazani su u iznosu od 151.980,08 €, od čega se iznos od 88.801,70 € odnosi na troškove kamata na iznos obaveze za rezervisanje za pravo na umanjenje stambenih kredita; iznos od 53.553,06 € na troškove kamata za otpremnine pri odlasku u penziju; iznos od 9.625,32 € na troškove kamata za jubilarne nagrade.
Društvo je druge finansijske rashode iskazalo u iznosu od 8.000 €, koji se odnose na troškove obrade kredita – srezmjeran dio.

Računi grupe 57 – Ostali rashodi

Ostali rashodi u 2022. godini ostvareni su u iznosu od 1.736.443,52 €. Struktura računa grupe 57, data je u tabeli:

Grupa	Račun	Opis	Iznos (€):
57		Ostali rashodi	1,736,443.52
	570	Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	653,831.20
	574	Manjkovi	10,900.88
	577	Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe	131,110.63
	579	Ostali nepomenuti rashodi	940,600.81

Na računu 570 evidentirani su gubici po osnovu rashodovanja i prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme u iznosu od 653.831,20 € i isti se odnose na troškove po osnovu: rashoda nekretnina, postrojenja i opreme (isknjižavanje zemljišta, shodno Odluci o povećanju uloga u društvu i Rješenju o eksproprijaciji), vanredni otpis nekretnina, postrojenja i opreme (Odluka o rashodovanju).
Na računu 574 evidentirani su manjkovi u iznosu od 10.900,88 € i isti se odnose na troškove po osnovu manjkova materijala.
Na računu 577 evidentirani su rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe u iznosu od 131.110,63 € i isti se odnose na troškove po osnovu rashoda zaliha materijala, shodno Odluci o usvajanju izvještaja o rezultatima popisa sredstava i izvora sredstava CEDIS-a sa stanjem na dan 31.12.2022. godine.
Na računu 579 evidentirani su ostali nepomenuti rashodi u iznosu od 940.600,81 € i isti se odnose na troškove po osnovu: kazni za privredne prestupe i prekršaje, naknade šteta drugim licima, naknade šteta nastalih zbog propusta operatora sistema, troškove ranijih godina.

Računi grupe 58 - Rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine

Na računu Rashodi od usklađivanja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme iskazuju se smanjenja knjigovodstvene vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme zaduženjem ovog računa i odobrenjem odgovarajućeg računa grupe 02 i računa 330 (do iznosa raspoložive revalorizacione rezerve). Društvo je na kraju 2022. godine iskazalo iznos od 53.382 € po osnovu rashoda usklađivanja nekretnina.
Na računu Rashodi od usklađivanja vrijednosti zaliha materijala i robe iskazuje se smanjenje knjigovodstvene vrijednosti zaliha materijala i robe zaduženjem ovog računa i odobrenjem odgovarajućeg računa grupe 10 i 13. Društvo je iskazalo iznos od 337.335,60 € po osnovu rashoda usklađivanja zaliha materijala.
Na računu Rashodi od usklađivanja vrijednosti potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana iskazuje se smanjenje knjigovodstvene vrijednosti potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana zaduženjem ovog računa i odobrenjem odgovarajućeg računa klase 2. Ukoliko postoji vjerovatnoća da subjekt neće biti u stanju da naplati sve dospjele iznose prema ugovorenim uslovima potraživanja, znači da je nastao gubitak zbog nenaplativih potraživanja. Društvo je na kraju izvještajnog perioda

iskazalo po ovom osnovu iznos od 75.149,72 €, odnosi se na rashod po osnovu usklađivanja potraživanja od domaćih kupaca po osnovu neovlašćene ostale potrošnje.

2.7. Iskaz o tokovima gotovine – indirektna metoda

Shodno članu 7 Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica (“Službeni list CG”, br. 11/2020, 139/2021; 13/2022-ispravka i 139/2022) ostavljena je mogućnost pravnom licu da samostalno odluči da li će iskaz o tokovima gotovine sastavljati primjenom direktne metode ili primjenom indirektne metode.

Društvo je iskaz o tokovima gotovine sastavljalo primjenom indirektne metode:

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE - indirektna metoda
u periodu od 01.01.2022. do 31.12.2022. godine

Matični broj: 03099873

Naziv: Društvo sa ograničenom odgovornošću "Crnogorski elektrodistributivni sistem" Podgorica

Sjedište: Ivana Milutinovića broj: 12, Podgorica, Crna Gora

Pozicija	*RB*	*Tekuća godina*	*Prethodna godina*
1	*2*	*3*	*4*
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
1. Rezultat prije oporezivanja	301	-11.767.026	-10.012.181
2. Amortizacija	302	21.583.363	21.874.835
3. Promjena zaliha	303	-4.259.547	-1.521.787
4. Promjena potraživanja	304	-7.873.277	-5.602.523
5. Promjena obaveza prema dobavljačima	305	120.032	5.140.605
6. Promjena rezervisanja	306	-1.002.453	-2.292.779
7. Plaćene kamate	307	-959.104	-1.095.780
8. Porez na dobitak	308	0	0
9. Plaćanja po osnovu osztalih javnih prihoda	309	-146.176	-1.080.110
10. Promjena odloženih poreza i drugih nepomenutih stavki koje imaju uticaj na tok gotovine iz poslovnih aktivnosti	310	2.992.923	1.720.486
III. Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 10)	***311***	***-1.311.265***	***7.130.766***
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Priliv gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	312	17.969.750	20.272.847
1. Prodaja akcija i udjela (neto priliv)	*313*		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postojenja, opreme i bioloških sredstava	*314*	*15.264*	*46.214*
3. Ostali finansijski plasmani (neto priliv)	*315*	*17.660.309*	*19.794.663*
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	*316*	*294.177*	*431.970*
5. Primljene dividende	*317*		
II. Odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	318	19.220.517	19.566.608
1. Kupovina akcija i udjela (neto odliv)	*319*		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	*320*	*19.220.517*	*19.566.608*
3. Ostali finansijski plasmani (neto odliv)	*321*		
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I-II)	**322**	**-1.250.767**	**706.239**
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	323	0	0
1. Uvećanje osnovnog kapitala	*324*		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto priliv)	*325*		
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	*326*		
II. Odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (1do 4)	327	3.928.637	4.976.350
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela	*328*		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odliv)	*329*	*3.928.637*	*3.787.149*
3. Finansijski lizing	*330*		
4. Isplaćene dividende	*331*		*1.189.201*
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	**332**	**-3.928.637**	**-4.976.350**
D. NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	**333**	**-6.490.669**	**2.860.655**
E. GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	334	12.422.752	9.562.097
F. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	335		
G.NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	336		
H. GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (333+334+335-336)	**337**	**5.932.083**	**12.422.752**

Društvo je iskazalo Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti u iznosu od -1.311.265 €, Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja u iznosu od -1.250.767 €, Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja u iznosu od -3.928.637 €, odnosno Neto tok gotovine u iznosu od -6.490.669 €.

Gotovina na početku izvještajnog perioda je iznosila 12.422.752 €, pa je Gotovina na kraju izvještajnog perioda iskazana u iznosu od 5.932.083 € (12.422.752 € - 6.490.669 €).

2.8. Iskaz o promjenama na kapitalu

Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica (“Sl. list CG”, br. 11/2020, 139/2021; 13/2022-ispravka i 139/2022) propisana je sadržina i forma obrasca Iskaza o peromjenama na kapitalu, kao i sadržina pojedinih pozicija o obrascu ovog Iskaza.

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU

u periodu od 01.01.2022. do 31.12.2022. godine

Pozicija	Opis	Redni broj	Osnovni kapital	Redni broj	Ostali kapital	Redni broj	Neuplaćeni upisani kapital	Redni broj	Emisiona premija	Redni broj	Rezerve	Redni broj	Revevalori zacione rezerve	Redni broj	Neraspoređe na dobit	Redni broj	Gubitak	Redni broj	Otkupljene sopstvene akcije	Redni broj	Ukupno
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11
1	Stanje na dan 01.01.2021. godine	401	284.177.712	410		419		428		437		446	43.401.595	455	1.306.814,00	464		473		482	328.886.121
2	Efekti retroaktivne ispravke materijalni značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika u toku 2021. godine	402		411		420		429		438		447		456		465		474		483	0
3	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2021. godine	403	284.177.712	412	0	421	0	430	0	439	0	448	43.401.595	457	1.306.814,00	466	0	475	0	484	328.886.121
4	Neto promjene u 2021. godini	404	4.535.191	413		422		431		440		449	640.151	458	-11.046.381,00	467		476		485	-5.871.039
5	Stanje na dan 31.12.2021. godine	405	288.712.903	414	0	423	0	432	0	452	0	450	44.041.746	459	-9.739.567,00	468	0	477	0	486	323.015.082
6	Efekti retroaktivne ispravke materijalni značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika u toku 2022. godine	406		415		424		433		442		451		460		469		478		487	0
7	Korigovano početno stanje na dan 01.01.2022. godine	407	288.712.903	416	0	425	0	434	0	443	0	452	44.041.746	461	-9.739.567,00	470	0	479	0	488	323.015.082
8	Neto promjene u 2022. godini	408		417		426		435		444		453	-152.673	462	-11.628.503,00	471		480		489	-11.781.176
9	Stanje na 31.12.2022. godine	409	288.712.903	418	0	427	0	436	0	445	0	454	43.889.073	463	-21.368.070,00	472	0	481	0	490	311.233.906

U tekućem izvještajnom periodu došlo je do neto promjene - smanjenja na poziciji Revalorizacione rezerve i to usljed obračuna dijela revalorizacione rezerve koji se godišnje prenosi na neraspoređenu dobit u iznosu od od -152.674 €, kao i usljed Neraspoređene dobiti u tekućem izvještajnom periodu koje je Društvo iskazalo ostvarenom u iznosu od -11.628.503 €. Ukupna neto promjena stanja kapitala u tekućem izvještajnom periodu po svim osnovama, izuzev povećanja po osnovu ispravke materijalno značajnih grešaka i promjene računovodstvenih politika na 31.12.2022. g. iznosila je -11.781.177 €.
Stanje na 31.12.2022. godine je sljedeće: Osnovni kapital 288.712.903 €, Revalorizacione rezerve i nerealizovani dobitci 43.889.072 €, Neraspoređeni dobitak -21.368.070 €, odnosno stanje ukupnog Kapitala na kraju tekuće godine iznosi 311.233.905 € i manje je u odnosu na uporedni period prethodne 2021. godine za 11.781.177 €.

2.9. Javne nabavke

Planom javnih nabavki broj: 10-01-2468 od 31.01.2022. godine i njegovim izmjenama i dopunama[67] planirane su nabavke radova, roba i usluga ukupne procijenjene vrijednosti 141.068.025,56 € i ukupne procijenjene vrijednosti PDV-a u iznosi od 29.625.512,17 €, koje nabavke bi se realizovale kroz 891 postupak. Planirane nabavke prikazane su u sljedećoj tabeli:

Javne nabavke za 2022. godinu	Plan javnih nabavki			
	procijenjena vrijednost	PDV	Ukupna vrijednost	br. postupaka
Robe	44,030,499.59	9,246,404.94	53,276,904.53	157
Usluge	20,201,612.70	4,242,338.64	24,443,951.34	191
Radovi	76,835,913.27	16,136,768.59	92,972,681.86	543
Ukupno:	**141,068,025.56**	**29,625,512.17**	**170,693,537.73**	**891**

Izvor podataka: Plan javnih nabavki objavljen na ESJN

Pregled planiranih nabavki po vrsti postupka prikazan je u sljedećoj tabeli:

Vrsta postupka	Vrsta predmeta	Procijenjena vrijednost	PDV	Ukupna vrijednost	br. postupaka
OTVORENI POSTUPAK	Robe	43,581,764.38	9,152,170.54	52,733,934.92	116
	Usluge	19,112,760.22	4,013,679.63	23,126,439.85	74
	Radovi	72,747,362.92	15,276,946.19	88,024,309.11	380
JEDNOSTAVNE NABAVKE	Robe	448,735.21	94,234.40	542,969.61	41
	Usluge	1,088,852.48	228,659.01	1,317,511.49	117
	Radovi	4,088,550.35	859,822.40	4,948,372.75	163
Ukupno:		**141,068,025.56**	**29,625,512.17**	**170,693,537.73**	**891**

Izvor podataka: Plan javnih nabavki objavljen na ESJN

Iz Izvještaja koji su dostavljeni Ministarstvu, proizilazi da je Društvo tokom 2022. godine realizovalo nabavke kroz:

[67] Društvo je izvršilo 7 izmjena i dopuna plana javnih nabavki, kojim izmjenama nije povećana ukupna procijenjena vrijednost nabavki, već je mijenjana procijenjena vrijednost pojedinih nabavki, PDV-a, vrsta postupka, i broj postupaka.

- 158 otvorenih postupaka ukupne ugovorene vrijednosti nabavki u iznosu od 23.522.880,00€,
- 142 poziva po osnovu okvirnog sporazuma (otvoreni postupci po vrsti) ukupne ugovorene vrijednosti nabavki u iznosu od 5.232.450,63 €,
- 163 jednostavne nabavke preko 5.000 € ukupne ugovorene vrijednosti u iznosu od 2.508.670,80€,
- 274 jednostavne nabavke do 5.000 € ukupne vrijednosti nabavki u iznosu od 323.084,18 €.

Pregled realizovanih nabavki prikazan je u sljedećoj tabeli:

Izvještaj	Vrsta postupka/nabavke	Broj postupaka	Procijenjena vrijednost	Ugovorena vrijednost
Statistički izvještaj o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima o javnim nabavkama	Otvoreni postupak	158	27,187,685.24	23,522,880.00
	Poziv po osnovu okvirnog sporazuma	142	6,676,419.49	5,232,450.63
Izvještaj o sprovedenim nabavkama i zaključenim ugovorima/računima za jednostavne nabavke	Jednostavne nabavke preko 5.000,00€	163	2,639,260.11	2,508,670.80
	Jednostavne nabavke do 5.000,00€	274	-	323,084.18
Ukupno:		**737**	**36,503,364.84**	**31,587,085.61**

U postupku revizije utvrđeno je:

U skladu sa članom 47 Zakona tokom 2022. godine rješenjem je određeno šest službenika za javne nabavke sa položenim ispitom za rad na poslovima javnih nabavki. Društvo je donijelo Proceduru nabavki roba, radova i usluga koja definiše pravila procesa nabavke: pripremu, odobrenje, objavu i izmjenu Plana javnih nabavki, proceduru podnošenja zahtjeva, postupke nabavki, proces odabira dobavljača, pripremu ugovora.

Faza planiranja i pripreme postupaka javne nabavke otpočinje obavještenjem Sektora za komercijalne poslove organizacionim jedinicama za dostavljanje predloga godišnjeg plana potreba za narednu godinu, koji se dostavlja u roku od 30 dana od prijema obavještenja. Sektor za komercijalne poslove objedinjava predloge i sačinjava predlog Plana javnih nabavki i dostavlja ga Odboru direktora na odobrenje. Pokretanje postupka nabavke inicira se Zahtjevom za nabavku organizacione jedinice, koji se dostavlja u elektronskoj verziji putem bitrixa - korporativno poslovnog portala kroz proces „upravljanje nabavkama“. Zahtjev za nabavku sadrži detaljnu tehničku specifikaciju i detaljne informacije za nabavku roba, radova, usluga (rok i način plaćanja, garantni rok, rok za isporuku ili završetak radova ili usluga, kriterijum za izbor najpovoljnije ponude, prijedlog stručnog člana komisije iz svoje organizacione jedinice za sprovođenje postupaka javne nabavke, odgovorno lice za prijem robe itd.). Zahtjev za nabavku odobravaju: šef Službe za planiranje, kontrolu i izvještavanje, rukovodilac Sektora za komercijalne poslove, Izvršni direktor ili Odbor direktora (u zavisnosti od procijenjene vrijednosti nabavke).

Društvo je u okviru interne procedure, a u skladu sa čl. 38 Zakona i shodno Pravilniku o evidenciji i metodologiji analize rizika u vršenju kontrole u postupcima javnih nabavki izvršilo analizu i kontrolu rizika u postupcima javnih nabavki. Međutim, Društvo je prilikom sprovođenja nabavki skraćivalo rokove za dostavljanje ponuda, dijelilo predmete nabavki i procjenjivalo vrijednost nabavki na granicama vrijednostnih razreda, iako je internom procedurom isto prepoznalo kao potencijalnu zonu rizika i predvidjelo preventivne mjere za smanjenje i sprječavanje identifikovanih rizika.

Plan javnih nabavki sačinjen je u skladu sa članom 84 Zakona, u pogledu roka za sačinjavanje, sadržine i saglasnosti na prvobitni plan javnih nabavki, dok na izmjene i dopune plana nijesu pribavljene saglasnosti organa upravljanja, u skladu sa zakonom. Odlukom Odbora direktora o donošenju plana javnih nabavki ovlašćen je izvršni direktor da u okvirima odobrenih sredstava može mijenjati Plan javnih nabavki kroz Anekse istog.

Postupke jednostavnih nabavki sprovodi službenik za javne nabavke, dok se jednostavne nabavke roba, usluga i radova procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou do 5.000,00 € sprovode direktnim izborom predmeta nabavke određenog ponuđača iz prihvatanje predračuna/profakture, fiskalnog računa ili ugovora.

U svim postupcima javnih nabavki obrazovana je komisija za sprovođenje postupaka javne nabavke u skladu s članom 48 Zakona. Praćenje realizacije ugovora o javnoj nabavci vrši Služba za praćenje realizacije ugovora. Zaprimljene fakture se signiraju od strane ovlašenog lica i sačinjava se zapisnik o kvantitativnom i kvalitativnom prijemu robe, odnosno potvrda o izvršenim radovima ili uslugama, čime se potvrđuje da su radovi, robe i usluge izvršene u skladu sa datim ponudama i zaključenim ugovorima.

Društvo je tokom 2022. godine vršilo nabavke brojila, na način što je sprovelo 70 postupaka jednostavnih nabavki ukupne procijenjene vrijednosti nabavki 1,399,930 € i ukupne ugovorene vrijednost 1,672,524.92 € (sa PDV-om). Ugovori su zaključivani sa šest ponuđača ("Meter&Control" DOO Beograd – 21 ugovor, "Mikroelektronika" AD Banja Luka - 21 ugovor, "Ramel" DOO Nikšić - 18 ugovora, "Enter" DOO Podgorica – 4 ugovora, "EWG" DOO Beograd - 3 ugovora, "Baranka export-import Pejanović" DOO Bar - 3 ugovora), i to sljedećom dinamikom:

DATUM	BROJ POSTUPAKA	IZNOS BEZ PDV	IZNOS SA PDV
15.06.2022.	10	196,938.00	238,294.98
16.08.2022.	19	374,958.00	453,699.18
18.08.2022.	1	19,800.00	23,958.00
24.11.2022.	39	770,916.00	932,808.36
02.12.2022.	1	19,640.00	23,764.40
	70	**1,382,252.00**	**1,672,524.92**

Proizilazi, da je Društvo u jednom danu zaključilo više ugovora za nabavku brojila i to: 10 ugovora za nabavku brojila vrijednosti 238.294,98 € (15.06.2022. godine), 19 ugovora za nabavku brojila vrijednosti 453.699,18 € (16.08.2022. godine) i 39 ugovora za nabavku brojila vrijednosti 932.808,36 € (24.11.2022. godine), što je za posljedicu imalo podjelu predmeta nabavke kojom se izbjegava primjena Zakona o javnim nabavkama.

Takođe, osim nabavki brojila, Društvo je vršilo i druge nabavke bez sprovođenja odgovarajućeg postupka javne, odnosno jednostavne nabavke (građevinski radovi, nabavka električnog materijala/opreme, usluga obezbjeđenja objekata, kancelarijskog namještaja, nabavka i ispitivanje PP aparata, nabavka betonskih kućica, kancelarijskog materijala, kancelarijskog namještaja, računarske opreme itd.), kao što je prikazano u narednoj tabeli:

R.br.	Izvještaj	Opis predmeta	Broj postupaka	Procijenjena vrijednost nabavke	Ugovorena vrijednost sa PDV-om:
1	Jednostavne nabavke preko 5.000 €	Nabavka brojila	70	1.399.930,00	1.672.524,92
2		Građevinski radovi - region 1 i 6	5	199.500,00	241.395,00
3		Električni materijal (SKS, provodnici, kablovi itd.)	7	139.994,98	138.509,06
4		Nabavka usluge obezbjeđenja (fizička zaštita) objekata	6	119.988,00	144.762,22
5		Nabavka betonskih kućica	3	50.989,00	50.505,40
6		Nabavka i ispitivanje PP aparata	3	47.950,00	46.320,62
7		Kancelarijski materijal	2	39.998,00	47.699,11
8		Antivirusna zaštita	2	25.275,00	30.540,73
			98	**2.023.624,98**	**2.372.257,05**
9	Jednostavne nabavke do 5.000 €	Kancelarijski namještaj	43	-	60.898,56
10		Računarska oprema	9	-	33.586,40
11		Radna i zaštitna oprema	3	-	10.964,40
12		Izolacija krovne ploče	3	-	11.144,25
13		Zdravstveni pregledi	7	-	8.190,00
			65	-	**124.783,61**
		Ukupno:	**163**	**2.023.624,98**	**2.497.040,66**

Prema objašnjenju Društva, pokušali su da sprovedu otvorene postupke javnih nabavki za nabavku deficitarne robe, ali su nailazili na niz smetnji, opstrukcija, nerazumijevanja, te je za nesmetano funkcionisanje sitema jedini način za nabavku predmetne robe bio sprovođenje postupka jednostavnih nabavki.

Utvrđene nepravilnosti*:* Članom 26 Zakona o javnim nabavkama predviđeno je da se nabavke razvrstavaju na: nabavke roba, usluga i radova procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou do 5.000 €; nabavke roba i usluga procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou jednake i veće od 5.000 €, a manje od 20.000 €; nabavke radova procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou jednake ili veće od 5.000 €, a manje od 40.000 €, te da su javne nabavke roba i usluga procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou jednake ili veće od 20.000 €, a radova procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou jednake ili veće od 40.000 €.

U postupku revizije je utvrđeno da je Društvo tokom 2022. godine vršilo jednostavne nabavke brojila, građevinskih radova, električnog materijala/opreme, usluga obezbjeđenja objekata, nabavka i ispitivanje PP aparata, nabavka betonskih kućica, kancelarijskog materijala, kancelarijskog namještaja, računarske opreme itd. ukupne procijenjene vrijednosti nabavki 2.023.624,98 € i ukupne ugovorene vrijednost 2.497.040,66 € (sa PDV-om) bez sprovođenja odgovarajućeg postupka javne, odnosno

jednostavne nabavke. Navedeno nije u skladu sa članom 26 Zakona o javnim nabavkama kojim je predviđeno je da se nabavke razvrstavaju u vrijednosne razrede u zavisnosti od procijenjene vrijednosti na godišnjem nivou i članom 27 st. 3 Zakona o javnim nabavkama kojim je predviđeno da naručilac ne smije da vrši podjelu predmeta nabavke kojom se izbjegava primjena zakona. Društvo prilikom sprovođenja nabavki nije poštovalo Zakon o javnim nabavkama i nije sprovelo postupke javnih/jednostavnih nabavki, što je za posljedicu imalo podjelu predmeta nabavke, izbjegavanje postupaka javne nabavke i primjene Zakona o javnim nabavkama.

Preporuka: Društvo treba da poštuje vrijednosne razrede predviđene članom 26 Zakonom o javnim nabavkama, ne vrši podjelu predmeta nabavke suprotno čl. 27 st. 3 Zakonom o javnim nabavkama i sprovodi postupke jednostavnih/javnih nabavki u skladu sa Zakonom.

U dva postupka javne nabavke za nabavku vozila i rešetkastih stubova, Ponuđači[68] nijesu ispunjavali obavezni uslov u pogledu izmirenih dospjelih obaveza po osnovu poreza i doprinosa za penzijsko i zdravstveno osiguranje, predviđen čl. 99 Zakona o javnim nabavkama, koje ponude je Komisija za sprovođenje postupka javne nabavke vrednovala kao ispravne, i sa datim ponuđačima je zaključen ugovor[69]. Navedeno nije u skladu sa članom 108 Zakona o javnim nabavkama, kojim je predviđeno da će Naručilac isključiti iz postupka javne nabavke privredni subjekat ako utvrdi da ne ispunjava obavezne uslove za učešće u postupku javne nabavke.

Preporuka: Društvo treba da poštuje Zakon o javnim nabavkama i isključi iz postupka javne nabavke privredni subjekat koji ne ispunjava obavezne uslove za učešće u postupku javne nabavke.

Društvo je izvršilo sedam izmjena i dopuna plana javnih nabavki, bez saglasnosti organa upravljanja, što nije u skladu sa članom 84 Zakona o javnim nabavkama, kojim je predviđeno da saglasnost na izmjene i dopune plana javnih nabavki za privredna društva čiji je osnivač država daju organi upravljanja. Društvo je u postupku revizije dostavilo dokaze da je navedenu nepravilnost ispravilo u 2023. godini.

2.10. Sudski postupci

Društvo je dostavilo Evidenciju aktivnih parničnih predmeta DOO "Crnogorski elektrodistributivni sistem" Podgorica sa stanjem na dan 31.12.2022. godine. Shodno navedenoj evidenciji, Društvo vodi 667 sporova ukupne procijenjene vrijednosti 7.288.877,22 € (u postupcima gdje je moguće odrediti vrijednost), od čega u 108 predmeta je na strani tužioca (1.486.307,19 €).
Društvo ima zaključene Ugovore o pružanju pravne pomoći i advokatskom zastupanju sa četiri advokata, koji su opunomoćeni od strane zakonskog zastupnika da zastupaju Društvo u 245 predmeta, dok ostale predmete vode zaposleni.
Sektor za pravne poslove vrši procjenu vjerovatnoće gubitka spora (ispod 50% ili iznad 50%), i shodno dostavljenoj evidenciji u 363 predmeta (procijenjene vrijednosti 2.363.120,74 €) vjerovatnoća gubitka spora je veća od 50%, dok se rezervisanja za sudske sporove vrše u slučaju da je vrijednost spora iznad 30.000,00 € i procjena gubitka spora iznad 50%.

SENATOR DRI
Zoran Jelić
Rukovodilac Kolegijuma

[68] “Rokšped Auto Centar“ DOO i „Baranka export-import Pejanović“ DOO;
[69] Ugovor za nabavku vozila je naknadno aneksiran radi produženja roka isporuke, i u konačnom raskinut jer nije roba isporučena, a garancija za dobro izvršenje ugovora je aktivirana;